

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
LEADERSHIP CHARACTERISTICS DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL
STUDENT LEADERSHIP IN THE 21ST CENTURY OF BANGKOK
AND METROPOLITAN REGION

ณรงค์ชัย รัตนกิจภาคิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พ.ศ. 2561

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผู้วิจัย

นายณรงค์ชัย ธนกิจภาคิน

สาขาวิชา

ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกต อุทธโยธา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิศักดิ์ เขมวิมุตติวงศ์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพ พุทธประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกต อุทธโยธา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิศักดิ์ เขมวิมุตติวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและ
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

วันที่ 3 เดือน กันยายน พ.ศ. 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ชื่อผู้วิจัย : ณรงค์ชัย ธนกิจภาคิน

สาขาวิชา : ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

: รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกตุ อุทโยธา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิศักดิ์ เขมวิมุตติวงศ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 3) เพื่อพัฒนาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ดำเนินการศึกษาข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยและนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไปสังเคราะห์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน สร้างและหาประสิทธิภาพของแบบสอบถาม 2 ฉบับ ของตัวแทนผู้นำนักเรียนและตัวแทนครู โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ดำเนินการแจกและรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 1,348 ฉบับ ได้แก่ นักเรียน 674 ฉบับและครู 674 ฉบับ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม ระยะที่ 2 ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์เพื่อสร้างประเด็นคำถามการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับโรงเรียนรางวัลระดับชาติ ด้านสถานักเรียน 6 โรงเรียน จัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์เค้าโครงรูปแบบ จำนวน 9 ท่าน วิพากษ์ ปรับปรุงเค้าโครงรูปแบบตามข้อวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์ ในระยะที่ 3 ดำเนินการศึกษาวิธีการจัดทำคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 จัดทำคู่มือต้นแบบให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า ปรับปรุงคู่มือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์

ทดสอบประสิทธิภาพและความพึงพอใจ จำนวน 30 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพ E.I. และความพึงพอใจกับคู่มือ และเขียนรายงานการวิจัย

ผลการวิจัย 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า คุณลักษณะของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรประกอบด้วย การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน (Self – Awareness) การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน (Teamwork) ทักษะคิดในการเป็นผู้นำนักเรียน (Attitude) ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสกา (Relationship) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Stake Holder) คุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Attribute) กระบวนการในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Procedure) กิจกรรมการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Activities) 2) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า รูปแบบ SAPA – STAR เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ 3) คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ประสิทธิภาพของการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.89 ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก คู่มือสามารถนำไปใช้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสถานักเรียนในโรงเรียนได้จริง รูปภาพประกอบน่าสนใจ สีสันน่าสนใจ เนื้อหามีความครอบคลุมเหมาะสมกับเวลาและบริบท ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม ภาษาอ่านง่ายน่าสนใจ ไม่สับสน รูปเล่มคู่มือน่าเปิดอ่าน ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร เนื้อหาแผนพัฒนามีความเหมาะสมมีสาระ และรูปเล่มคู่มือมีความน่าสนใจ

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์, ผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21, กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

The Title : Leadership Characteristics Development of Primary School Student Leadership in the 21st Century of Bangkok and Metropolitan Region

The Author : Narongchai Thanakitphakin

Program : Educational Leadership and Human Resource Development

Thesis Advisors

: Assistant Professor Dr. Chawit Chitwicharn	Chairman
: Associate Professor Dr. Somkate Utthayotha	Member
: Assistant Professor Dr. Chutipuk Kemwimootiwong	Member

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study desirable characteristics of the primary school student leaders in the 21st century in Bangkok Metropolitan Region 2) to create a model for developing desirable characteristics of the primary school student leaders, and 3) to construct a manual for developing desirable characteristics of the primary school student leaders.

For the methodology, the first phase was conducted by studying data and creating the conceptual framework and synthesizing related theories verified by five expert. Two sets of questionnaires for representatives of student leaders and teachers were developed and their effectiveness was determined by five experts. 1,348 copies of questionnaire were distributed to 674 students and 674 teachers. Quantitative data collected through the questionnaires were analyzed. The second phase was conducted by synthesizing the data from analytic results to create structural interview items with 6 schools that won national council awards. A focus – group discussion was held so that 9 experts could criticize the draft, leading to the draft revision based on the experts' comments. The third phase was conducted by studying the method of preparing the manual for developing desirable characteristics of the primary school student leaders in the 21st century. Five experts were asked to supervise the model of the manual with a rating scale questionnaire. The complete questionnaire was obtained after the revision according to experts' comments. 30 schools

were asked to test the questionnaire's effectiveness and satisfaction. The data were analyzed through determining effectiveness index (E.I.) and satisfaction with the manual, leading to writing research report.

The results of this research are as follows:

1) The desirable characteristics of the primary school student leaders in the 21st century in Bangkok Metropolitan Region consisted of self – awareness, teamwork, attitude, relationship, stakeholders, attributes, procedures, and activities.

2) In the aspect of creating a model for developing the desirable characteristics of the 21st century primary school student leaders, it was found that SAPA – STAR was the model for developing desirable characteristics of the primary school student leaders in the 21st century.

3) The developed manual for developing the desirable characteristics of 21st century primary school student leaders was more effective than the set standard. Its effective index was 0.89. In the aspect of the satisfaction of the teachers who supervised the school democratic project, it is found that they were highly satisfied with the developed manual. The manual could actually be used to apply further to duties of the student council in school. The manual contains attractive and colorful images, interesting contents that are appropriate with the time and context. The size are appropriate and it is easy to read with simple wording and without confusion. The manual body is attractive for readers with appropriate font size and the development plan contents were appropriate and informative, and the format is attractive.

Keywords : Developing Desirable Characteristics, Primary School Student Leaders, 21st Century, Bangkok Metropolitan Region

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตรวิจารณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. สมเกตุ อุทโยธา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทก์ เขมวิมุตติวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สุชีพ พุทธประเสริฐ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ดร.พสิน แดงจวง ผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์หลายท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลักดันการเป็นผู้นำในรายวิชาต่าง ๆ การถ่ายทอดประสบการณ์ระดับโลก และระดับผู้นำองค์กร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาแนวคิดให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ นายพจน์ ควรคิด นางประพาพรรณ ควรคิด และนางสาววันวิสา ชนากลาง ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่ได้ให้คำแนะนำ และส่งเสริมทักษะความสามารถในการเป็นผู้นำของผู้วิจัย

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณเป็นกตัญญูทวดเวทีแด่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอดรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	๗
ABSTRACT.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๙
สารบัญภาพ.....	๙
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21.....	11
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สอน.....	20
การพัฒนาผู้สอนนักเรียนในศตวรรษที่ 21.....	33
ทฤษฎีระบบ.....	41
การพัฒนาคู่มือสำหรับการพัฒนาผู้สอนนักเรียน.....	45
การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง.....	46
การสนทนากลุ่มย่อย.....	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
รูปแบบการวิจัย.....	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	77
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล.....	78
ตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการพัฒนาของผู้เรียนตามคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ 21.....	90
ตอนที่ 4 การพัฒนาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21	102
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	107
สรุปผลการวิจัย.....	107
อภิปรายผล.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	125

	หน้า
บรรณานุกรม.....	127
ประวัติผู้วิจัย.....	130
ภาคผนวก.....	131
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ในการทำวิทยานิพนธ์.....	132
ภาคผนวก ข หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ (การสอบถาม).....	134
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ (การสัมภาษณ์).....	147
ภาคผนวก ง หนังสือขอเชิญประชุม (การสนทนากลุ่ม).....	151
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ ในการทำวิทยานิพนธ์.....	153
ภาคผนวก ฉ หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์ (คู่มือ)	155
ภาคผนวก ช ตารางสำเร็จรูปของเครื่องชี้และมอร์แกน.....	173
ภาคผนวก ฌ คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	174
ภาคผนวก ฎ ตารางสรุป สภา สตาร์ (SAPA STAR).....	224

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ในช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2.....	17
2.2 ระบบการสร้างรูปแบบ.....	44
3.1 ตารางแสดงจำนวนประชากรแสดงจำนวนสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล.....	60
3.2 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย.....	72
4.1 การแจกแจงความถี่และร้อยละการตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนของ กลุ่มตัวอย่างครูและผู้นำนักเรียน โดยจำแนกตามสังกัดในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	77
4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ด้านการรู้จักตนเองตามความเห็นของครู และผู้นำนักเรียน.....	78
4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านทัศนคติในการเป็นผู้นำ ตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน.....	80
4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล ด้านการทำงานเป็นทีมตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน.....	82
4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล ด้านความสัมพันธ์ตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน.....	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.6 ค่าความเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน.....	84
4.7 ค่าความเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านคุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน.....	86
4.8 ค่าความเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านกระบวนการตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน.....	87
4.9 ค่าความเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านกิจกรรมตามความเห็นของครู และผู้นำนักเรียน.....	89
4.10 แนวทางการพัฒนาของผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21.....	91
4.11 สรุปที่มาของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ 21.....	94
4.12 ค่าของประสิทธิผลของการศึกษาคู่มีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21.....	104
4.13 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21.....	106

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	12
2.2 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	14
2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21.....	16
2.4 แผนภูมิเครือข่ายการสร้างเสริมเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียน.....	25
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	54
3.1 ขั้นตอนในการดำเนินวิจัย.....	59
4.1 แนวทางการพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21.....	101
4.2 คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ 21.....	103
5.1 การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 รูปแบบสภา สตาร์ (SAPA STAR).....	111

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งสำคัญของการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนจากทรัพยากรมนุษย์ และสังคมให้ก้าวข้ามศตวรรษที่ 20 ไปสู่ศตวรรษที่ 21 เพื่อนำพาประเทศไปสู่โลกที่ 1 (First World Nation) ที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จำเป็นต้องเปลี่ยนแนวคิดรากฐาน (Paradigm Shift / Fundamental Change) ที่สามารถแปลงไปสู่ภาคปฏิบัติ (Implementation) ได้อย่างเป็นขั้นตอน ปรัชญาพื้นฐานที่เป็นรากฐานแห่งระบบการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 จะต้องได้รับการปรับเปลี่ยนจากที่เคยเป็น เช่น การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ (Identity) ของคนไทย จากเดิมที่แต่ละคนมีสถานะเป็นเพียงพลเมืองไทย (Thai – Thai) ไปสู่ความเป็นคนไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองโลก (Global – Thai) กล่าวคือ เป็นเครือข่ายของประชาคมโลกที่ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมจากการเป็นสังคมที่มุ่งแข่งขันเอาชนะผู้อื่น (Competition – Driven) มาเป็นการทำงานร่วมกับคนอื่นในลักษณะเกื้อกูลแบ่งปัน (Collaborative – Culture) เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศโลกที่ 1 (First World Nation) หรือโลกแห่งระบอบประชาธิปไตย แต่เดิมนั้น มุ่งไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Country) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, 4 – 5)

วิกฤติเยาวชนไทยที่ขาดการเป็นผู้นำกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคม เยาวชนจำนวนมากขาดคุณลักษณะและทักษะในการเป็นผู้นำ ขาดมุมมองความเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของการเป็นผู้นำ ใช้ชีวิตตามกระแสค่านิยมของสังคม ไม่กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ขาดการมีส่วนร่วมในสังคม ไม่กล้าแสดงความเห็นในเรื่องที่ต่างจากคนส่วนใหญ่ เช่น การแสดงออกและการเสนอความคิดเห็นต่อปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แท้จริงแล้วภาวะผู้นำนั้น นับเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเยาวชน ผู้ที่เป็นอนาคตของชาตินั้น เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม อาทิเช่น ระบบการศึกษาต้องเน้นเยาวชนให้เป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ด้วยการเป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนอื่น ๆ ในสังคม รวมทั้งครอบครัวที่มีบทบาท

สำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นในเยาวชนไทย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2554 และ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2558) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มุ่งเน้นการพัฒนาผู้นำนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พลุกพล่านจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนเพื่อเตรียมนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การดำเนินงานของผู้นำนักเรียนในสถานักเรียนเพื่อให้มีความเข้มแข็ง ผู้ปฏิบัติต้องมีความเข้าใจหลักการพื้นฐาน วัตถุประสงค์ กระบวนการ ผู้นำนักเรียนต้องมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเห็นคุณค่าของกิจกรรมนักเรียน การพัฒนานักเรียนจะต้องยึดตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การมีวินัย เคารพกติกา มีจิตอาสาเพื่อสังคม รู้จักใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธีในการดำเนินงานสถานักเรียนจึงเปรียบเสมือนเวทีที่ฝึกนักเรียนเป็นผู้นำและนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และทำประโยชน์โดยช่วยแบ่งเบาภาระของครูในการปกครองได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นให้คิดเห็นทำเป็น คิดเป็น แก้ปัญหาเป็นเป็นบุคคลที่ดีของสังคม และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยอันเป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน เป็นกลไกในการดำเนินงานมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ซึมซับและคุ้นเคยกับบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยที่มีการระดม ปณิธานธรรม สามัคคีธรรม ในการสร้างความสงบสุขในสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชนไปจนถึงสังคมระดับใหญ่ การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียนด้วยการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการสร้างคุณลักษณะให้ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้มีความรู้และมีความสามารถและก้าวเข้าสู่สมาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, 38) แตกต่างจากสภาพปัจจุบันที่อ้างอิงจากรายงานสรุปภาพรวมเกี่ยวกับปัญหาในสถานักเรียนระดับประเทศ พบว่า ผู้นำนักเรียนขาดจิตอาสาในการเป็นผู้นำ และไม่ตระหนักถึงคุณค่าของสถานักเรียน นักเรียนที่เป็นผู้นำนักเรียนในสถานักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนดีมีความรอบรู้และความสามารถที่หลากหลาย เมื่อมีการแข่งขันทักษะต่าง ๆ นักเรียนจึงเลเวลลาออก ไม่เลือกกิจกรรมสถานักเรียน บ้างก็ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น การแอบอ้างเป็นคณะกรรมการนักเรียนในสถานักเรียนเพื่อประโยชน์ส่วนตน รวมถึงผู้นำนักเรียนที่เป็นคณะกรรมการนักเรียนอยู่ในสถานักเรียนเองนั้นปฏิบัติตนผิดระเบียบของโรงเรียน และไม่เป็น

แบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่น ๆ ในโรงเรียน (โครงการประชุมสัมมนาสถานักเรียนระดับประเทศ, 2558, 2 – 3) ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษานั้นยังไม่สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ผู้นำนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องและเต็มที่ (สุรดา ไชยสงคราม และคณะ, 2556, 169)

ผู้นำนักเรียนในสถานศึกษาที่อยู่ภายในรูปแบบของสถานักเรียนซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนของทุกสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ การเคารพกติกา การมีวินัย การมีจิตอาสาเพื่อสังคม รู้จักใช้กระบวนการประชาธิปไตย และแนวทางสันติวิธี ซึ่งกิจกรรมที่สามารถทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังกล่าวได้ คือ กิจกรรมสถานักเรียนที่นักเรียนมีบทบาทในการเป็นผู้นำ โดยการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่วนรวมตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีบทบาทในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนเองและเพื่อนนักเรียน โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี สนับสนุน ส่งเสริม มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและส่วนรวม สืบสานความรู้ ภูมิปัญญา เอกลักษณ์ของชาติ และอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นผู้นำเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ชุมชน และสังคม ประสานและปฏิบัติงานร่วมกับทุกหน่วยงาน องค์กรชุมชนต่าง ๆ รณรงค์ให้นักเรียนทำความดี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ดังนั้น หน้าที่ของผู้นำนักเรียน คือ การดูแลทุกข์สุขของนักเรียน และร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน รับผิดชอบงานและกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน คิดริเริ่มโครงการที่เป็นประโยชน์ สามารถปฏิบัติได้จริงและส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียน ประสานงานกับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าที่นักเรียนควรได้รับ ดูแลสอดส่อง และบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า เสนอความคิดเห็นต่อโรงเรียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และเพื่อการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ทันท่วงที เหตุการณ์ และตรงไปตรงมา วางแผนดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครูที่ปรึกษา ปฏิบัติงานโดยไม่ขัดแย้งกับระเบียบหรือข้อบังคับอื่นใดของทางราชการ พร้อมทั้งต้องรักษาไว้ซึ่งศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, 10 – 11)

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้นำมาจากการค้นคว้าและใช้ในการศึกษาวิจัย โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน

ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดย (Partnership for 21st Century Skills) โดยต่อมา วิจารณ์ พานิช (2556) พัฒนาเป็น 3Rs 8Rs 2Ls และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำ ที่ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีของ ปีเตอร์ เอฟ. ดริคเกอร์ (Peter F. Drucker) แซคส์ (Sachs) วิลเลียม เจ. เร็ดดีน (William J. Reddin) สเตดท์ (Stadt) ยุกต์ (Yukl) ซาเลส (Sayles) คิวเบิล (Quible) 2) ด้านทักษะในการทำงาน ได้แก่ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า 3) ด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ได้แก่ ทฤษฎีระบบ (System Theory) ที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการแปรสภาพ (Transformation Process) ปัจจัยนำออก (Outputs) และข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back)

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการพัฒนา รูปแบบและคู่มือการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลคุณภาพและเป็นการพัฒนาแนวทางในการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังเป็นแนวทางกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาให้กับสถานศึกษาและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วยอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีองค์ประกอบอะไรบ้าง มีกระบวนการพัฒนาผู้นำอย่างไร
3. คู่มือและผลการตรวจสอบคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. ได้รูปแบบการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. ได้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมกับผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา
4. ผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21
5. สถานศึกษาและครูมีแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามศตวรรษที่ 21

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการดำเนินการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน

1. ประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้นำนักเรียนและครูในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยรัฐและราชภัฏ) สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 เขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 433 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 38 โรงเรียน สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 100 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐและราชภัฏ) จำนวน 9 โรงเรียน

1.2 เขตปริมณฑล ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 572 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 146 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐและราชภัฏ) จำนวน 10 โรงเรียน รวมประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งสิ้น 1,308 โรงเรียน

2. การสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย ประชากรที่ใช้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการพัฒนาผู้นำ จำนวน 5 ท่าน ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้นำนักเรียน จำนวน 674 คน และครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 674 คน รวม 1,348 คน

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบ

1. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้นแบบสถานักเรียนระดับชาติที่ได้รับรางวัลเหรียญทองด้านสถานักเรียนในการแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2559 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

1.1 โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล	จำนวน 1 คน
1.2 โรงเรียนอนุบาลระนอง	จำนวน 2 คน
1.3 โรงเรียนวัดบางฝ้าย	จำนวน 3 คน
1.4 โรงเรียนวชิราลงกรณวราราม	จำนวน 2 คน
1.5 โรงเรียนบ้านหนองร่ม	จำนวน 3 คน
1.6 โรงเรียนบ้านท่าสัก	จำนวน 2 คน

รวมประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 13 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการจัดการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน ได้แก่

2.1 ครูที่ได้รับรางวัลสถานักเรียนต้นแบบระดับชาติ	จำนวน 4 คน
2.2 ครูที่ได้รับรางวัลระดับชาติการออกแบบนวัตกรรมแผนการสอน	จำนวน 2 คน
2.2 วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผู้นำนักเรียน	จำนวน 2 คน
2.3 อาจารย์ภาคสังคมศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญด้านประชาธิปไตย	จำนวน 1 คน

รวมประชากรที่ใช้ในการจัดการประชุมปฏิบัติการ จำนวน 9 คน

ระยะที่ 3 การจัดทำคู่มือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่

1.1 ครูที่ได้รับรางวัลสถานักเรียนต้นแบบระดับชาติ	จำนวน 4 คน
1.2 ครูที่ได้รับรางวัลระดับชาติการออกแบบนวัตกรรมแผนการสอน	จำนวน 2 คน
1.3 วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผู้นำนักเรียน	จำนวน 2 คน
1.4 อาจารย์ภาคสังคมศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญด้านประชาธิปไตย	จำนวน 1 คน
รวมทั้งหมดจำนวน 9 คน	

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพและความพึงพอใจของกลุ่มมือ ได้แก่ ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 30 โรงเรียน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วยเนื้อหา ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- 1.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3R 7C ของเจมส์ เบลล์คินกา และรอน แบนด์ (อ้างถึงในวรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิปจิตตฤกษ์, 2556, 32 – 34)
- 1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3Rs 8Cs 2Ls ของวิจารณ์ พานิช (2556, 11 – 17)
- 1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ของธันยวิช วิเชียรพันธ์ และปิณดา จันทรสุข (2556, 29)
- 1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

1.5 ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการทำงานของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 คือการทำงานโดยใช้ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 ตามหลักธรรมาภิบาล

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบ

1. แนวทางการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และกระบวนการของทฤษฎีระบบ คือ

- 1.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่ เนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบของรูปแบบในกลุ่มมือ
- 1.2 กระบวนการ (Process) ได้แก่ รูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้เชี่ยวชาญ และองค์ประกอบของกลุ่ม
- 1.3 ปัจจัยนำออก (Outputs) ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21
- 1.4 ผลย้อนกลับ (Feedback) ได้แก่ การวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาของผู้เชี่ยวชาญ

9 คน

ระยะที่ 3 การจัดทำคู่มือ

องค์ประกอบของกลุ่มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1. ส่วนนำ
 - 1.1 คำชี้แจง
 - 1.2 วัตถุประสงค์
2. ส่วนเนื้อหา
 - 2.1 ขอบเขตเนื้อหาของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น
 - 2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
 - 2.3 ระยะเวลา
 - 2.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
 - 2.5 บรรณานุกรม
3. บทสรุป
 - 3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
 - 3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ
4. ภาคผนวก ได้แก่ แบบฟอร์มในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิตสังกัด

มหาวิทยาลัยรัฐและราชภัฏ) รวมทั้งหมด 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรสาคร และสมุทรปราการ

ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559 จนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560 รวมระยะเวลา 14 เดือน

ข้อตกลงเบื้องต้น

เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาและการกำหนดนโยบายของโรงเรียนในภาพรวม ผู้วิจัยจึงได้เลือกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยรัฐและราชภัฏ) เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบและคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้ได้ลักษณะการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสาธิตฯ ที่ครอบคลุมทั่วถึง

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณสมบัติและลักษณะการทำงานของผู้นำนักเรียนให้เป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. คุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้ในการสังเคราะห์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
 - 1.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3R 7C ของเจมส์ เบลล์และรอน แบรนต์ (อ้างถึงในวรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิปจิตตฤกษ์, 2556, 32 – 34)
 - 1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3Rs 8Cs 2Ls ของวิจารณ์ พานิช (2556, 11 – 17)
 - 1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ของ ธันยวิช วิเชียรพันธ์ และปวีณา จันทรสุข (2556, 29)
 - 1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

1.5 ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. คุณลักษณะการทำงานของผู้หน้านักเรียน คือ ผู้หน้านักเรียนมีการทำงานร่วมกัน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

ผู้หน้านักเรียน หมายถึง ประธานนักเรียนและคณะกรรมการนักเรียนในสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษาของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยรัฐและราชภัฏ)

ศตวรรษที่ 21 หมายถึง คริสต์ศตวรรษที่ 21 ช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 2001 – ค.ศ. 2100

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษาของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 6 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรสาคร และสมุทรปราการ ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยรัฐและราชภัฏ)

รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างทางความคิดในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้หน้านักเรียนสู่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้หน้านักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) 2) กระบวนการ (Process) 3) ปัจจัยนำออก (Outputs) และ 4) ผลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้หน้านักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

คู่มือ หมายถึง เอกสารเพื่อประกอบการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้หน้านักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ส่วนนำ ได้แก่ คำชี้แจง วัตถุประสงค์ 2) ส่วนเนื้อหา ได้แก่ ขอบเขตเนื้อหาของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา ขั้นตอนการปฏิบัติงาน บรรณานุกรม 3) บทสรุปได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะ เชิงปฏิบัติ และ 4) ภาคผนวก ได้แก่ แบบฟอร์มในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

ประสิทธิภาพของคู่มือ หมายถึง ค่าดัชนีวัดประสิทธิผล (Efficiency Index : E.I.) ของ คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้หน้านักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เก็บจากครูผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้คะแนนรวมจากแบบทดสอบ ก่อนการศึกษาคู่มือและคะแนนรวมจากแบบทดสอบหลังการศึกษาคู่มือ มีค่าเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำ
3. การพัฒนาผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21
4. ทฤษฎีระบบ
5. การพัฒนาคู่มือสำหรับการพัฒนาผู้นำนักเรียน
6. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
7. การสนทนากลุ่มย่อย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดการวิจัย

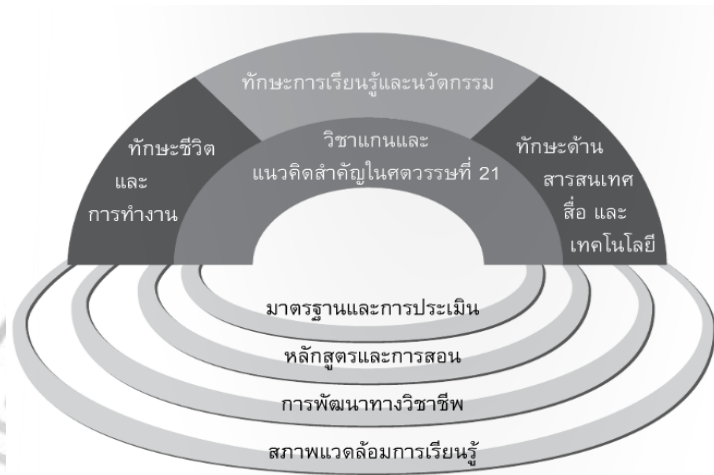
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21

องค์กรและนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ไว้หลากหลาย ดังนี้

ทักษะ 3R 7C

เจมส์ เบลลันคา และรอน แบรินด์ (อ้างถึงใน วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิปจิตตฤกษ์, 2556, 32 – 34) เสนอแนวคิด เรื่อง “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” ได้รวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อ ๆ ว่าเครือข่าย P21 (Bellanca and Brandt, 2010) หน่วยงานเหล่านั้นมีความตระหนักและเห็นความจำเป็นที่เยาวชนจะต้องเปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 19 และ 20 ไปสู่การมีทักษะสำหรับ

การออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 จึงได้พัฒนากอบความคิดและวิสัยทัศน์ เพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังภาพที่ 2.1 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 2.1 : กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มา : เบลดันกา และแบรนต์ อ้างถึงใน วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอริป จิตตฤกษ์, 2556, 34)

สามารถแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. สาระวิชาแกน (Core Subjects) หรือ 3R ได้แก่ Reading คือ ความสามารถในการอ่าน (W) Riting คือ ความสามารถในการเขียน และ (A) Rithmetic คือ ความสามารถในการคิดคำนวณ ทั้งสามด้านต้องบูรณาการกับเนื้อหาเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Themes) ได้แก่

1.1 ความตระหนักเรื่องโลก (Global Awareness) ประกอบด้วย 1) การทำความเข้าใจประเด็นเกี่ยวกับโลกโดยใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 2) ทำความเข้าใจวัฒนธรรมศาสนาโดยการเรียนรู้กับผู้อื่น และความเคารพรูปแบบการใช้ชีวิตที่หลากหลายด้วยการสื่อสารที่เปิดกว้าง และ 3) เข้าใจเรื่องวัฒนธรรมและเชื้อชาติของชาติต่าง ๆ

1.2 ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy) ประกอบด้วย 1) สามารถเลือกทำแผนการเงินที่เหมาะสมกับตนเอง 2) เข้าใจผลกระทบของเศรษฐกิจระดับมหภาคกับชุมชนของตนเอง 3) ใช้ทักษะในการทำงานจากการเป็นผู้ประกอบการสู่การยกระดับผลิตผลและทักษะด้านอาชีพ

1.3 ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy)

1.4 ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)

1.5 ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

2. ด้านทักษะ ทริลลิง และฟาเดล (Trilling & Fadel, 2009) นำเสนอออกมาเป็นทักษะ 7C ได้แก่

2.1 ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)

2.2 ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)

2.3 ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานอย่างมีภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership)

2.4 ทักษะด้านความเข้าใจต่างกระบวนทัศน์ต่างวัฒนธรรม (Cross – Cultural Understanding)

2.5 ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ (Communication Information and Media Literacy)

2.6 ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy)

2.7 ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Career and Learning Self - Reliance)

ดังนั้น จากการที่ผู้วิจัยศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 3R 7C ของเจมส์ เบลตันกา และรอน แบรินต์ จึงเกิดข้อสรุปเป็นความคิดรวบยอดเพื่อใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดหลักข้างต้นเป็นแกนการพัฒนาและประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนของประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยมีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้เรียน ด้านสาระวิชาแกน ได้แก่ ความตระหนักเรื่องโลก ความรู้ทางการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี ความรู้ด้านสุขภาพ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านทักษะ ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมมีภาวะผู้นำความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ การสื่อสารสารสนเทศ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งผู้วิจัยได้เห็นว่าทักษะ 3R 7C เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในบริบทประเทศไทยด้วย

ทักษะ 3Rs 8Cs 2Ls

วิจารณ์ พานิช (2556, 11 – 17) พัฒนาจาก 3R 7C เป็น 3Rs 8Cs 2Ls ซึ่งเป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้เพิ่ม 8Cs + 2Ls นั่นก็คือ Learning กับ Leadership อันได้แก่

8Cs คือ กลุ่มทักษะที่จำเป็น แต่ละทักษะต้องให้นักเรียนเรียนและฝึกทักษะเหล่านี้ผ่านการเรียนโดยการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และคิดทบทวนด้วยการเรียนแบบ Active Learning โดยครูมีหน้าที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 8Cs ได้แก่ Change (ทักษะการเปลี่ยนแปลง)

2Ls ได้แก่ Learning Skills กับ Leadership

1. Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) Learning คือ การเรียนรู้สิ่งใหม่ 2) Delearning หรือ Unlearning คือ การเลิกเชื่อของเก่าที่ผิดพลาด 3) Relearning คือ การเรียนสิ่งใหม่ เปลี่ยนชุดความรู้เป็นโลกสมัยใหม่ที่ดีกว่าของเดิมเรื่อย ๆ ตลอดเวลา

2. Leadership (ภาวะผู้นำ) การเรียนรู้ในสมัยใหม่ที่เรียกว่า Transformative Learning ตั้งแต่ก่อนอนุบาลไปจนถึงจบปริญญาเอกหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำเป็นต้องเรียนให้ครบองค์ประกอบที่เป็นผู้นำที่มีทักษะการเปลี่ยนแปลง โดยต้องเปลี่ยนตัวเองก่อนเปลี่ยนผู้อื่นเล็ก ๆ ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง คือ หัวใจของทักษะการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม (อ้างอิงใน วิจารณ์ พานิช, 2556) ดังภาพที่ 2.2 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Reading 'Riting, 'Rithmetics, + 21st Century

Critical Thinking & Problem Solving

(ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา)

Creativity & Innovation

(ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)

Collaboration, Teamwork & Leadership

(ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)

Cross-cultural Understanding

(ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)

Communication, Information & Media Literacy

(ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)

Computing & Media Literacy

(ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)

Career & Learning Self-reliance

(ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

Change

(ทักษะการเปลี่ยนแปลง)

Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้) Leadership (ภาวะผู้นำ)

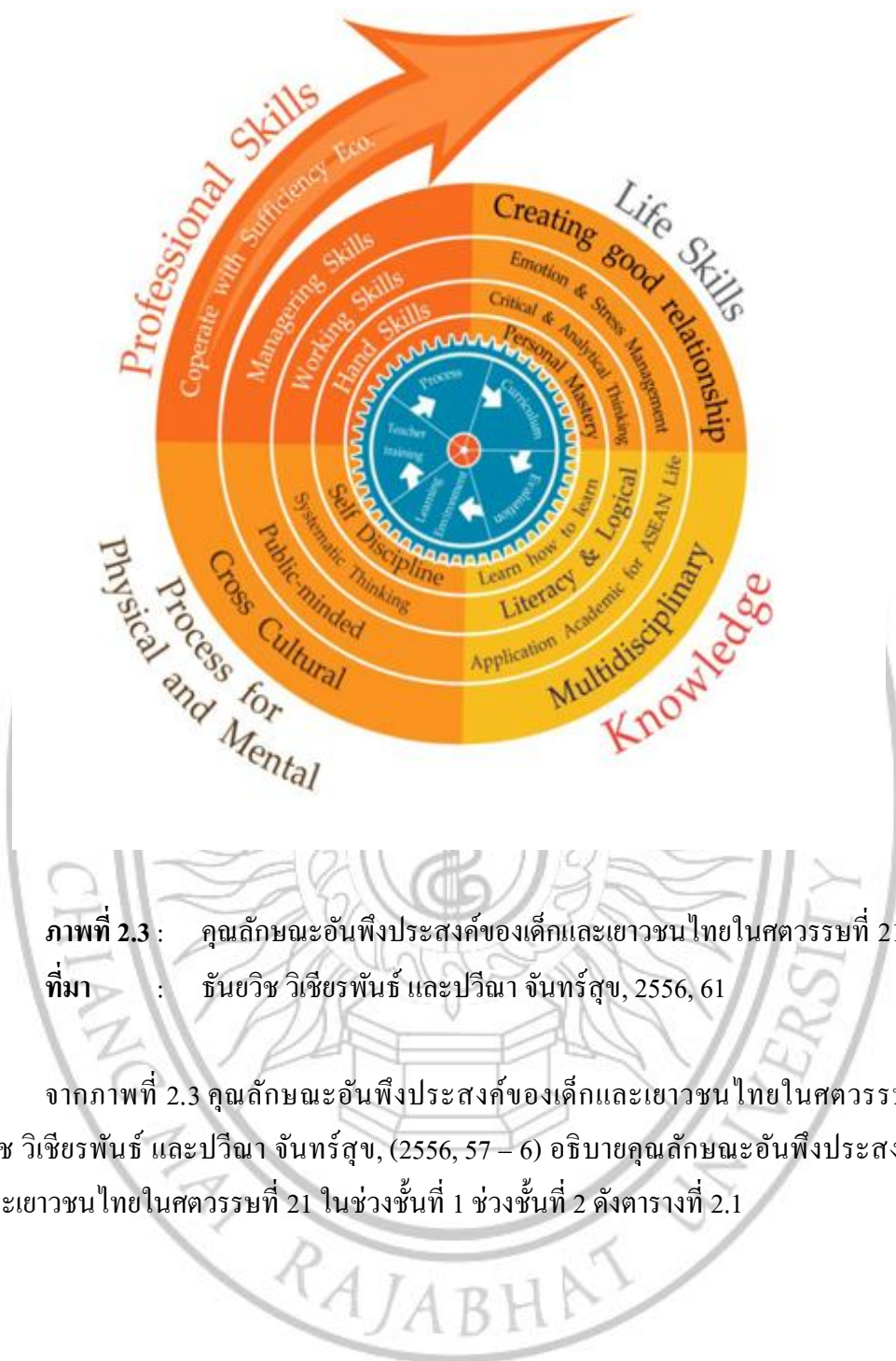
ภาพที่ 2.2 : ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มา : วิจารณ์ พานิช, 2556, 16

ดังนั้น จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 3Rs 8Cs 2Ls ของ วิจารณ์ พานิช (2556) จึงเกิดเป็นความคิดรวบยอด เพื่อใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดหลักข้างต้นเป็นแกนการพัฒนาและประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบท ของผู้เรียนของประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้เรียน ในเรื่อง ได้แก่ ด้าน 3Rs เช่น อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็นตามที่พูดกันทั่วไป แต่การเรียนรู้สมัยใหม่ จำเป็นต้องตีความใหม่อ่านออกเท่านั้นไม่เพียงพอ ต้องให้เกิดนิสัยรักการอ่าน อ่านแล้วเกิดสุนทรียะ เกิดความสุข จับใจความเป็น มีทักษะในการอ่านหลาย ๆ ต้องเขียนสื่อความได้ ย่อความเป็น รู้วิธี เขียนหลาย ๆ วิชา โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์นั้นต้องเรียนให้ได้ทักษะการคิดแบบนามธรรม ด้าน 8Cs ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมภาวะผู้นำความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ การสื่อสาร สารสนเทศ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ทักษะอาชีพและ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะการเปลี่ยนแปลง ด้าน 2Ls ได้แก่ การเรียนรู้สิ่งใหม่ การเลิกเชื่อของเก่า ที่ผิดพลาด และการเรียนรู้สิ่งใหม่ เปลี่ยนชุดความรู้เป็นโลกสมัยใหม่ที่ดีกว่าของเดิม รวมทั้งผู้วิจัย เห็นว่าทักษะ 3Rs 8Cs 2Ls เป็นสิ่งที่นักวิชาการในประเทศไทยได้ประยุกต์ออกมาจาก 3R 7C เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาไทย ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21 ในบริบทประเทศไทยด้วย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21

แนวคิดเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นการ ร่วมมือกันระหว่างนักวิจัย ธนยวิช วิเชียรพันธ์ และปวีณา จันทรสุข (2556) วิเคราะห์และสังเคราะห์ จากหลักสูตร ASEAN Curriculum Source Book (ACS) รวมถึงการถอดบทเรียนที่สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเสนอต่อ สำนักการส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ (สสค.) ที่เล็งเห็นความสำคัญของเครื่องมือที่เสริมสร้าง ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยใช้ฐานคิด “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) เพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความเป็นไทย เพื่อให้ เข้าใจตัวตนความเป็นไทยอย่างเข้มแข็งก่อนเข้าสู่เวทีประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 2.3 : คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21
ที่มา : รัชวิช วิเชียรพันธ์ และปวีณา จันทรสุข, 2556, 61

จากภาพที่ 2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 รัชวิช วิเชียรพันธ์ และปวีณา จันทรสุข, (2556, 57 – 6) อธิบายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ในช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ในช่วงชั้นที่ 1 – 2

ช่วง ชั้นที่	ทักษะ ชีวิต (Life Skills)	ความรู้ (Knowledge)	กระบวนการ (Process)	ทักษะอาชีพ (Professional Skills)	ตัวบ่งชี้ (Index)
1	ความสัมพันธ์ ระหว่าง บุคคล	การเรียนรู้เพื่อ การเรียนรู้	วินัยใน ตนเอง	ทักษะการใช้มือ	1) มีวิจารณ์ญาณเข้าใจ เหตุผลแยกแยะ เรื่องราวต่าง ๆ 2) มีความเป็นไทย 3) แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ต่อตนเองและผู้อื่น
2	การเข้าใจ ตนเอง	ความสามารถ ในการอ่าน ออกเขียนได้ และตรรกะ ต่าง ๆ	การคิดอย่าง เป็นระบบ และมีเหตุผล	ทักษะการ ทำงานเบื้องต้น	1) มีทักษะกระบวนการ เรียนรู้ที่ดีพอที่จะ ประยุกต์ใช้ 2) นำความรู้ใช้สร้าง นวัตกรรมใช้ในการ แก้ปัญหา 3) มีคุณธรรมจริยธรรม 4) เข้าใจตนเองและผู้อื่น 5) มีทักษะการสื่อสาร 6) มีความสามารถในการ แก้ปัญหาและการคิด เชิงวิพากษ์ 7) เข้าใจคนต่างประเพณี และวัฒนธรรมใน ภูมิภาคและอาเซียน 8) หาคความถนัดด้าน อาชีพที่ชอบ

ที่มา : ชันยวิช วิเชียรพันธ์ และปวีณา จันทรสุข, 2556, 57 – 60

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประยุกต์มาจาก 3R 7C โดยสามารถสังเคราะห์หลักการให้เป็นคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนไทยในช่วงชั้นที่ 1 ถึง 2 ตามตารางคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 สิ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ส่วนนักเรียน เพื่อเป็นการผลักดันคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่อง ได้แก่ ด้านภาษาที่ 3 ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี และรวมถึงภาษาในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งผู้วิจัยได้เห็นว่าด้านภาษาที่ 3 เป็นสิ่งที่นักวิชาการในประเทศไทยได้ประยุกต์ออกมาจาก 3R 7C เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาไทย ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในบริบทประเทศไทยด้วย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ข้อ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551, 5) กล่าวว่า ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 1.2 ความสามารถในการคิด
- 1.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 1.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 1.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ข้อ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

โดยหลักการทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์หลักการที่สำคัญที่ช่วยเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่วนนักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการผลักดันคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่อง ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ดำเนินชีวิต

อย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้
อย่างมีความสุข เป็นสิ่งที่นักวิชาการในประเทศไทยได้ประยุกต์เพื่อความเหมาะสมกับบริบทของ
การศึกษาไทย อันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในบริบทประเทศไทย

ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีการประชุมหารือระหว่าง
ผู้บริหารระดับสูงถึงการสร้างค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบ
แห่งชาติ (คสช.) เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยต้องสร้างคนในชาติให้มีค่านิยมไทย
12 ประการ ได้แก่ 1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน 3) กตัญญู
ต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ 7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย
8) มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ 10) รู้จัก
ดำรงตนอยู่ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ
ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของ
ตนเอง ซึ่ง สพฐ. นำหลักการดังกล่าวมาขยายผลด้วยการบรรจุไว้ในหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์และ
หน้าที่พลเมือง พร้อมกับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเด็กและเยาวชนในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยพัฒนา
มาจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ 8 ข้อ ของ สพฐ.

โดยหลักการทั้งหมดนี้ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์หลักการที่สำคัญที่ช่วยเสริมการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้นำนักเรียนให้
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการผลักดันคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติ
ของผู้นำนักเรียนใน ได้แก่ กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่คณะกรรมการความ
สงบแห่งชาติ สร้างขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับบริบทของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
คนไทย ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในบริบทประเทศไทยด้วย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย คุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของนักเรียน 3R 7C ของเจมส์ เบลล์ และรอน แบรินส์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของนักเรียน 3Rs 8Cs 2Ls ของวิจารณ์ พานิช คุณลักษณะของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ของ
ธันยวิษ วิเชียรพันธ์ และปวีณา จันทรสุข คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ข้อ ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ซึ่งเกิด
เป็นความคิดรวบยอดเพื่อใช้เป็นแนวคิดในการการพัฒนาค่านิยมอันพึงประสงค์ของผู้นำ
นักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล โดยการประยุกต์ใช้แนวคิด
หลักข้างต้นเป็นแกนการพัฒนาและประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้นำนักเรียนของประเทศไทย

ซึ่งผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้หน้านักเรียน โดยผ่านการสังเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้หน้านักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในบริบทประเทศไทยด้วย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศไว้ ดังนี้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำ

แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้มีผู้นำเสนอโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ปีเตอร์ เอฟ. ดรักเกอร์ (Peter F. Drucker) แซคส์ (Sachs) วิลเลียม เจ. เร็ดดิน (William J. Reddin) สเตดท์ (Stadt) ยุกต์ (Yukl) ซาเลส (Sayles) ควิเบิล (Quible) นำเสนอเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำ ซึ่งจะนำเสนอได้ต่อไปนี้ (อ้างถึงใน อรรถาธิบาย สังคมศาสตร์, 2550, 12 – 18)

ปีเตอร์ เอฟ. ดรักเกอร์ (Peter F. Drucker) ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ ดังนี้ 1) มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สมอ (Wealthy) 2) มีความชำนาญพิเศษ (Skills) 3) มีอำนาจในตัวเอง (Power) 4) รอบรู้ทุกอย่างที่สามารถทำได้ (Enlightenment) 5) แสวงสิ่งที่ดี (Well Belong) 6) ตรงต่อระเบียบ (Rectitude) 7) รู้จักที่ต่ำสูง (Respect) 8) การแสดงท่าทางไม่ขัดตา (Affection)

แซคส์ (Sachs) กล่าวว่าไว้ว่าลักษณะของผู้หน้าที่ดีต้องประกอบด้วย 1) มีความเข้าใจตนเอง 2) ยอมรับฟังและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น 3) มีความเข้าใจในสถานการณ์ของผู้ร่วมงาน 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) สามารถนำความคิดของผู้ร่วมงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน

วิลเลียม เจ. เร็ดดิน (William J. Reddin) กล่าวว่า โดยธรรมชาติมนุษย์มีลักษณะพื้นฐานอยู่ในตัว ได้แก่ 1) ลักษณะผู้นำแบบเอาเอง (Separated) เป็นแบบของนักอนุรักษ์นิยม อดทน เก็บตัว เจ้าระเบียบ 2) ลักษณะผู้นำแบบเอางาน (Dedicated) ขยัน กล้าทำ มั่นใจ มีความคิดริเริ่ม เป็นแบบของคนที่เอาการเอางาน ยึดถืองานเป็นหลักใหญ่ในใจมุ่งมั่นในงานมาก 3) ลักษณะผู้นำแบบสัมพันธ์ (Related) เป็นลักษณะนิสัยเป็นกันเองและเป็นมิตรกับทุกคน เป็นคนที่เน้นมนุษยสัมพันธ์เป็นหลักในการทำงานเอาใจคนทุกระดับไม่ต้องการให้คนเกลียด 4) ลักษณะผู้นำแบบประสาน (Integrated) เป็นลักษณะของคนที่ให้ความสำคัญแก่คนและคนไปพร้อมกัน เท่า ๆ กัน โดยถือว่าคนเรามีมิตรสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมมือร่วมใจกันทำงานก็จะได้ผลงานที่ดี

สแตดท์ (Stadt) ให้ความเห็นที่แตกต่างกันว่า คุณลักษณะที่ดีของผู้นำที่ดี ควรมีดังนี้
 1) คำนึงถึงมาตรฐานในการทำงาน 2) เป็นที่พึ่งของคนอื่นหรือพึ่งพาอาศัยได้ 3) มีความกล้า
 กล้าที่จะคิด กล้าที่จะเสี่ยง 4) มีความรับผิดชอบ 5) มีความสามารถที่จะแบ่งงานให้ผู้อื่นช่วยปฏิบัติ
 6) มีวินัยในตนเอง 7) มีมโนภาพ 8) มีมนุษยสัมพันธ์ดี 9) มีความสามารถในการสื่อความคิด
 10) แข็งแรงและมีสุขภาพดี 11) มีสติปัญญา 12) มีความสามารถในการจัดรูปงาน 13) มีความสามารถ
 ในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

ยุกต์ (Yukl) สรุปการศึกษาของสต็อกคิลล์ (Stogdill) เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำ
 (Leader Traits) ไว้ดังนี้ 1) ความเฉลียวฉลาด (Intelligence) 2) ความพร้อม (Alertness to the need of
 others) 3) ความเข้าใจในงาน (Understanding of the task) 4) ความริเริ่มและมุ่งมั่นในการแก้ปัญหา
 (Initiative and persistence in dealing with problems) 5) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self – confidence)
 6) ความต้องการที่จะรับผิดชอบ (Desire to accept responsibility) 7) ความเหนือกว่าและสามารถ
 ควบคุม (Occupy a position of dominance and control) รวมทั้งได้กำหนดลักษณะของผู้นำที่ดีไว้
 6 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะด้านกายภาพ หมายถึง การมีกริยา มารยาท รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ
 สุขภาพ การแสดงออกและการแต่งกายที่เหมาะสม ลักษณะด้านกายภาพเป็นสิ่งแรกที่ทำให้ผู้อื่น
 มองเห็น จึงมีความสำคัญเพื่อให้การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประทับใจแก่ผู้พบเห็น
 2) คุณลักษณะด้านภูมิหลังส่วนบุคคล หมายถึง สภาพการอบรมเลี้ยงดู ประวัติครอบครัว การศึกษา
 สถานะทางสังคม และเศรษฐกิจครอบครัวของผู้นำ แต่สำหรับผู้ที่มีภูมิหลังส่วนบุคคลที่ดีย่อมมีโอกาส
 มากกว่าในการพัฒนาทักษะผู้นำของตน เพราะมีการสนับสนุนให้ได้รับความรู้ ความสามารถ
 โอกาสมากกว่า 3) คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความสามารถ หมายถึง การมีความเฉลียวฉลาด
 ฉับไวทางความคิด มีความรอบรู้มีเหตุผลมีวิสัยทัศน์ ตัดสินใจได้ถูกต้องทันเหตุการณ์โดย
 คุณลักษณะผู้นำนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ที่ใช้ความคิด การตัดสินใจ
 ในภาระงานบริหารอยู่เสมอ 4) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของผู้นำ
 อันเป็นที่รับรู้โดยทั่วไป เช่น ความคิด ทักษะคิด ความกล้าแสดงออก ความกระตือรือร้น และลักษณะ
 ภายใน เช่น ความสนใจซึ่งทำให้มีความแตกต่างจากคนอื่น และ 5) คุณลักษณะด้านความสามารถ
 ในการปฏิบัติงาน หมายถึง กระตือรือร้นที่จะทำงานให้สำเร็จ ความสามารถในการจัดการ มีนิสัย
 รักการทำงาน หมายถึง ความสามารถในการจัดการ กระตือรือร้นที่จะทำงานให้สำเร็จ มีนิสัยรัก
 การทำงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบต่อผู้นำ

ซาเลส (Sayles) กล่าวว่า ผู้นำโดยทั่วไปควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) มีความสามารถเหนือผู้อื่น
 2) เป็นผู้ที่สามารถเชื่อถือและไว้วางใจได้ และ 3) มีความกระตือรือร้น

ควิเบิล (Quible) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดีว่า ต้องประกอบด้วยสิ่งเหล่านี้ ได้แก่

- 1) มีศิลปะในการทำงาน 2) ฉลาดรู้ กล้าตัดสินใจ 3) ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และใส่ใจปรับปรุงงาน
- 4) มีความเสียสละ ขยันและมีความคิดริเริ่ม 5) มีความยุติธรรม 6) สุขภาพแข็งแรง และ 7) ทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานได้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำที่วิจัยจากนักวิชาการต่างประเทศ ได้แก่ 1) ปีเตอร์ ดรักเกอร์ 2) แซคส์ 3) วิลเลียม เร็ดคิน 4) สแตท 5) ยุคส์ 6) ซาเลส และ 7) ควิเบิล ทฤษฎีทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่ช่วยเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้นำนักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการผลักดันคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยมีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียน ได้แก่

- 1) การมีความพร้อมทั้งกาย ใจ และสมอง
- 2) มีความชำนาญพิเศษ
- 3) มีอำนาจในตัวเอง
- 4) รอบรู้ทุกอย่างที่สามารถทำได้
- 5) แสวงสิ่งที่ดี
- 6) ตรงต่อระเบียบ (Rectitude)
- 7) รู้จักที่ต่ำสูง
- 8) การแสดงท่าทางไม่ขัดตา
- 9) มีความเข้าใจตนเอง
- 10) ยอมรับฟังและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น
- 11) มีความเข้าใจในสถานการณ์ของผู้ร่วมงาน
- 12) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 13) สามารถนำความคิดของผู้ร่วมงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน
- 14) เอาการเอางาน
- 15) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 16) ให้ความสำคัญกับงานและคนเท่ากันอย่างมีศิลปะ
- 17) คำนึงถึงมาตรฐานในการทำงาน
- 18) เป็นที่พึ่งของคนอื่นหรือพึ่งพาอาศัยได้
- 19) มีความกล้า กล้าที่จะคิด กล้าที่จะเสี่ยง
- 20) มีความรับผิดชอบ
- 21) มีความสามารถที่จะแบ่งงานให้ผู้อื่นช่วยปฏิบัติ

- 22) มีวินัยในตนเอง
- 23) มีมโนภาพ
- 24) มีความสามารถในการสื่อความคิด
- 25) แข็งแรงและมีสุขภาพดี
- 26) มีสติปัญญา
- 27) มีความสามารถในการจัดรูปร่าง
- 28) มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 29) ความเฉลียวฉลาด
- 30) ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 31) ความเหนือกว่าและสามารถควบคุม
- 32) เป็นผู้ที่สามารถเชื่อถือและไว้วางใจได้
- 33) มีความกระตือรือร้น
- 34) ฉลาดรู้ กล้าตัดสินใจ
- 35) ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน
- 36) มีความซื่อสัตย์ ขยันทำงาน
- 37) มีความยุติธรรม
- 38) ทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานได้

ซึ่งหลักการและทฤษฎีเหล่านี้ของนักวิชาการต่างประเทศ และผู้วิจัยก็มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการเป็นผู้นำสู่นักเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามบริบทของประเทศไทยอีกด้วย

สถานักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แนวคิดเกี่ยวกับสถานักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, 5 – 46) ไว้ดังนี้

1. บทบาทของผู้นำนักเรียนมี 7 ข้อ ได้แก่ เป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่วนรวมตามหลักธรรมาภิบาล ปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนเองและเพื่อนนักเรียน โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี ส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและส่วนรวม สืบสานความรู้ ภูมิปัญญา อนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ เป็นผู้นำเพื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม ประสานและปฏิบัติงานร่วมกับทุกหน่วยงาน องค์กรชุมชนต่าง ๆ และรณรงค์ให้นักเรียนทำความดี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน

2. หน้าที่ของผู้นำนักเรียน ได้แก่ ดูแลทุกข์ สุข ของนักเรียน และร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ประสานงานกับบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าที่นักเรียนควรได้รับ

3. คุณค่าและความสำคัญของผู้นำนักเรียน ได้แก่ เป็นกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นเวทีให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและประสบการณ์ตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยและการใช้หลักธรรมาภิบาล

4. การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานนักเรียน ได้แก่ การดำเนินงานกิจกรรมสถานนักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องใช้หลักความสมานฉันท์ การใช้แนวทางสันติวิธีในการดำเนินงานสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานนักเรียนด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ

4.1 หลักธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาล หมายถึง การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคม อันได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่จะช่วยให้เกิดความถูกต้อง ความชอบธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และมีความเห็นร่วมกันในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ หลักการสำคัญของธรรมาภิบาล ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระบุหลักการสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ 6 หลักการ คือ

4.1.1 หลักนิติธรรม คือ การปกครองภายใต้ขอบเขตของระเบียบ แบบแผน โดยใช้กฎหมายเป็นหลักในการดำเนินงาน

4.1.2 หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นสำคัญ

4.1.3 หลักความโปร่งใส คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก สามารถตรวจสอบได้

4.1.4 หลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจในการดำเนินงาน

4.1.5 หลักความรับผิดชอบ คือ ความตระหนักในสิทธิหน้าที่มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่

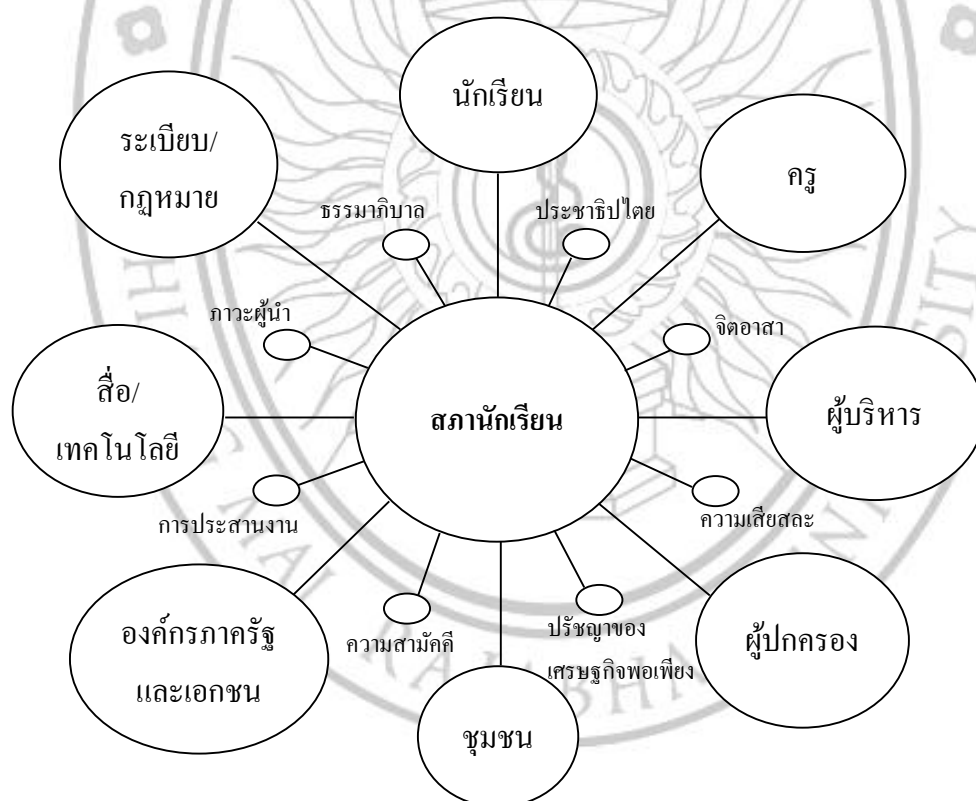
4.1.6 หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

การนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักการดังกล่าวไปสู่การปฏิบัตินั้น ต้องมีลักษณะและเงื่อนไข คือ มีความชอบธรรมมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชน

5. การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการสื่อสาร การแก้ปัญหา การวางแผนการจัดองค์กร การตัดสินใจ และการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรคุณลักษณะของผู้นำที่ดี

6. การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การสร้างเครือข่าย หมายถึง การขยายตัวขององค์กรในการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ และเป็นการช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้องค์กรได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยทั่วไปเครือข่ายการดำเนินงานมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น และระดับองค์กร

7. การสร้างจิตอาสาหรือสำนึกสาธารณะ จิตอาสา หมายถึง การที่มีจิตที่ต้องการช่วยเหลือผู้อื่นคำนึงถึงส่วนรวมอยู่เสมอ แสดงออกด้วยการกระทำที่ไม่หวังสิ่งตอบแทน ต้องการเห็นความสุขความสำเร็จของผู้อื่น และปรารถนาจะเห็นส่วนรวมมีความสุขกับการได้ทำสิ่งที่ดี อดทน อดกลั้น ความรับผิดชอบ การสร้างวินัยในตนเอง และการมีเมตตาธรรม ดังภาพที่ 2.4 แผนภูมิเครือข่ายการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียน

ภาพที่ 2.4 : แผนภูมิเครือข่ายการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, 61

7.1 แนวทางการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การคิด การพูด การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกในบทบาทต่าง ๆ เช่น เป็นประธาน เป็นผู้นำ เป็นสมาชิก หรือผู้ตามที่ดียอมส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความคิดมีความเข้าใจและการได้เผชิญประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง จะช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

7.1.1 กำหนดแผนการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายอย่างชัดเจน

7.1.2 จัดกิจกรรมการทำงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน โดยกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น กิจกรรมสภานักเรียนไทยหัวใจ 3D กิจกรรมรณรงค์ และให้ความรู้การเลือกตั้ง กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

7.1.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ทั้งบทบาทการเป็นผู้ให้และผู้รับ เช่น การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

7.1.4 จัดกิจกรรมที่ประสานความร่วมมือในด้านการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ จากชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น ขอรับการสนับสนุนวิทยากร งบประมาณ จากองค์กรภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

7.1.5 จัดกิจกรรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมสถานศึกษาให้ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ที่เป็นเครือข่ายรับทราบ

7.2 กิจกรรมการสร้างจิตอาสาหรือสำนึกสาธารณะ หลักสำคัญของกิจกรรมการสร้างจิตอาสาเป็นกิจกรรมที่ต้องการจะช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน ควรเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ได้เรียนรู้กับมนุษย์ให้มากที่สุด จะทำให้เข้าใจชีวิตได้มากขึ้น เช่น ช่วยเหลือคนพิการ ผู้สูงอายุ หรือการออกค่ายพัฒนาชุมชนไปช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน

8. การนำสถานศึกษาสู่การพัฒนาชีวิตและสังคม จุดมุ่งหมายสำคัญของสถานศึกษา คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตย กระบวนการประชาธิปไตย การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตย อันเป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียนเป็นการขับเคลื่อนในการดำเนินงาน มุ่งเน้นให้นักเรียนได้สัมผัสกับบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย มีปณิธาน การวาทธรรม สามัคคีธรรม ในการสร้างความสงบสุขในสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ไปจนถึงสังคมระดับใหญ่ ดังนี้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) บทบาทของผู้นำนักเรียน 2) หน้าที่ของผู้นำนักเรียน 3) คุณค่าและความสำคัญของผู้นำนักเรียน 4) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานนักเรียน 5) การสร้างและพัฒนาเครือข่าย 6) การสร้างความเข้มแข็งของกลไกหลักทางสังคม 7) แนวทางการจัดกิจกรรม 8) การนำสถานนักเรียนสู่การพัฒนาชีวิตและสังคม โดยแนวคิดทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่ช่วยเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้นำนักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการผลักดันคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยมีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่องการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้ 5) หลักความคุ้มค่า 6) ตรงต่อระเบียบ ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้มาจากนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่องของการทำงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้นำนักเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามบริบทของประเทศไทยอีกด้วย

การทำงานของผู้นำนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักนายกรัฐมนตรี

การสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542, 2 – 4) กำหนดนโยบายและวางแผนระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การจัดระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

1. ความหมายของธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดระเบียบสังคมภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ทั้งในด้านราชการ ด้านวิชาการ ด้านธุรกิจ และด้านปฏิบัติการ เป็นส่วนส่งเสริมความเข้มแข็งและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประเทศ เพื่อป้องกันแก้ไขในยามวิกฤตภัยอันตราย ต่าง ๆ ที่อาจมีมาในอนาคต

2. ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล วิกฤตเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนสาเหตุเกิดจาก ความบกพร่องในประสิทธิภาพ ด้านการบริหารจัดการทั้งในระดับองค์กร และระดับชาติ ทั้งภายในภาครัฐและเอกชนที่มีทั้งปัญหาการทุจริตและการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

2.1 การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีพอในการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคม กลไกที่มีอยู่นั้น ไม่สามารถเตือนภัยที่กำลังเคลื่อนตัวมากระทบระบบเศรษฐกิจและการเงิน

อย่างรวดเร็วได้ รวมถึงไม่สามารถปรับเปลี่ยนเมื่อถูกผลกระทบ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ให้ทันต่อสถานการณ์ได้

2.2 ความถดถอยของกลุ่มข้าราชการ นักวิชาการหรือเทคโนโลยี คนเหล่านี้ต้องมีบทบาทสำคัญในการเสนอนโยบายการศึกษา ค้นคว้า และแก้ไข ข้อบกพร่องที่จำเป็นในการบริหารประเทศ

2.3 ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐ ภาคธุรกิจและเอกชน มีลักษณะที่ขาดความโปร่งใสและไร้ซึ่งความยุติธรรม ส่งผลให้ระบบไม่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันก็เพิ่มช่องทางให้เกิดการทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพขึ้นได้

2.4 ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ของบ้านเมืองอย่างชัดเจน จึงไม่มีโอกาสร่วมกันตัดสินใจและร่วมกันแก้ไขปัญหา

2.5 ปัญหาการทุจริตทั้งในภาครัฐและเอกชน เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและมีการทุจริตอย่างเป็นกระบวนการ

3. ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาล เป็นหลักของการปกครองบ้านเมืองตามวิถีของประชาธิปไตยเป็นการปกครองบ้านเมืองที่มีความเป็นธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ดีเพื่อใช้ในการรักษาและทำนุบำรุงบ้านเมือง และสังคมให้มีการพัฒนาครอบคลุมทุกภาคส่วน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม

4. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี เพราะเป็นวิธีการบริหารราชการของประเทศไทยที่ใหม่ทั้งระบบ โดยกำหนดเจตนารมณ์ขึ้นมาเพื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในประเทศร่วมกันจัดการ ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหาและพัฒนา นำพาประเทศไปสู่ความสงบ ความมั่นคง ความสันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกล

5. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างธรรมาภิบาล การส่งเสริมให้เกิดการสร้างธรรมาภิบาลมาจากความร่วมมือของทั้งสถาบัน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม บทบาทของรัฐที่สำคัญคือ รัฐเป็นผู้มีบทบาทในการวางรากฐาน และรักษากฎระเบียบต่าง ๆ การสร้างธรรมาภิบาลของรัฐต้องอาศัยระบบการจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้กฎหมายและนโยบายที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบภายใต้กฎหมาย

6. หลักการพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาล ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระบุว่าธรรมาภิบาลมี 6 องค์ประกอบได้แก่

6.1 หลักนิติธรรม ได้แก่ ความทันสมัยของตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ และทุกฝ่ายในสังคมพร้อมใจยินยอมปฏิบัติตาม

กฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มีกำหนดหรือปฏิบัติตามอำเภอใจตามอำนาจของตัวบุคคล

6.2 หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่สะดวก เป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปชัดเจนและมีความเท่าเทียม และมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องและชัดเจน

6.3 หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิดและเสนอความเห็นกับปัญหาสำคัญของประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น ความเห็น การแจ้ง การแสดงประชามติ การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ รวมไปถึงการร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อการกระทำนั้น

6.4 หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ได้แก่ ผู้รับผิดชอบมีความตระหนักในหน้าที่ มีความสำนึกต่อสังคม ใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาตลอดจนเคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง กล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง

6.5 หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดด้วยการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

6.6 หลักคุณธรรม ได้แก่ การดำเนินในหน้าที่ ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามของตนเอง มีความจริงใจซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยัน เคารพในสิทธิของผู้อื่นมี และระเบียบวินัย

7. การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร การบริหารงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นการเจริญเติบโตอย่างมั่นคง ต่อเนื่อง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงานของรัฐ ก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาเกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐที่จะลดลง ซึ่งสิ่งจำเป็นในการบริหารงานของหน่วยงานในภาครัฐ ได้แก่

7.1 ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ คือ บุคคล องค์กร และผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ซึ่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ

7.2 ความโปร่งใส ความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจกับการดำเนินการที่อยู่ในกฎระเบียบ ชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลสาธารณะชนสามารถรับทราบและมีความมั่นใจได้ว่าการดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

7.3 การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ การที่องค์กรภาครัฐใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ในทางส่วนตัว ซึ่งถือเป็นการทุจริตประพฤติมิชอบทั้งต่อองค์กร

ภาครัฐเองและองค์การในภาคเอกชน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้เกิดความโปร่งใส การได้ปฏิรูประบบราชการนั้นจะเป็นสิ่งที่สามารถปราบปรามการฉ้อฉลและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

7.4 การสร้างการมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้กับประชาชนมีส่วนร่วมหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย ควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบัน ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบ และเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยกับภาครัฐได้เป็นอย่างดี

7.5 การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง ธรรมาภิบาลมีพื้นฐานอยู่บนกรอบของกฎหมายที่เข้มแข็งให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ระบุการลงโทษอย่างชัดเจน และมีผลบังคับใช้ได้ จะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาระบบการปกครองที่ป้องกันการละเมิดหรือฝ่าฝืน จะส่งเสริมการปกครองเป็นไปตามหลักนิติธรรม

7.6 การตอบสนองที่ทันการ ธรรมาภิบาล หมายถึง การให้การตอบสนองต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเวลาที่เหมาะสม

7.7 ความเห็นชอบร่วมกัน บุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันธรรมาภิบาลจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมความต้องการที่แตกต่างกันให้อยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวม และขององค์การเป็นหลัก

7.8 ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ความต้องการให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

7.9 ความเสมอภาคกับความเกี่ยวข้อง หลักธรรมาภิบาลจะเน้นให้บุคลากรทุกคนในองค์การรู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์การ บุคคลสามารถมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมหลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความหมายของธรรมาภิบาล 2) ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล 3) ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล 4) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล 5) แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างธรรมาภิบาล 6) หลักการพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาล 7) การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร 8) การนำสถานักเรียนสู่การพัฒนาชีวิตและสังคม โดยแนวคิดทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่ช่วยเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สู่นักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการผลักดันคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่องการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้ 5) หลักความคุ้มค่า 6) ตรงต่อระเบียบ ซึ่งหลักการเหล่านี้มาจากสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อการจัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้เป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่องของการทำงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้นำนักเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามบริบทของประเทศไทยอีกด้วย

ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21

1. ภาวะผู้นำแบบแบบพินิกกำลัง (Synergistic Leadership) ภาวะผู้นำแบบแบบพินิกกำลังเป็นทฤษฎีสำหรับศตวรรษที่ 21 ดุษฎีรัตน์ โกสุมภ์ศิริ (2558) ที่กรอบแนวคิดในการตรวจสอบในภาวะผู้นำทางการศึกษาในองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ที่สอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1) โครงสร้างขององค์กร ที่ส่งเสริมต่อการบำรุงรักษาและการดูแลเอาใจใส่ การให้รางวัล การพัฒนาวิชาชีพ และการให้คุณค่ากับความเป็นสมาชิกขององค์กร 2) พฤติกรรมภาวะผู้นำ มีลักษณะเป็นพฤติกรรมโดยรวม (Inclusive) มุ่งการบำรุงรักษา (Nurturing) และมุ่งงาน (Task – Oriented) 3) พลังขับเคลื่อนที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ การกระทำ และความคาดหวังของผู้อื่น ต้องใช้แนวคิดแบบองค์รวมเพื่อบริหารการพลังขับเคลื่อนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน 4) ความเชื่อ ทักษะ และที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้นำ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การให้คุณค่า (Valuing) จริยธรรม (Ethics) การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (Integrity) ความเคารพ (Respect) ความต้องการก้าวหน้าในอาชีพ (Professional Growth) การสร้างความไว้วางใจ (Building Trust) และการสนับสนุนผลงาน (Support Among Employees)

2. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีสององค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) มีการปฏิบัติและการตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม และ 2) มีการนำอย่างมีจริยธรรมทั้งในส่วนที่มองเห็นได้ และมองเห็นไม่ได้

3. ภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมความรู้ สังคมเครือข่าย และสังคมสารสนเทศ จึงทำให้ผู้นำในยุคนี้และยุคหน้า ต้องมีคุณลักษณะพิเศษ คือ ทักษะใหม่ ทักษะใหม่ และความรู้ใหม่ในข้อจำกัดและโอกาสของ ICT และการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะใน 3Cs คือ การใช้คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร และเนื้อหา รวมทั้งมีเดียอันเป็นคุณลักษณะที่ต้องมี

4. ภาวะผู้นำยอดเยี่ยม (Transcendental Leadership) สำหรับศตวรรษที่ 21 มีดังนี้ 1) อยู่เหนืออัตตาและความปรารถนาของตนเอง 2) ช่วยให้ผู้ตามทำในสิ่งดังกล่าวและมุ่งตอบสนองจุดมุ่งหมายที่ดีขึ้น 3) ช่วยให้ผู้คนผูกพันกันอย่างเป็นมนุษย์ และ 4) มีเส้นทางร่วมและชะตากรรมร่วม ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ในอดีตต่างมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ต่างแสดงความกล้าหาญทางศีลธรรมเพื่อยืนหยัดในความเป็นจริงและความยุติธรรม

5. ภาวะผู้นำแบบสุนทรียสนทนา (Dialogic Leadership) แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบสุนทรียสนทนา กล่าวถึง ข้อปฏิบัติ 4 ประการ สำหรับการเป็นผู้นำแบบสุนทรียสนทนา ไว้ว่า 1) ฟังคนอื่น (Listening) 2) เคารพความเห็นคนอื่น (Respecting) 3) เปิดใจกว้าง (Suspending) ทั้งไม่ระงับ หรือ ไม่สนับสนุนความคิดด้วยความเชื่อมั่นฝ่ายเดียว 4) แสดงความคิดเห็น (Voicing) โดยที่มีเงื่อนไขสำคัญของการสนทนา เป็นกฎกติกาอยู่ 3 ประการ คือ 1) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) หมายถึง การฟังโดยไม่นำฐานคติ (Presupposition) เดิมมาเป็นกรอบอ้างอิงในการตัดสินเสียงที่ได้ยินได้ฟังจากผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำยากที่สุด

6. ภาวะผู้นำแบบดุลยภาพ เมื่อพิจารณาจากคุณลักษณะที่โดดเด่นและเหมาะสมของภาวะผู้นำทั้ง 5 แบบข้างต้น ผนวกเข้ากับคุณลักษณะพึงประสงค์อื่นตามที่ได้มีการศึกษา และแสดงไว้ในนาฬิกาทัศนะ สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็น คุณลักษณะของ “ภาวะผู้นำแบบดุลยภาพ” ได้โดยสรุป ดังนี้ 1) ความรู้ (Knowledge & Knowhow) 2) สติ และปัญญา 3) ความคิด (Critical Thinking) 4) น้ำใจ (Empathy) 5) ทักษะสื่อสาร (Communications) 6) คุณธรรม (Ethics) 7) ผู้นำต้องมีทักษะของการจัดลำดับความสำคัญ และการรักษาดุลยภาพดุลยภาพ (Balance & Equilibrium) 8) เทียงธรรม และมนุษยธรรม 9) มนุษย์สัมพันธ์และสร้างคน (Creation) 10) กล้าหาญเด็ดเดี่ยว (Courage) 11) พันธะสัญญา (Commitment) และความรับผิดชอบ (Accountability & Responsibility)

จากการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า “ภาวะผู้นำ” คือ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กรของยุคปัจจุบันและในแวดวงวิชาการด้านการบริหารจัดการได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อยกระดับพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการพัฒนาภาวะผู้นำมาอย่างเป็นพลวัตต่อเนื่อง และคุณสมบัติของการเป็น “ผู้นำ” ที่สำคัญนั้น คือ ต้องใฝ่รู้และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมของยุคศตวรรษที่ 21 ที่ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Continuous Change) และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน (Discontinuous Change) จึงเป็นความจำเป็นที่องค์กรจะต้องปรับเปลี่ยนให้พร้อมที่จะยืดหยุ่นและกลายเป็นองค์กรที่เข้มแข็งพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 จึงควรมี 1) มีคุณภาพในองค์ความรู้ มีความรอบรู้ มีความใจกว้าง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความสามารถเป็นเลิศในการจัดสมดุลของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยเสริมและข้อจำกัด ซึ่งเป็นคุณภาพของความสามารถและคุณลักษณะส่วนบุคคลในการบริหารจัดการช่วงเวลาสำหรับการตัดสินใจอย่างรอบคอบ การจัดการสถานการณ์ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากรจากศักยภาพที่แท้จริง ความสามารถในการกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ การให้ความสนใจต่อรายละเอียด และการจัดการความสามารถหลัก 2) ภาวะผู้นำที่มีศักยภาพเป็นเลิศที่มีความสามารถ เป็นผู้นำตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการบ่มเพาะ

ภาวะผู้นำที่มีศักยภาพเป็นเลิศในทุก ๆ ระดับขององค์กร 3) ภาวะผู้นำที่เกิดจากการปฏิบัติงานภายใต้สภาพเสมือนจริงหากยึดหลักของ ภาวะผู้นำแบบคุณภาพ เป็นแนวทางปฏิบัติ นั้น ผู้เขียนคาดว่าผลที่จะได้รับจากการประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี สำหรับโลกในยุคสมัยนี้และในอนาคตต่อไป จะเห็นได้ว่าหากประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ยึดถือปรัชญานี้เป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน มีสำนึกในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ สังคมโลกจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ผลสมผสานอย่างสมดุลอย่างยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น จากการที่ผู้วิจัยศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำของปีเตอร์ ดรักเกอร์ แซทส์ วิลเลียม เร็ดดิน สแตท ยุกส์ ชาเลส คิวบีล แนวคิดเกี่ยวกับสถานักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การทำงานของผู้นำนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานกฤษฎีกา และภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนที่ใช้ในการทำงานของคณะกรรมการนักเรียน คือ การใช้ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในการทำงาน โดยยึดตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งผู้วิจัยจะนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การพัฒนาผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21

ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1. ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้รับความสนใจและเป็นหัวข้อวิจัยกันอย่างกว้างขวางและหมายถึงแนวคิด หน้าที่ กระบวนการ หมายถึงฝ่ายหรือแผนงาน รวมทั้งเป็นวิชาชีพ นอกจากนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยังเคยถูกเรียกว่า “การฝึกอบรมและพัฒนา (Training And Development)” ต่อมา มีนักวิชาการรุ่นหลังอีกเป็นจำนวนมาก ที่ให้ความสนใจทำการศึกษาศาสตร์ และวิธีปฏิบัติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และได้ให้นิยามการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับปัจเจกบุคคลในระดับองค์การ เช่น นิยามของนัก วิชาการดังต่อไปนี้ (ศิริกาสสรณ์ วงศ์ทองดี, 2556, 8 – 10)

ฮาร์ริสัน และเคสเซลส์ (Harrison & Kessels, 2004) กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง ในองค์การประกอบด้วย การวางแผนและการสนับสนุนอย่างชำนาญาน เพื่อจัดให้มีการเรียนรู้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กระบวนการสร้าง

ความรู้และจัดประสบการณ์ใหม่ ๆ ทั้งในสถานที่ปฏิบัติงานและที่อื่น ๆ เพื่อความเติบโตก้าวหน้าขององค์กร และเพิ่มศักยภาพของบุคลากร โดยผ่านการนำเอาความสามารถ การปรับตัว การร่วมแรงร่วมใจ และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ของคนทำงานเพื่อองค์กร

ยอร์ก (Yorks, 2005) กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ ความคิดรวบยอดต่อบทบาทขององค์กรและนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ร่วมกันผลักดัน และสร้างควมมีประสิทธิภาพในงาน โดยมีบุคลากรและองค์กรต่างก็บรรลุยุทธศาสตร์และพันธกิจไปพร้อม ๆ กัน

สวอนสันและฮอลตัน (Swanson & Holton, 2009) นิยามการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการของการพัฒนา และปลดปล่อยพลังความรู้ความสามารถเพื่อสร้างระบบการทำงานและกระบวนการภายใน เช่น กระบวนการกลุ่ม ระบบงาน และการทำงานของบุคลากรแต่ละคนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

พรชัย เดมาน (2556) กล่าวว่า ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน ได้เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development : HRD) เพราะเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงบุคลากรในด้านต่าง ๆ เช่น ทางด้านความสามารถ ทักษะ ทักษะคิด รวมทั้งวิธีการทำงาน อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพของความเข้มแข็งในการทำงานความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) หรือการพัฒนากำลังคน (Manpower Development) หรือการพัฒนาและฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ (Training & Development) คือ กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่งในการบริหารการพัฒนาทรัพยากรมีผลอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์กรสมัยใหม่ ซึ่งมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีขั้นสูง และมีแนวโน้มที่จะเป็นองค์กรขนาดใหญ่ การดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทางปฏิบัตินั้น ควรเริ่มตั้งแต่เมื่อพนักงานเริ่มเข้ามาทำงาน โดยการปฐมนิเทศ (Orientation) และจะต้องดำเนินการพัฒนาอีกต่อไปเรื่อย ๆ ตลอดเวลาที่เขายังคงทำงานอยู่ในองค์กร

3. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีวัตถุประสงค์จำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ

3.1 วัตถุประสงค์โดยทั่วไป

3.1.1 เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากร

3.1.2 เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ

3.1.3 เพื่อสร้างกำลังใจและทัศนคติที่ดีให้แก่บุคลากร

3.1.4 เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร

3.1.5 เพื่อบำรุงรักษาบุคลากรและสามารถทดแทนการขาดแคลนบุคลากร

3.1.6 เพื่อใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและคุ้มค่า

4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีประโยชน์ที่จะเกิดได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

4.1 ประโยชน์ต่อพนักงาน ได้แก่ 1) เป็นการเพิ่มคุณค่าแก่ตนเอง 2) ช่วยลดและป้องกันอุบัติเหตุหรือการทำงานที่ผิดพลาด 3) ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถให้สูงขึ้นทำให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

4.2 ประโยชน์ต่อผู้บริหาร ได้แก่ 1) ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของพนักงาน 2) ช่วยลดภาวะในการปกครอง ดูแลและควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากร 3) ช่วยประหยัดเวลาในการสอนงานแก่พนักงาน 4) ทำให้มีเวลาในการบริหารงานตามบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ

4.3 ประโยชน์ขององค์กรหรือหน่วยงาน ได้แก่ 1) ทำให้ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น มีการติดต่อประสานงานดียิ่งขึ้น 2) ช่วยกระตุ้นบุคลากรให้ปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 3) ทำให้เกิดการประหยัดและลดการสิ้นเปลืองในการปฏิบัติงาน (วัสดุ อุปกรณ์ และเวลา) 4) ช่วยแบ่งเบาหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในการตอบคำถาม แนะนำ และสอนงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และช่วยลดระยะเวลาของการเรียนรู้งานให้น้อยลง 5) ช่วยให้บุคลากรมีโอกาสได้รับรู้ความคิดใหม่ ๆ ทำให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ

5. สาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5.1 เป็นนโยบายขององค์กรธุรกิจในปัจจุบัน มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะขับเคลื่อนให้องค์กรดำเนินกิจการได้อย่างราบรื่น

5.2 มีการปรับเปลี่ยนระบบงานหรือวิธีการทำงาน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเข้าใจในระบบงาน วิธีการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างถูกต้อง จึงเป็นสาเหตุที่องค์กรต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขึ้น

5.3 เพื่อรองรับการขยายงานหรือสร้างงานใหม่ เมื่อการประกอบกิจการมีการเจริญเติบโตและก้าวหน้าขึ้น

5.4 เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากการสูญเสียที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานการปฏิบัติงานในองค์กร จะต้องมีการใช้วัตถุดิบในการผลิตสินค้าและบริการ มีการใช้เครื่องจักรเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะมีผลการทำให้เกิดการสูญเสียในเรื่องต่าง ๆ

5.5 เพื่อการแข่งขันกับผู้แข่งขันทางธุรกิจ ปัจจุบันการประกอบธุรกิจมีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจใด ๆ ก็ตาม

5.6 เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในการประกอบธุรกิจ อาจเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ปัญหาที่เกิดขึ้นจากบุคลากร ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารหรือปัญหาอื่น ๆ

5.7 เพื่อเตรียมบุคลากรให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นระบบ ที่เรียกว่า (HRD as a System) ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

6.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แนวคิด พฤติกรรม

6.2 กระบวนการแปรรูป (Process) ได้แก่ การศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนา

6.3 ปัจจัยนำออก (Output) ได้แก่ การพัฒนาทางด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ ความคิด และพฤติกรรม

7. แนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

7.1 เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อบุคลากร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกิจกรรมที่ทำให้บุคลากรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

7.2 เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาและฝึกอบรมให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ได้รับการตอกย้ำให้เกิดความเข้าใจ จดจำได้ และสร้างความชำนาญในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

7.3 เป็นกิจกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องยอมรับ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกิจกรรมที่บุคลากรทุกฝ่ายในองค์กรจะต้องให้ความร่วมมือ สนับสนุน ยอมรับและคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรเป็นหลัก

7.4 เป็นกิจกรรมที่จะต้องกระทำอย่างเหมาะสม ทั้งระยะเวลา ช่วงเวลาและค่าใช้จ่าย

7.5 เป็นกิจกรรมที่จะต้องประเมินผลบ่อย ๆ

7.6 เป็นกิจกรรมที่มีการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรมจะต้องมีการเรียนรู้เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนรู้ในงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

8. บทบาทของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บทบาทของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร เช่นเดียวกับประโยชน์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ในที่นี้จะอธิบายในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นภาพรวมขององค์กรว่า มีบทบาทดังต่อไปนี้

8.1 บทบาทในการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีบทบาทในการเสริม เพิ่มเติม และพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถและความชำนาญในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งถือได้ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีบทบาทในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้แก่บุคลากรขององค์กร

8.2 บทบาทในการเพิ่มประสิทธิภาพของงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีบทบาทในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งนี้ เมื่อได้มีการพัฒนาและฝึกอบรมให้แก่บุคลากร จะทำให้บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้อย่างดี ก็จะส่งผลทำให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

8.3 บทบาทในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีบทบาทในการลด แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการทำงาน ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือปัญหาอื่น ๆ

8.4 บทบาทในการลดความสูญเสีย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีบทบาทในการลดความสูญเสียต่าง ๆ ในการทำงานของเครื่องจักร เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพก็จะเป็นการลดความสูญเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

8.5 บทบาทการรองรับการขยายงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็จะมีบทบาทในการเตรียมบุคลากรขององค์กรไว้ให้พร้อม เพื่อรองรับการปรับตัวหรือขยายงานของหน่วยงานหรือองค์กรได้ จะเป็นการรองรับการขยายงานหรือตำแหน่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

8.6 บทบาทในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีบทบาทการช่วยให้บุคลากรขององค์กร มีความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงขององค์กรได้

8.7 บทบาทในการให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีบทบาทในการทำให้องค์กรสามารถบรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรได้

9. หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีหลักการที่สำคัญ คือ

9.1 หลักการเสริมสร้างความเชื่อถือและศรัทธา ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีหลักการที่สำคัญ คือ จะต้องให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีความเชื่อถือและศรัทธาเกิดขึ้นก่อน เมื่อทุกฝ่ายเกิดความเชื่อถือและศรัทธาแล้ว ก็จะทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้ เช่น ความเชื่อถือและศรัทธาที่มีต่อหน่วยงานที่เป็นผู้ดำเนินงาน ความเชื่อถือ และศรัทธาในชื่อเสียงและประสบการณ์ของวิทยากร เป็นต้น

9.2 หลักการรักษาระดับความสนใจให้อยู่ในระดับที่สูงอยู่เสมอ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีหลักการที่สำคัญ คือ จะต้องทำให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรมที่กำลังดำเนินการอยู่นั้นให้อยู่ในระดับที่สูง เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม เกิดความสนใจในเรื่องที่กำลังรับรู้และรับฟังโดยเฉพาะวิทยากร ควรมีความสามารถในการสร้างความสนใจผู้ที่รับการพัฒนาและฝึกอบรม เช่น มีการให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มีการใช้เทคนิคหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาและฝึกอบรม เป็นต้น

9.3 หลักการเสริมสร้างภาวะสมอง ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีหลักการที่สำคัญ คือ จะต้องทำให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรมได้มีการเสริมสร้างภาวะสมองด้วยการฝึกให้รู้จักคิด ฝึกให้มีการปฏิบัติ ฝึกให้มีการโต้ตอบ หรือฝึกให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งวิธีการฝึกต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรมเกิดความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น และเป็นการเสริมสร้างภาวะสมองของผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรมด้วย

9.4 หลักการเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีในหัวข้อต่าง ๆ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีหลักการที่สำคัญ คือ จะต้องทำให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม ได้รับรู้และเข้าใจถึงความสำคัญ ประโยชน์ และความจำเป็น ที่จะต้องเรียนรู้ในเรื่อง หัวข้อ และเนื้อหาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของการพัฒนาและฝึกอบรม จึงเป็นหลักการสำคัญที่ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องยึดหลักการเพื่อเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีในหัวข้อต่าง ๆ ให้กับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม

9.5 หลักการเสริมสร้างความเข้าใจ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีหลักการที่สำคัญ คือ จะต้องทำให้ผู้รับการพัฒนาและฝึกอบรม เกิดความเข้าใจ สามารถนำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ กล่าวคือ ผู้ที่รับการพัฒนาและฝึกอบรม เมื่อได้ความรู้จากการพัฒนาและฝึกอบรมแล้ว จะต้องมีความเข้าใจได้ด้วยว่าจะนำความรู้ที่ได้นั้น ไปใช้หรือประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้อย่างไร ทำไมถึงต้องทำเช่นนั้น ดังนั้น จึงเป็นหลักการสำคัญที่ว่า จะต้องเสริมสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรมด้วย

9.6 หลักการเน้นหรือย้ำ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีหลักการที่สำคัญ คือ จะต้องทำให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม สามารถจดจำสิ่งที่ได้รับการพัฒนาและฝึกอบรมให้ได้ การที่จะสามารถจดจำได้นั้น วิธีการหนึ่งที่นิยมใช้ คือ การเน้นหรือการย้ำ เช่น บางคนร้องเพลงได้ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยเห็นเนื้อเพลงนั้นเลย อาจจะเป็นเพราะบุคคลนั้นเคยได้ยินและได้ฟังเพลงนั้นบ่อย ๆ จึงสามารถจดจำเนื้อเพลงและร้องเพลงนั้นได้ นี่คือหลักการสำคัญที่ว่าจะต้องมีการเน้นหรือย้ำกับผู้เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม

จากหลักการที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้รับผิดชอบด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องทำให้หลักการนี้สามารถครอบคลุมปัจจัยที่เรียกว่า “KUSAB” ด้วยอันประกอบด้วย

9.6.1 ความรู้ (Knowledge) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องครอบคลุมปัจจัยทำให้ผู้รับการพัฒนาและฝึกอบรม มีความรู้ในหัวข้อ เนื้อหาสาระหรือหลักสูตรที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม และสามารถที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้

9.6.2 ความเข้าใจ (Understanding) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องครอบคลุมปัจจัยที่ทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม มีความเข้าใจว่าความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาและฝึกอบรม มีความจำเป็นอย่างไร ทำไมหรือปฏิบัติเช่นนั้น สามารถนำไปใช้ได้อย่างไร กล่าวได้ว่า นอกจากจะรู้ในเรื่องนั้น ๆ แล้ว จะต้องมีความเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ด้วย

9.6.3 ทักษะ (Skill) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องครอบคลุมปัจจัยที่จะทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม มีทักษะ มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี และถูกต้อง เป็นการลดความสูญเสียและปัญหาต่าง ๆ ขององค์การ เพื่อจะทำให้เกิดผลจากการปฏิบัติงานที่ดีและประสิทธิภาพต่อองค์การมากที่สุด

9.6.4 ทศนคติ (Attitude) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องครอบคลุมปัจจัยที่จะทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรมมีความเข้าใจในองค์การ หน่วยงาน เพื่อนร่วมงาน และการปฏิบัติงานมากขึ้น กล่าวคือ เมื่อบุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่องาน เพื่อนร่วมงาน หน่วยงาน และองค์การแล้ว จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ในองค์การลดน้อยลง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง ระบบการทำงาน การบริหารจัดการ ตลอดจนปัญหาที่เกิดจากการกำหนดนโยบายขององค์การต่าง ๆ เหล่านี้ ก็จะลดลงไปได้ในที่สุด

9.6.5 พฤติกรรม (Behavior) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องครอบคลุมปัจจัยที่จะทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม มีพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่เป็นไปตามความต้องการขององค์การ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมในการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมที่เกิดจากวัฒนธรรมองค์การ เมื่อมีการทรัพยากรมนุษย์ในองค์การแล้ว จะทำให้ผู้รับการ

พัฒนาและฝึกอบรม มีพฤติกรรมที่ถูก ที่ควร ถูกต้องเหมาะสม และในที่สุดก็จะเป็นวัฒนธรรมขององค์กรและเอกลักษณ์ขององค์กรต่อไป

10. คติฐานหรือข้อสมมติฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีคติฐาน และข้อสมมติฐาน (Assumption) ดังต่อไปนี้

10.1 ความรู้ความเข้าใจสามารถถ่ายทอดไปให้ผู้อื่นได้ และผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดของผู้นำที่ถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจต่าง ๆ สามารถที่จะถ่ายทอดไปให้ผู้อื่นหรือผู้ที่รับการพัฒนาและฝึกอบรม ได้รับรู้และเกิดความเข้าใจได้ และถ้าผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดหรือผู้ที่เข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรม ก็สามารถนำความรู้ ความเข้าใจต่าง ๆ ไปใช้และปฏิบัติได้

10.2 ความสำเร็จในการเรียนรู้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการถ่ายทอดของผู้นำที่ถ่ายทอด เมื่อมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขึ้น ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ส่วนหนึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากความสามารถในการถ่ายทอดของผู้นำที่ในการถ่ายทอดหรือวิทยากร (Trainer) นั่นเอง

10.3 การพัฒนาความรู้ ทักษะและพฤติกรรม จะนำไปสู่การปฏิบัติและการผลิตผลงานที่ดีขึ้นจะเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ดีและถูกต้องให้กับบุคลากรขององค์กร และบุคลากรที่ได้รับการถ่ายทอดก็จะนำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมที่ดี ไปใช้ในการปฏิบัติงานและการผลิตผลงานที่ดีขึ้น

10.4 เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมของแต่ละคน จะเอื้ออำนวยและตอบสนองวัตถุประสงค์ขององค์กร การให้การพัฒนาความรู้ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมของบุคลากรแต่ละคน จะเอื้ออำนวยและตอบสนองวัตถุประสงค์ขององค์กรตามที่ได้กำหนดไว้

ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ 1) ความหมาย 2) ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) สาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 6) ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 7) แนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 8) บทบาทของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 9) หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 10) คติฐานหรือข้อสมมติฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 11) จรรยาบรรณในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยแนวคิดทั้งหมดนี้ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่ช่วยเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้นำนักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการผลักดันคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่องระบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ และ 3) ปัจจัยนำออก ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้มาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้หน้านักเรียนในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่นักเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้หน้านักเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามบริบทของประเทศไทยอีกด้วย

ทฤษฎีระบบ

แนวคิดและทฤษฎีระบบ มาจากเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยความซับซ้อนในลักษณะเดียวกันคล้ายกัน นักการศึกษาทั้งต่างประเทศและไทยได้เสนอไว้หลากหลาย ดังนี้

ความหมายของระบบ

ฮิกส์ (Hicks, 1972, 461) เซมพรีวิโว (Semprevivo, 1976, 1) คินด์เรด (Kindred, 1980, 6) กล่าวว่า ระบบ คือ การรวมตัวของสิ่งหลายสิ่งและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีผลกระทบต่อกันและกัน เพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

ร็อบบินส์ เบิร์กแมน สแต็ก และ โคลเตอร์ (Robbins, Bergman, Stagg, and Coulter, 2006, 54) กล่าวว่า ระบบ คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกันและสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและขึ้นต่อกัน โดยส่วนประกอบต่าง ๆ ร่วมกันทำงานอย่างผสมผสานกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ สมชาย หิรัญกิตติ สุดา สุวรรณภิรมย์ ลัทธிகาล ศรีวระมย์ และชวลิต ประภาวนนท์ (2539, 31) ให้ความหมายของระบบว่า เป็นกลุ่มของส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งกัน ต้องการบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

ประชุม รอดประเสริฐ (2543, 66) ให้รายละเอียดของระบบไว้ 2 ลักษณะ คือ ความหมายที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม โดยความหมายที่เป็นนามธรรมของระบบ หมายถึง วิธีการ (Method) การปฏิบัติงานที่มีรูปแบบและขั้นตอนที่ไม่ตายตัว อาจผันแปรตามสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่กำหนดให้ ส่วนความหมายที่เป็นรูปธรรม หมายถึง สรรพสิ่ง (Entity) ที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีส่วนหนึ่งเป็นศูนย์กลางของระบบ

ดังนั้น หากกล่าวโดยสรุปแล้วความหมายของทฤษฎีระบบ คือ สิ่งที่เกิดการรวมตัวกันของหลาย ๆ สิ่ง ที่มีความสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยกัน มีผลกระทบต่อกันและกัน ผสมผสานเข้าด้วยกันได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน แต่วิธีการถึงเป้าหมายนั้น รูปแบบขั้นตอนนั้นอาจไม่ตายตัวโดยปรับเปลี่ยนได้ตามปัจจัยและสภาพแวดล้อม

ความเป็นมาของทฤษฎีระบบ

ทฤษฎีระบบ (System Theory) เมื่อประมาณ ค.ศ. 1920 ผู้ที่เริ่มพูดถึงแนวคิดนี้เป็นคนแรก คือ เบอ์ธาลานฟี (Bertalanfy) เป็นนักชีววิทยา ชาวฮังการี ต่อมาเริ่มเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย

เมื่อ ค.ศ. 1940 และได้พัฒนาไปสู่สาขาอื่น ๆ เช่น ฟิสิกส์ Cybernetic (เช่นงานของ Frederic Vester) โดยในช่วงหลังได้พัฒนาไปเป็น Complexity Theory และบางส่วนก็พัฒนาไปเป็นทฤษฎีไร้ระเบียบ หรือ Chaos Theory ทฤษฎีนี้เข้ามามีบทบาทในการศึกษาทางสายสังคมศาสตร์ อาทิ Claud Levin และทฤษฎีที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจาก System Theory คือ พวก Radical Constructivism ที่เชื่อว่าโลก หรือการรับรู้ของเรานั้นเกิดจากสิ่งที่สมองของเราสร้างขึ้นมาทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ System Theory จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เนื่องจากสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลาย ๆ สาขาวิชา โดยจุดสำคัญ ของ System Theory อยู่ที่ยอมรับว่าทุกอย่างสัมพันธ์กัน หรือส่วนย่อยสัมพันธ์กัน ส่วนใหญ่ เป็นต้น

ดังนั้น หากกล่าวโดยสรุปแล้ว System Theory จึงเป็นการมองความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ แบบองค์รวม โดยเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่ใหญ่ขึ้นไป ขณะเดียวกันตัวมันเอง ก็เป็นระบบที่สามารถแยกย่อยลงไปเป็นระบบเล็ก ๆ มากมายหลายระดับได้ และระบบย่อยนี้ ต่างก็มีความสัมพันธ์กัน ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของกันและกัน เมื่อนำ System Theory มาประยุกต์ใช้ กับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เราต้องนิยามปัญหานั้นก่อนว่าประกอบด้วยปัจจัย อะไรบ้าง ยกตัวอย่าง เช่น ปัจจัยประการแรก คือ มนุษย์ เพราะปัญหานั้นต้องสัมพันธ์กับมนุษย์อย่างแน่นอน ปัจจัย ประการต่อมา คือ การรับรู้ ดังนั้น เราจะต้องอาศัยการสื่อสารและเทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อให้ เกิดการรับรู้ขึ้น นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ไขปัญหา และเกี่ยวพันไปถึง ทรัพยากร (Resource) อาทิ เงินกับเวลา อีกด้วย

ทฤษฎีระบบ ของ ดัดลีย์ ดี. คาน และรูท แอนนา อะบิเกิล (Cahn & Abigail, 2007) กล่าวว่า ทุกระบบต้องมีองค์ประกอบหรือสิ่งต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ตั้งไว้ ดังนั้น ภายในระบบจึงมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) คือ ปัจจัยต่าง ๆ และองค์ประกอบแรกที่จะนำไปสู่การดำเนินงานของ ระบบ รวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในระบบการศึกษานั้นตัวป้อนเข้าไป ได้แก่ นักเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน นักเรียน สมุด ดินสอ ปากกา และอื่น ๆ เป็นต้น 2) กระบวนการ (Process) คือ องค์ประกอบที่สองของระบบ หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ผลงานหรือผลผลิต ของระบบ ส่วนในระบบการศึกษาได้แก่ วิธีการสอนต่าง ๆ 3) ผลงาน (Output) หรือผลผลิต (Product) คือสิ่งที่ป้อนองค์ประกอบสุดท้ายในระบบ หมายถึง ความสำเร็จในลักษณะแบบต่าง ๆ การมี ประสิทธิภาพหรือการมีประสิทธิผล กระบวนการของการดำเนินงานของทฤษฎีระบบมี องค์ประกอบดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) คือ ผู้นำนักเรียน ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญ

2. กระบวนการแปรสภาพ (Transformation Process) คือ วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การศึกษากรณี การสอบและการพิจารณาเห็นชอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. ปัจจัยนำออก (Outputs) คือ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะ

4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) ได้แก่ ปรับปรุงรูปแบบตามข้อวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาจากผู้เชี่ยวชาญ 9 คน

สรุป คือ ทฤษฎีระบบ ได้แก่ 1) ความหมายของระบบ 2) ความเป็นมาของทฤษฎีระบบ 3) ทฤษฎีระบบของ ดัดลีย์ ดี. คาน และรูท แอนนา อะบิเกล โดยประเด็นทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่ช่วยเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้นำนักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการผลักดันคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น แนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่องระบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการแปรสภาพ 3) ปัจจัยนำออก ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากนักวิชาการต่างประเทศ คือ ดัดลีย์ ดี. คาน และรูท แอนนา อะบิเกล ผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการเพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่องระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ผู้นำนักเรียนซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามบริบทของประเทศไทยอีกด้วย

ดังนั้น จากการศึกษาแนวคิดในการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ร่วมกับทฤษฎีระบบ ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) คือ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในกระบวนการบริหาร นั่นคือทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรทางการเงิน และข้อมูลที่ต้องใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แนวคิด พฤติกรรม 2) กระบวนการ (Process) คือ เทคนิคในการจัดการต่าง ๆ รูปแบบกิจกรรมการผลิต เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ได้แก่ การศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนา 3) ปัจจัยนำออก (Outputs) คือ การพัฒนาทางด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ ความคิด และพฤติกรรม ได้แก่ สินค้า บริการ กำไร ขาดทุน และผลที่คาดหวังกอื่น ๆ เช่น ศักยภาพของพนักงานที่พัฒนาขึ้น เป็นต้น 4) ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) คือ ข้อมูลเกี่ยวกับผลที่เกิดจากกิจกรรมขององค์กร ซึ่งสามารถนำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในขั้นตอนต่าง ๆ ได้

การสร้างรูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวข้องกับ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ปัจจัยนำออก 4) ผลย้อนกลับ โดยการนำไปสร้างคู่มือ ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ระบบการสร้างรูปแบบ

ปัจจัยนำเข้า (Input)	กระบวนการ (Process)	ปัจจัยนำออก (Output)
1. ครูผู้ดูแลโครงการ ประชาธิปไตยในโรงเรียนและ คณะกรรมการนักเรียน	1. วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถาม	1. การรู้จักตนเองของผู้นำ นักเรียน 2. การทำงานเป็นทีมของ ผู้นำนักเรียน 3. ทักษะในการเป็นผู้นำ นักเรียน 4. ความสัมพันธ์ของผู้นำ นักเรียนกับเพื่อนสภา 5. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 6. คุณลักษณะของผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง 7. กระบวนการ 8. กิจกรรมต่าง ๆ
2. ผู้อำนวยการโรงเรียนและครู ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการได้รับ รางวัลสถานักเรียนระดับชาติ	2. วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์	รูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะ
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนา ผู้นำนักเรียนระดับชาติ จำนวน 9 คน	3. วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล จากการสนทนากลุ่ม	รูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะ
4. ครูผู้ดูแลโครงการ ประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ ไม่ได้รับรางวัลด้านสถานักเรียน	4. วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาคู่มือ	คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะ
5. ประธานและคณะกรรมการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	5. การสอบและการพิจารณา เห็นชอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์	คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะ

ที่มา : Cahn and Abigail, 2007, 24 – 25

การพัฒนาคู่มือสำหรับการพัฒนาผู้นำนักเรียน

การพัฒนาคู่มือสำหรับการพัฒนาผู้นำนักเรียนของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์งานที่ปฏิบัติ ได้แก่ การแจกแจงแยกเป็นงาน ๆ ว่าจะไรเป็นงานหลักเป็นงานรอง เพื่อให้เน้นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ ได้แก่ การทำขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนต้องการการพิจารณาจากใครบ้างจนถึงการส่งมอบงาน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์แนวทางแก้ไข ได้แก่ ปัญหาอะไรบ้าง เกิดขึ้นตรงไหน ปัญหาเกิดจากคนหรือภายนอก ปัญหา คือ อะไร

ขั้นตอนที่ 4 วางแผนกำหนดโครงสร้าง

- 1) ส่วนนำ ได้แก่ คำชี้แจงและวัตถุประสงค์
- 2) ส่วนเนื้อหา ได้แก่ ขอบเขตเนื้อหาของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้รับผิดชอบระยะเวลา ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- 3) บทสรุป ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติบรรณานุกรม
- 4) ภาคผนวก ได้แก่ แบบฟอร์มในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

วิธีการ

เขียนอธิบายกฎระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม การกำหนดวิธีการปฏิบัติเอาไว้อย่างไร เขียนภาษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจง่าย ไม่ควรใช้ภาษากฎหมาย ควรเขียนวิธีการที่กำหนดด้วยหน่วยงานของเราเอง นำสิ่งต่าง ๆ มาวิเคราะห์ แยกแจกแจงให้ออกเป็นวิธีการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงาน

การหาประสิทธิภาพ ได้แก่ ความพึงพอใจต่อคู่มือ และดัชนีประสิทธิผล (EI)

การพัฒนาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวข้องกับ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

- 1) ส่วนนำ
 - 1.1) กิตติกรรมประกาศ
 - 1.2) คำชี้แจง
 - 1.3) สารบัญ
 - 1.4) วัตถุประสงค์

2) ส่วนเนื้อหา

- 2.1) ขอบเขตเนื้อหาของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น
- 2.2) วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 2.3) นิยามศัพท์เฉพาะ
- 2.4) เอกสารอ้างอิง
- 2.5) ภาคผนวก
- 2.6) โครงสร้างระยะเวลาการพัฒนา (Course Syllabus) SAPA-STAR
- 2.7) แผนการพัฒนา STAR
- 3) บันทึกหลังปฏิบัติการได้แก่ ฉบับผู้นำนักเรียนและฉบับครู
- 4) บทสรุป ได้แก่ แบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะของผู้นำนักเรียน STAR

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะกึ่ง ๆ ระหว่างการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้าง กล่าวคือ เป็นการสัมภาษณ์ที่กึ่งกำหนดคำถามเฉพาะเจาะจงและชัดเจน หลักการและเหตุผลของการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คือ การพยายามทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคนได้รับชุดคำถามชุดเดียวกัน เพื่อว่าจะสามารถเปรียบเทียบคำตอบของแต่ละคนได้สะดวกขึ้น การสัมภาษณ์ประเภทนี้ตั้งอยู่บนข้อสันนิษฐานว่า

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้นสามารถที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนตรงตามเรื่องที่นักวิจัยศึกษาสามารถทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจคำถามได้อย่างชัดเจน

2. การสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะยืดหยุ่นสูง เป็นการเปิดกว้าง และไม่เป็นทางการมากนัก สามารถสอบถามก่อนหรือหลังก็ได้ ไม่จำเป็นต้องถามเหมือนกันทุกคน มีอิสระในการถาม และปรับเปลี่ยนคำถามให้เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนได้

3. ความหมายของคำถามแต่ละข้อนั้นเป็นความหมายที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคนจะเข้าใจตรงกันในการตัดสินใจเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หากนักวิจัยจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจำนวนมาก และต้องใช้ผู้สัมภาษณ์หลายคน การตัดสินใจเลือกการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างมีความเหมาะสม นอกจากนี้ นักวิจัยที่ขาดประสบการณ์ในการสัมภาษณ์หรือเป็นนักวิจัยมือใหม่ โดยเฉพาะเมื่อนักวิจัยมือใหม่พิจารณาว่าการเดินทางไปพบผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือการมีโอกาสนัดสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบ่อยครั้งเป็นไปได้ยากหรือสามารถตอบคำถามที่ตรงประเด็นได้ยาก เนื่องจากบทบาทหน้าที่ นักวิจัยจึงนิยมเลือกการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เปิดโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมากกว่า

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีทั้งจุดที่เป็นประโยชน์และเป็นข้อจำกัด ในด้านที่เป็นประโยชน์ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างทำให้นักวิจัยเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วนตามที่ต้องการและเป็นการจัดการสถานการณ์ไม่ให้ตึงเครียดจนเกินไป โดยคำถามบางข้อ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจไม่สามารถตอบได้ทันที นักวิจัยอาจให้เวลาหรือถามคำถามข้ออื่น ๆ ก่อน แล้วจึงย้อนกลับมาถามคำถามในข้อที่ยังตอบไม่ได้ ซึ่งถ้าไม่ได้เตรียมข้อคำถามไปแบบกึ่งโครงสร้าง เมื่อถามไปข้ออื่น ๆ พลวัตของการสนทนาและการสัมภาษณ์อาจจะทำให้นักวิจัยลืมกลับมาถามและไม่ได้เก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วนในส่วนที่เป็นข้อจำกัด ซึ่งนับเป็นเหตุผลสำคัญที่นักวิจัยเชิงคุณภาพที่มีประสบการณ์ในการสัมภาษณ์ไม่นิยมใช้ก็คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มักทำให้นักวิจัยขาดความละเอียดอ่อนในการสังเกตอารมณ์ความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เนื่องจากนักวิจัยรู้สึกเกร็งกับการไล่ถามไปตามชุดคำถามที่มากเกินไป ทำให้การถามมา ตอบไป มีลักษณะเป็นกลไกที่หยาบและแข็งกระด้างอย่างมาก และในหลายกรณีที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้สึกว่ามีความกดดัน การสนทนาระหว่างเขาหรือเธอกับนักวิจัยได้ง่ายมาก นักวิจัยเชิงคุณภาพบางท่านถึงกับมองว่าการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้นไม่เหมาะกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลายต่อหลายคน หรือบางท่านก็ว่าไม่เหมาะสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสิ้นเชิง เราจึงมักพบว่า การวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบมาตรฐาน การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจึงเป็นวิธีการที่ยืดหยุ่นที่สุดที่สุดในการสัมภาษณ์ในสถานการณ์จริง

การสนทนากลุ่มย่อย

การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เป็นเทคนิคและวิธีการหนึ่งของการดำเนินการกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ซึ่งปัจจุบันมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาใด ๆ ของภาครัฐและเอกชนที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม และเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ต้องการให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือได้รับผลกระทบจากโครงการ ดังปรากฏชัดเจนนในมาตรา 59 ที่บัญญัติไว้ ดังนี้ บุคคลมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติในที่นี้จะพูดถึงการนำเทคนิคการสนทนากลุ่มย่อยมาประยุกต์ใช้ในการนำไปสู่การพัฒนาองค์กร (Organization Development) และการพัฒนาบุคลากร (Human Development) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

ในทางปฏิบัติจะรวมไปถึงการปรึกษาหารือด้วย (Public Consultation) กับกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นเทคนิคและวิธีการที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งของการทำกิจกรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากผู้เข้าร่วมการสนทนาทุกคนจะได้ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นกันเองที่สุด

ประโยชน์ของการสนทนากลุ่มย่อย

1. เพื่อให้ผู้ที่เข้าสนทนามีส่วนร่วมและสามารถแสดงออกทางความคิดเห็นได้อย่างแท้จริงและเปิดเผย
2. เพื่อศึกษาและเรียนรู้ความคิดเห็นตลอดจนความต้องการในเชิงบวกของผู้ที่ร่วมสนทนา
3. เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของพนักงานที่มีต่อองค์กร
4. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์กับพนักงาน ในการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันให้มากขึ้น
5. เพื่อสร้างความเป็นกันเองระหว่างพนักงานด้วยกันและระหว่างพนักงานกับผู้บังคับบัญชาของตนเอง
6. เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะตลอดจนคำแนะนำที่อาจมีประโยชน์ต่อองค์กรทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม
7. เพื่อนำความคิดเห็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อยไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงงาน และใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรขององค์กรต่อไป

หลักและวิธีการดำเนินการในการทำ สนทนากลุ่มย่อย

1. มีผู้ดำเนินการหนึ่งคน และผู้ช่วยผู้ดำเนินการ (ผู้คอยจดบันทึก – สรุปผล) อีกหนึ่งคน รวมเป็นสองคน
2. มีผู้ร่วมสนทนากลุ่ม กลุ่มละประมาณ 10 – 12 คน นั่งล้อมรอบผู้ดำเนินการและผู้ช่วยผู้ดำเนินการ
3. ผู้ดำเนินการจะกระตุ้นการพูดคุย เพื่อกันการลืมหืมระหว่างการสนทนา
4. สร้างบรรยากาศก่อนการสนทนาให้เกิดความเป็นกันเองมากที่สุด อาจเริ่มการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการไปก่อน
5. ผู้ดำเนินการจะต้องจำชื่อผู้ที่ร่วมสนทนาให้ได้ทุกคน ถ้าเกรงว่าจะจำไม่ได้ให้ใช้วิธีจดชื่อไว้ในสมุดบันทึกตามตำแหน่งที่คน ๆ นั้น นั่งอยู่
6. เริ่มการสนทนาโดยพูดเรื่องที่ใกล้ตัวของผู้ร่วมสนทนาก่อน เช่น คุยเรื่องงานในหน้าที่

7. พยายามให้ผู้ร่วมสนทนาทุกคนได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและได้ร่วมพูดมากที่สุดและอย่างทั่วถึง (เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งของผู้ดำเนินการที่ต้องมีประสบการณ์การทำสนทนากลุ่มย่อยมาก่อน)

8. ระยะเวลาการสนทนา ประมาณ 1 ชั่วโมงเศษ (ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป เพราะผู้ร่วมสนทนาจะเบื่อหน่ายได้)

9. สถานที่สนทนาไม่ควรมีเสียงรบกวนมากนัก อาจใช้ห้องนั่งเล่น ห้องรับแขกหรือถ้ามีสนามหญ้า หรือที่ร่มใต้ต้นไม้ นอกอาคารก็ได้ แล้วนั่งล้อมวง

10. เวลาในการสนทนา ควรเป็นเวลาให้ผู้ร่วมสนทนาว่างจริง ๆ เพื่อทุกคนจะได้มีส่วนร่วมสนทนาจนจบ ไม่ลุกออกไปก่อนการสนทนาจะเสร็จสิ้น

11. ผู้ช่วยสามารถช่วยซักถามหรือร่วมสนทนาด้วยได้ โดยเฉพาะบางประเด็นที่ผู้ดำเนินการอาจตกหล่นบ้าง

12. หลังการสนทนาเสร็จในแต่ละกลุ่มแล้ว ผู้ดำเนินการและผู้ช่วยควรมาสรุปผลสั้น ๆ และวิเคราะห์ร่วมกัน

ผลลัพธ์โดยรวมที่จะได้จากการสนทนากลุ่มย่อย การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินโครงการที่ต้องการความโปร่งใส (Transparency) ความร่วมแรงร่วมใจจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะจากคนในองค์กรเดียวกัน ซึ่งถือเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยตรง ซึ่งจะสามารถลดความขัดแย้งลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังได้รับทราบความต้องการที่แท้จริงของพนักงานในส่วนต่าง ๆ ขององค์กรด้วยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เป็นวิธีการที่ดีและจะเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทยวิธีหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเสรีของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของการสื่อสารสองทาง (Two – Way Communication)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) วิจัยเรื่อง ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ผลการวิจัย พบว่า มิติด้านร่างกาย คือ ผู้ที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงมีพัฒนาการในด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย มิติด้านจิตใจ คือ ผู้ที่รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวได้เป็นอย่างดี มิติด้านความรู้ คือ เป็นผู้ที่สามารถรู้ลึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้รอบตัวและเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกล โดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึงได้ มิติด้านทักษะ

ความสามารถ คือ เป็นผู้ที่มีทักษะในด้านการคิด ทักษะในการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ รวมทั้งทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางสุนทรียะ และทักษะการจัดการที่ดี มิติด้านลักษณะชีวิต คือ เป็นผู้ที่มีลักษณะชีวิตแห่งความขยัน อดทน ทุ่มเท ทำงานหนัก มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ ทำทุกอย่างอย่างดีที่สุด มีจิตสำนึก ประชาธิปไตย เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย และมีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและส่วนรวม

สมใจ ชีรทิฏฐ (2556) วิจัยเรื่อง ความมุ่งหมายในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มความรู้ ได้แก่ ความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนและเพื่อนบ้าน และการมีความรู้ทางวิชาการที่ได้มาตรฐานสากล 2) กลุ่มทักษะ ได้แก่ ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสาร การทำงานเป็นทีม และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และ 3) กลุ่มเจตคติ ได้แก่ การมีสุขภาพ กายและใจ การมีคุณธรรมและจริยธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

สหทยา พลรัฐพี (2548) วิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ชุมชน 3 แห่งมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องความเป็น ชุมชนเกษตรกรรมพึ่งตนเอง มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่มีความ แตกต่างกันเรื่องพื้นที่ที่ตั้งและสภาพปัญหาของชุมชน ในด้านการเรียนรู้ของชุมชนมี 2 ระดับ คือ ระดับบุคคล และระดับกลุ่มหรือชุมชน ผ่านการทำกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ ซึ่งคุณลักษณะของคน ในชุมชนดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีความรู้และคุณธรรมที่จะเชื่อมโยงไปสู่แนวทางการพัฒนาคน ให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการเรียนรู้ของชุมชน 4 ด้าน คือ ความพอเพียง ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และจิตใจ ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมั่นคง แล้วจึง พัฒนากิจกรรมด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ซึ่งนำไปสู่การพัฒนา ชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

วิไล หนูนาท และศิริชัย ชินะดังกูร (2559) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน ผลการวิจัย พบว่า ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียน ความมีวินัย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 3.98 รองลงมา คือ คุณธรรมของนักเรียนด้านมีจิตสาธารณะ มุ่งมั่นในการทำงาน การอยู่ อย่างพอเพียง และรักความเป็นไทย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94, 3.91, 3.79 และ 3.79 ตามลำดับ

สายฤดี วรกิจโกคาทร และคณะ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะและกระบวนการ ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย พบว่า ชุมชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการปลุกฝัง คุณธรรม จริยธรรมได้ โดยผู้นำชุมชนปฏิบัติตนเป็นต้นแบบให้กับคนในชุมชน เช่น ไ้ะอิม่าม บุญเสริม หนูทอง เป็นผู้ใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละ จนกลายเป็นที่ยอมรับ

นับถือของเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ในชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จนสามารถเปลี่ยนภาพลักษณ์ของชุมชนบ้านชะวักจากหมู่บ้านค้ายาเสพติดให้กลายมาเป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างได้สำเร็จ

ปัญญา ทองนิล (2553) วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดแทรกสำหรับนักศึกษาครู เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาครูกลุ่มตัวอย่าง พัฒนาการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านวินัยและความรับผิดชอบ มีอัตราการพัฒนาการของผลประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปทุมวดี ศิริสวัสดิ์ ทวิช วิริยา และสิระ สมนาม (2560) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครูในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียน ผู้ปกครอง มีความเห็นว่า คุณลักษณะของความเป็นครูของครู โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูมีความตระหนักในบทบาท ภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และ 3) ครูมีความต้องการทางด้านนโยบาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาครูตามกรอบจรรยาบรรณของคุรุสภา

สุกมาส อังคุโชติ และคณะ (2557) วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยเชิงประเมิน ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องการวิจัยเชิงประเมิน เมื่อนำไปทดลองประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล ได้ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) เท่ากับ 0.54 การที่ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจากได้นำชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การวิจัยเชิงประเมิน มาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา 2 ครั้ง ครั้งแรกเป็นการตรวจสอบเนื้อหาที่ละหน่วยในที่ประชุม กลุ่มคณะผู้วิจัย 5 ท่าน เน้นการพิจารณาความถูกต้องทันสมัย ครบถ้วน ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเนื้อหา มีกรณีตัวอย่างอ่านเข้าใจง่าย คณะผู้วิจัยจำนวน 4 ใน 5 ท่าน มีความรู้และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ด้านการวัดและประเมินผล และมีประสบการณ์การเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลมากกว่าสิบปี เมื่อผู้เขียนปรับหาสาระในหน่วยของตนแล้ว ได้นำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 3 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยเชิงประเมินนี้มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2551) วิจัยเรื่อง คุณธรรมระดับบุคคลเพื่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม พบว่า คุณธรรมระดับบุคคลเพื่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมี 4 ชุด ได้แก่ 1) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน 2) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง 3) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง และ 4) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2551) วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กโดยเน้นการเสริมสร้างการยอมรับตนเอง (Self – Esteem) เน้นการพัฒนาการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมทั้งทางสติปัญญา (Cognitive Area) ในด้านความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะที่ดี ตลอดจนการพัฒนาด้านจิตใจ (Affective Area) ของนักเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการวิจัยที่ผ่านมาของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ วิจัยเรื่อง ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ สมใจ ชีรพิฏ วิจัยเรื่อง ความมุ่งหมายในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ สหทัยา พลบุรี วิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิไล หนูนาค และศิริชัย ชินะดังกูร วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน สายฤดี วรกิจ โภคาทร และคณะ วิจัยเรื่อง คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย และปัญญา ทองนิล วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดแทรกสำหรับนักศึกษาและครู เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนจำเป็นต้องมีความเข้าใจตนเอง มีคุณธรรม เข้าใจและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยและความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ และให้ความสำคัญกับการร่วมพัฒนาด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนเกิดจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3R 7C คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3Rs 8Cs 2Ls คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน และการทำงานของผู้นำนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาล และ 3) แนวคิดการพัฒนาผู้นำนักเรียนใน

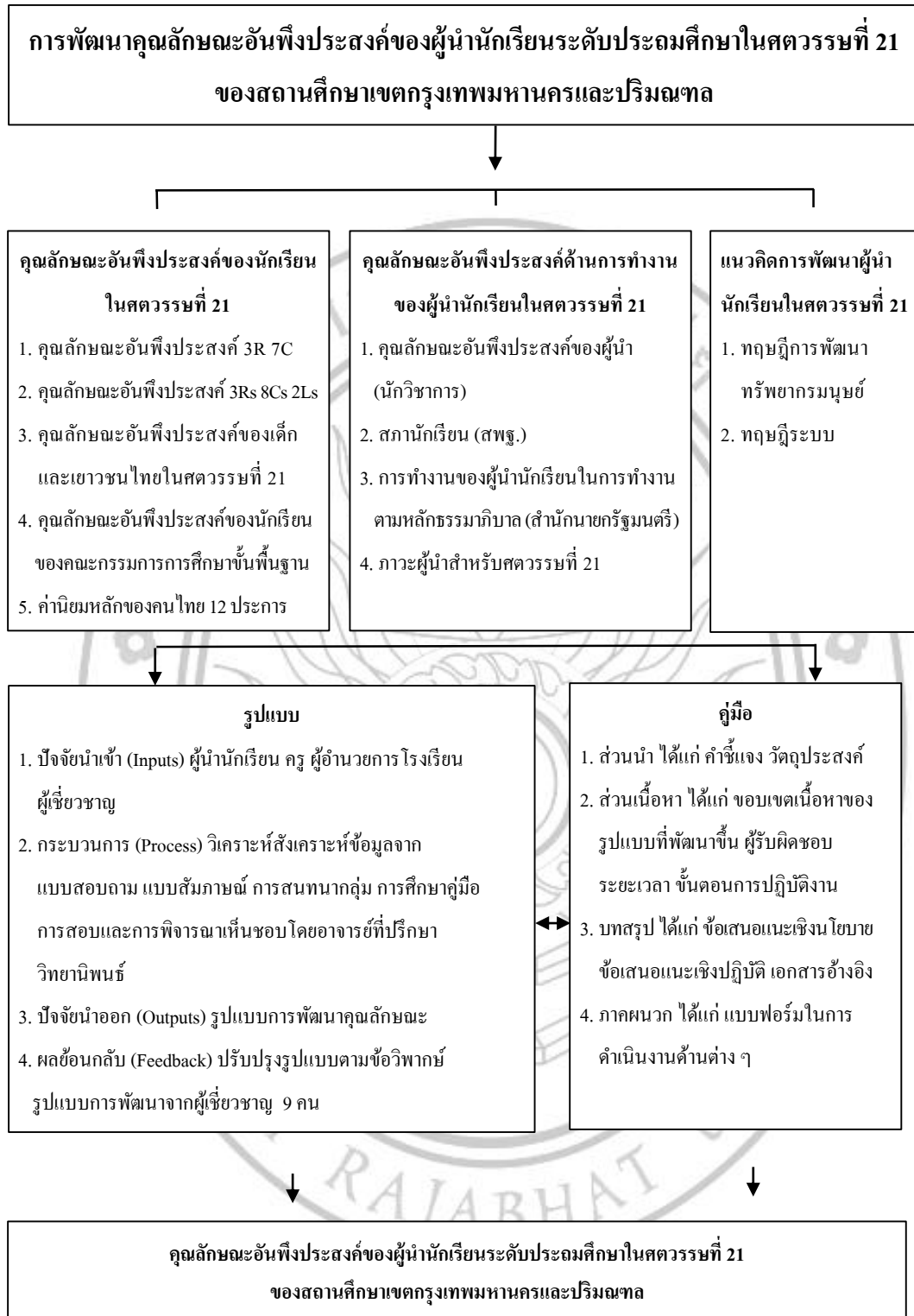
ศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และทฤษฎีระบบ โดยการวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 3 ด้านข้างต้น ซึ่งสรุปได้ คือ

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรประกอบไปด้วย 3R 7C ภาษาที่ 3 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการทำงานของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรทำงานตามหลักธรรมาภิบาล

3. ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีระบบเป็นหลักในการพัฒนาผู้นำนักเรียนตามหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ 3R 7C ภาษาที่ 3 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 ในการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล และทฤษฎีระบบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณภาพ

ข้อสรุปแนวคิดและทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อสร้างรูปแบบและคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งประกอบด้วย 1) การใช้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3R 7C ภาษาที่ 3 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 ในการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล 2) การพัฒนาผู้นำด้วยทฤษฎีระบบ 3) การสร้างคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้เกิดความชัดเจนตามรูปแบบที่สร้าง ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของการวิจัยและนำไปเผยแพร่ให้กับโรงเรียน เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ 1) ผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาจะได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 2) สถานศึกษาและครูมีแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ : เป็นการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบ : เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเชิงปริมาณจากระยะที่ 1 พร้อมทั้งสังเคราะห์ เพื่อสร้างประเด็นการสัมภาษณ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ

ระยะที่ 3 การพัฒนาคู่มือ : เพื่อพัฒนาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามรูปแบบที่สร้างขึ้นในระยะที่ 2

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

1. การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจากข้อมูลเบื้องต้น โดยผู้วิจัย ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไปสังเคราะห์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อสร้างขอบเขตเนื้อหาในการ

พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และใช้เป็นประเด็นในการสร้างแบบสอบถามเชิงปริมาณ คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้ในการสังเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3R 7C 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3Rs 8Cs 2Ls คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

2. สร้างและหาประสิทธิภาพของแบบสอบถาม เพื่อใช้เก็บข้อมูลในส่วนของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในเชิงปริมาณ โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งเป็นข้อสรุปจากทฤษฎีที่ผู้เชี่ยวชาญสรุปว่าสามารถใช้ได้ตามบริบท โดยผู้วิจัยนำข้อสรุปของทฤษฎีมาสังเคราะห์ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยสังเคราะห์ขอบเขตของเนื้อหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน เพื่อสร้างแบบสอบถาม จำแนกเป็น 2 ชุด คือ ของประธานนักเรียน และครู จากโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลด้านสถานนักเรียน

2.2 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินหาประสิทธิภาพ (IOC)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในสถานศึกษา จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 คือ แบบสอบถามพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน ระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของประธานนักเรียน จำนวน 674 ฉบับ จากประชากร 674 คน และฉบับที่ 2 คือ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของตัวแทนครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 674 ฉบับ จากประชากร 1,308 โรงเรียน

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม

4.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC)

4.2 การแจกแจงความถี่

4.3 การหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.4 การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

4.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.6 แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert Scale)

4.7 การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนา

1. สังเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 เพื่อสร้างประเด็นคำถามการสัมภาษณ์
2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียนเพื่อหาแนวทางการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พร้อมเสนอผลการศึกษาในระยะที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานและเลขาธิการของคณะกรรมการนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัวแทนผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน ตัวแทนผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนสมาคมผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนระดับประถมศึกษา รวมจำนวน 14 คน
3. จัดการประชุมปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน ได้แก่ ครูที่ได้รับรางวัลสถานักเรียนระดับชาติ จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับรางวัลทางด้านการพัฒนาผู้นำนักเรียน จำนวน 2 คน รวมจำนวน 5 คน สร้างร่างเค้าโครงรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
4. จัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งคือครูที่ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 6 คน วิพากษ์เค้าโครง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
5. ปรับปรุงเค้าโครงรูปแบบตามข้อวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลที่สมบูรณ์

ระยะที่ 3 การจัดทำคู่มือ

1. ศึกษาวิธีการจัดทำคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. จัดทำคู่มือต้นแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นครูที่ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 6 คน ตรวจสอบโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า
3. ปรับปรุงคู่มือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูที่ได้รับรางวัลสถานักเรียนระดับชาติ 3 คน และผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับรางวัลทางด้านการพัฒนาผู้นำนักเรียน 2 คน รวมจำนวน

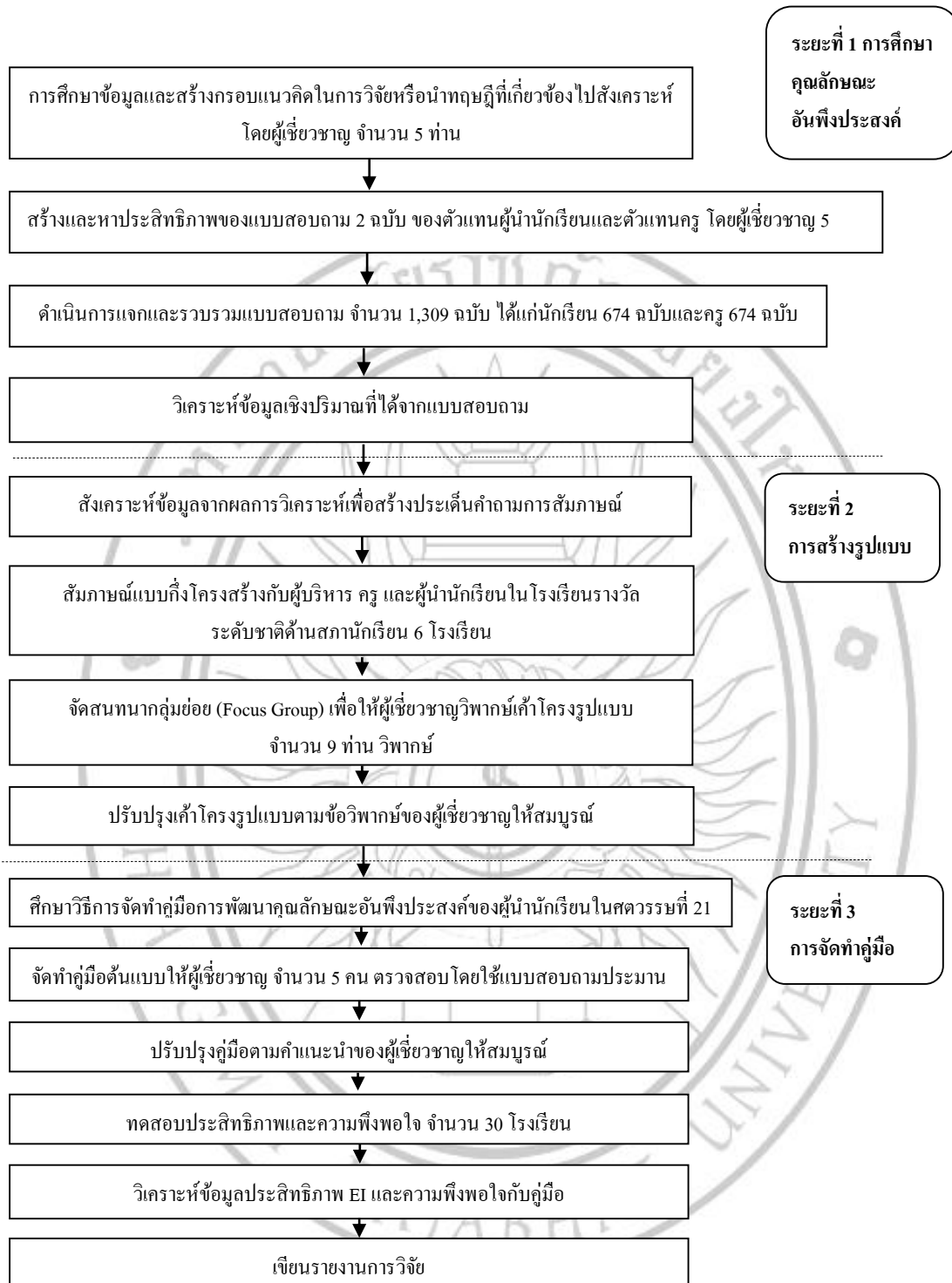
5 คน จนกระทั่งได้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่สมบูรณ์

4. จัดพิมพ์คู่มือและนำไปเผยแพร่กับสถานศึกษาและหาประสิทธิภาพของคู่มือพร้อม
แบบสอบถามความพึงพอใจจำนวน 30 โรงเรียน

5. วิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพ EI และแบบสอบถามความพึงพอใจ

6. เขียนรายงานการวิจัย

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1

1. ประชากรในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมสถิติจำนวนของนักเรียน ครู ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ สถานศึกษา เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปีการศึกษา 2558 เขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 433 โรงเรียน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 38 โรงเรียน สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 100 โรงเรียน สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐและราชภัฏ) จำนวน 10 โรงเรียน เขตปริมณฑล ได้แก่ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 572 โรงเรียน สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 146 โรงเรียน สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐและราชภัฏ) จำนวน 10 โรงเรียน รวมทั้งหมดทั้งสิ้น 1,309 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันทางการศึกษา เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 5 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประธานนักเรียนและครูจากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากกลุ่มตัวอย่าง 674 โรงเรียน โดยอ้างตามการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของเครชีและมอร์แกนจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและจำนวนสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

เขตพื้นที่	สังกัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กรุงเทพมหานคร	สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	433	204
	สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	38	34
	สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	100	80

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

เขตพื้นที่	สังกัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา	10	10
ปริมณฑล	สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	572	230
	สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	146	106
	สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา	10	10
รวม		1,309	674

ที่มา : สารสนเทศเพื่อการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2558)

จากจำนวนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ประชากรนักเรียน จำนวน 674 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 674 คน

ระยะที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) ในการสัมภาษณ์ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ครู ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนต้นแบบระดับประเทศที่ได้รับรางวัลเหรียญทอง กิจกรรมสถานักเรียนระดับชาติ งานศิลปะหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ครั้งที่ 66 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวนได้ ดังนี้

- 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 คน
- 2) ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 8 คน รวมทั้งหมด 14 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อวิพากษ์เค้าโครงรูปแบบ ได้แก่ ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนระดับชาติ จำนวน 4 คน ครูผู้นำต้นแบบการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมรางวัลระดับชาติ Thailand Innovative Teacher Leader Award จำนวน 3 คน วิทยากรโครงการการอบรมปฏิบัติการพัฒนาแกนนำการใช้หลักสูตรพัฒนาผู้นำนักเรียนอาเซียน (ASEAN Youth Leader – AYL) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน เพื่อให้ความคิดเห็นรวม ทั้งหมด 9 คน

ระยะที่ 3

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลก่อนการศึกษาคู่มือ หลังการศึกษาคู่มือ และความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามประมาณค่า ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เพื่อให้ได้แนวคิดและทฤษฎีที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่
2. แบบสอบถามประมาณค่า ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียน ประธานนักเรียน และครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 1,308 ฉบับ โดยจำแนกแบบสอบถามเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ฉบับคณะกรรมการนักเรียน (ฉบับ A) และฉบับครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน (ฉบับ B) เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นด้วยการปรับภาษาที่เหมาะสม

ระยะที่ 2

1. กรอบการแบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ จำนวน 6 โรงเรียน ที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stake Holder) ดึงกราววัดต้นแบบระดับชาติด้านการพัฒนาสถานักเรียนระดับประถมศึกษา
2. แบบบันทึกการประชุมและเครื่องอัดเสียงเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลการวิพากษ์เค้าโครงรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

ระยะที่ 3

1. คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ของครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน

1.1 ส่วนประกอบของคู่มือ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 หัวข้อหลัก โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทตามเกณฑ์ของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, (2553 : 47) ประกอบด้วย

1.1.1 ส่วนนำ ได้แก่ คำชี้แจง และวัตถุประสงค์

1.1.2 ส่วนเนื้อหา ได้แก่ ขอบเขตเนื้อหาของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ระยะเวลา ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และบรรณานุกรม

1.1.3 บทสรุป ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1.4 ภาคผนวก ได้แก่ แบบฟอร์มในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

1.2 เนื้อหา ได้แก่ (S) Self – Awareness การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน (T) Teamwork
การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน (A) Attitude ทักษะคิดในการเป็นผู้นำนักเรียน (R) Relationship
ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อน (S) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน
(A) ทักษะคิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (P) กระบวนการในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (A) กิจกรรมการพัฒนา
ผู้นำนักเรียน

1.3 การหาประสิทธิผลของกลุ่ม ได้แก่ การหาความพึงพอใจและการหาค่าประสิทธิผล
(E.I.) ก่อนการศึกษาและหลังการศึกษากับครู จำนวน 30 คน

2. แบบทดสอบเพื่อใช้ในการตรวจสอบกลุ่มสำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อใช้สอบถามครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยใน
โรงเรียนที่ได้รับคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา
จำนวน 30 โรงเรียน จากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสร้างแบบสอบถามของผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ แบ่งเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ สำหรับ
ผู้นำนักเรียน 31 ประเด็น และสำหรับครู 31 ประเด็น หาประสิทธิภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis) และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยมีขอบเขตของ
เนื้อหา 9 ประเด็น ได้แก่ 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 2) คุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของผู้นำ 3) การพัฒนาผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 4) ทฤษฎีระบบ 5) การพัฒนา
คู่มือสำหรับการพัฒนาผู้นำนักเรียน 6) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 7) การสนทนากลุ่ม 8) งานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง และ 9) กรอบแนวคิดการวิจัย

1.1 สร้างข้อคำถามที่ต้องการสอบถามตามประเด็นที่กำหนดไว้

1.2 พิจารณาแต่ละข้อคำถามให้มีความครอบคลุมกับเนื้อหา และความเหมาะสมของ
ภาษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
ตามเนื้อหา เพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์ และความถูกต้องให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง

เนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธี IOC โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยมีข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้จำนวน 82 ข้อ จาก 100 ข้อ

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในประเด็นที่ต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติม ข้อความคิดเห็นใดมีความน่าสนใจ และมีความแตกต่างจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในเชิงคุณภาพ โดยนำประเด็นคำถามที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง ครอบคลุมคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีความสมบูรณ์ แล้วจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการวิจัยต่อไป

3. แนวทางการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์องค์ประกอบของรูปแบบและความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำเสนอเค้าโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการประชุมสนทนากลุ่ม

3.2 ครูที่ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนทำการวิพากษ์ต้นแบบเค้าโครงการในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

4. การสร้างและหาประสิทธิภาพคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4.1 สร้างคู่มือโดยการนำผลการยืนยันจากการจัดสนทนากลุ่มย่อยของผู้เชี่ยวชาญมาจัดทำตามองค์ประกอบ 4 หัวข้อหลัก โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทตามเกณฑ์ของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2553, 47) ประกอบด้วย

4.1.1 ส่วนนำ ได้แก่ คำชี้แจง และวัตถุประสงค์

4.1.2 ส่วนเนื้อหา ได้แก่ ขอบเขตเนื้อหาของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ระยะเวลา ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และบรรณานุกรม

4.1.3 บทสรุป ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

4.1.4 ภาคผนวก ได้แก่ แบบฟอร์มในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

4.2 นำคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 6 คน

4.3 สร้างแบบทดสอบมาจัดทำตามองค์ประกอบ 4 หัวข้อหลัก โดยปรับให้เหมาะสม กับบริบทตามเกณฑ์ของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2553, 45) ประกอบด้วย 1) ส่วนนำ ได้แก่ คำชี้แจง และวัตถุประสงค์ 2) ส่วนเนื้อหา ได้แก่ ขอบเขตเนื้อหาของ รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และเอกสารอ้างอิง 3) บทสรุป ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และ 4) ภาคผนวก ได้แก่ แบบฟอร์มในการ ดำเนินงานด้านต่าง ๆ

4.4 นำแบบทดสอบไปตรวจสอบคู่มือ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

4.5 นำคู่มือที่ได้รับการพัฒนาใช้กับครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีความประสงค์ในการพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 30 โรงเรียน

4.6 หาประสิทธิภาพของคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลด้วยการ นำไปใช้กับครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยของโรงเรียน จำนวน 30 คน

5. แบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อสอบถามความพึงพอใจของครูผู้ดูแลโครงการ ประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้ แบบสอบถามประมาณค่า ดังนี้

5.1 สร้างข้อคำถามที่ต้องการสอบถามความพึงพอใจตามองค์ประกอบ 4 ข้อ ได้แก่

5.1.1 รูปเล่ม

5.1.2 สีสັນ

5.1.3 เนื้อหา

5.1.4 การนำไปใช้

5.2 พิจารณาแต่ละข้อคำถามให้มีความครอบคลุมกับเนื้อหาและความเหมาะสมของ ภาษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปหาความเชื่อมั่น (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

5.4 พิจารณาเกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพด้วยการหาดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.)

5.5 นำแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา เพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์ และความถูกต้องให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธี IOC โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

5.6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามความพึงพอใจกับครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนในสถานศึกษาที่มีความประสงค์พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล โดยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประธานนักเรียนในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 674 คน และครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 674 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและการบันทึกเสียงสัมภาษณ์โดยผู้ให้ข้อมูล โดยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน 1 จำนวน 6 โรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนต้นแบบระดับชาติ จำนวน 4 คน ครูผู้นำต้นแบบการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรม รางวัลระดับชาติ Thailand Innovative Teacher Leader Award จำนวน 2 คน วิทยากรการอบรมปฏิบัติการพัฒนาแกนนำการใช้หลักสูตรพัฒนาผู้นำนักเรียนอาเซียน (ASIAN Youth Leader – AYL) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด จำนวน 9 คน

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบทดสอบก่อนการศึกษาคู่มือและแบบทดสอบหลังการศึกษาคู่มือ เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือและสอบถามความพึงพอใจจากโรงเรียน 30 โรงเรียน ผู้วิจัยประสานจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อนำส่งคู่มือการพัฒนา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไปสู่โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มีทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม และข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสำรวจ ผู้วิจัยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎี แบบสอบถาม แบบทดสอบและแบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC) เพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์ และความถูกต้องให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายต่อผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธี IOC โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีสูตรในการหาค่าตาม ริชาร์ดส์ อุนอาร์มอนด์ (2549, 65) ดังนี้

สูตร	IOC	=	$\frac{\sum R}{N}$
เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่	+ 1	แน่ใจว่าสอดคล้อง	
	0	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง	
	- 1	แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง	

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเชิงปริมาณและแบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert Scale) และการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ โดยเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977, 174) ดังนี้

2.1 แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของไลเคิร์ต จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยกำหนดเป็นตัวเลขและความหมายได้แก่

2.1.1 ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน

- 5 หมายถึง ผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับน้อยที่สุด

2.1.2 ผู้นำนักเรียน

- 5 หมายถึง ผู้นำนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้นำนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาก
- 3 หมายถึง ผู้นำนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้นำนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ น้อย
- 1 หมายถึง ผู้นำนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ น้อยที่สุด

2.2 การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเกณฑ์มาตรฐานเพื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977, 174) รายละเอียด ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยและความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย

4.50 – 5.00	เกณฑ์การพิจารณา	มากที่สุด
3.50 – 4.49	เกณฑ์การพิจารณา	มาก
2.50 – 3.49	เกณฑ์การพิจารณา	ปานกลาง
1.50 – 2.49	เกณฑ์การพิจารณา	น้อย
1.00 – 1.49	เกณฑ์การพิจารณา	น้อยที่สุด

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของไรเคอร์ท จากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยกำหนดเป็นตัวเลข และความหมายคือ

- 5 หมายถึง พึงพอใจระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง พึงพอใจระดับมาก
- 3 หมายถึง พึงพอใจระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อย
- 1 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

2.4 การหาค่าร้อยละเป็นค่าสถิติที่นิยมใช้กันมาก โดยเป็นการเปรียบเทียบความถี่หรือจำนวนที่ต้องการกับความถี่หรือจำนวนทั้งหมดที่เทียบเป็น 100 จะหาค่าร้อยละจากสูตรต่อไปนี้

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

ค่าร้อยละจะแสดงความหมายของค่าและสามารถนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบได้

2.5 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) หรือเรียกว่าค่ากลางเลขคณิต ค่าเฉลี่ย ค่ามัชฌิมเลขคณิต

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่ม
	n	แทน	จำนวนของคะแนนในกลุ่ม

2.6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นการวัดการกระจายที่นิยมใช้กันมาก เขียนแทนด้วย S. D. หรือ S

$$S. D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

$$S. D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n - 1)}}$$

เมื่อ	S. D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ค่าคะแนน
	n	แทน	จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่ม
	Σ	แทน	ผลรวม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง คณะกรรมการนักเรียน ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน ตัวแทนนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา และตัวแทนสมาคมผู้ปกครอง ใช้แบบเจาะจง (Purposive) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ข้อมูล และดำเนินการวิเคราะห์ พร้อมทั้งตรวจสอบความครบถ้วน และความสมบูรณ์ของข้อมูล หากพบว่าไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่ม จากนั้นนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา (Description) นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปบันทึกการสนทนากลุ่มย่อยมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นคำถามหลักในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรหัส (Code) ในแต่ละหัวข้อการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูล (Content Analysis) การสนทนากลุ่มและการสร้างรูปแบบคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการสนทนากลุ่มย่อยโดยผู้วิจัยนำการยืนยันรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล จากการจัดสนทนากลุ่มย่อยของผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เพื่อสรุปการวิจัยในครั้งนี้ โดยนำข้อมูลที่สรุปจากการยืนยันรูปแบบที่ได้ โดยแบบสอบถามการสนทนากลุ่มย่อยและนำเทปบันทึกการสนทนากลุ่มย่อยจากผู้เชี่ยวชาญมาถอดเทปบันทึกเสียงการสนทนา โดยผู้วิจัยได้กำหนดสังเคราะห์เนื้อหาในแต่ละหัวข้อร่วมกับแบบสอบถามการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อนำข้อมูลไปสู่สรุปผลการวิจัยในประเด็นอื่น ๆ ที่แตกต่าง เพื่อได้ข้อมูลในประเด็นอื่นที่ละเอียดและนำมายืนยันในการสรุปเป็นโมเดล (Model) รูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่สมบูรณ์

5. การหาประสิทธิภาพคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้วยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพโดยการพิจารณาประสิทธิภาพของคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา

ในศตวรรษที่ 21 ที่เก็บจากครูผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน การวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) โดยใช้วิธีของ กู๊ดแมน เฟรทเชอร์ และชไนเดอร์ (Goodman, Fletcher, and Schneider, 1980, 30 – 34) โดยดัชนีประสิทธิผลที่ใช้ได้ ควรมีค่า 0.50 ขึ้นไป

สูตรการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E. I.) จะเขียนในรูปของร้อยละ ซึ่งผลการคำนวณจะได้เท่ากับผลการคำนวณจากคะแนนดิบ

ดัชนีประสิทธิผล =
$$\frac{\text{ร้อยละของผลรวมคะแนนหลังการศึกษาคู่มือ} - \text{ร้อยละของผลรวมคะแนนก่อนการศึกษาคู่มือ}}{100 - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนใช้คู่มือ}}$$

$$E.I. = \frac{P_2 - P_1}{100 - P_1}$$

เมื่อ P_1 แทน ร้อยละของผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนศึกษาคู่มือ
 P_2 แทน ร้อยละของผลรวมของคะแนนทดสอบหลังศึกษาคู่มือ

6. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การหาความเชื่อมั่นของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน สุภางค์ จันทวานิช (2552, 31 – 33)

6.1 ด้านข้อมูล ได้แก่ ด้านเอกสาร รวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันแต่มาจากแหล่งที่ต่างกัน

6.2 ด้านบุคคล รวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน แต่จากหลายบุคคล

6.3 ด้านทฤษฎี ใช้อ้างอิงจากบทที่ 2 เป็นเครื่องตรวจสอบ

6.4 ด้านผู้วิจัย ใช้ข้อมูลจากผู้วิจัยหลายคนที่วิจัยเรื่องเดียวกันมาตรวจสอบว่าได้ผลวิจัยตรงกันหรือไม่

6.5 ด้านการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดย การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่มย่อย

ตารางที่ 3.2 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

ลำดับ	วัตถุประสงค์	ตัวแปรที่ศึกษา	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
1	เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3R 7C 2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3Rs 8Cs 2Ls 3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5. ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ	1. แบบสอบถามประมาณค่าสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ 2. แบบสอบถามประมาณค่าสำหรับประธานนักเรียน 3. แบบสอบถามประมาณค่าสำหรับครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน	1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเชิงปริมาณ ผู้วิจัยประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อนำเสนอแบบสอบถามไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน 2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเชิงปริมาณ ผู้วิจัยประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อนำเสนอแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 674 โรงเรียนโดยกลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่	1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC) 2. ใช้การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของไรเคอร์ท (Likert Scale) และการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

				กลุ่มประธานนักเรียนและครู ผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตย	
--	--	--	--	--	--

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	วัตถุประสงค์	ตัวแปรที่ศึกษา	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
				ในโรงเรียนในสถานศึกษา เขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งสิ้น 1,349 คน	

2	เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21	1. แบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้ดูแลโครงการ ประชาธิปไตยในโรงเรียน 2. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน 3. แบบบันทึกการประชุมหรือเครื่องอัดเสียงเพื่อจัดสนทนากลุ่มย่อย	1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และการบันทึกเทปการสัมภาษณ์ ผู้วิจัย ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 คน โดยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนระดับประถมศึกษา ระดับชาติ ออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้	1. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 2. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)
---	---	--	---	---	---

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	วัตถุประสงค์	ตัวแปรที่ศึกษา	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
-------	--------------	----------------	------------	-------------------------	--------------------

			2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านได้ร่างเค้าโครงรูปแบบ 3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึก การประชุมและการบันทึกเทปการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคือ ครูที่ดูแลโครงการ ประชาธิปไตยในโรงเรียนจำนวน 9 ท่าน วิพากษ์เค้าโครงรูปแบบ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
--	--	--	--	--

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	วัตถุประสงค์	ตัวแปรที่ศึกษา	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
3	เพื่อพัฒนาคู่มือการพัฒนา คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้นำ ของผู้นำนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 ของเขตกรุงเทพ มหานครและปริมณฑล	สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ (2553, 47) 1. ส่วนนำ 1.1 คำชี้แจง 1.2 วัตถุประสงค์ 2. ส่วนเนื้อหา 2.1 ขอบเขตเนื้อหา ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 2.2 ขั้นตอนการ ปฏิบัติงาน 2.3 บรรณานุกรม 3. บทสรุป 3.1 ข้อเสนอแนะเชิง นโยบาย	1. คู่มือการพัฒนา คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้นำ นักเรียนระดับ ประถมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของสถาน ศึกษาเขต กรุงเทพ มหานครและปริมณฑล 2. แบบทดสอบและ แบบสอบถามประมาณ ค่าสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคู่มือ 3. แบบสอบถามความ พึงพอใจ และแบบ ทดสอบสำหรับครู ผู้ดูแลโครงการ	1. ผู้วิจัยประสานจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ เพื่อนำส่งแบบ ทดสอบและแบบสอบถาม เพื่อใช้ตรวจสอบคู่มือ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน 2. เก็บรวบรวม ประสิทธิภาพของคู่มือจาก แบบสอบถามความพึง พอใจจากโรงเรียน 30 โรงเรียน ผู้วิจัยประสานจากบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราช ภัฏเชียงใหม่	1. หาประสิทธิภาพ และความพึงพอใจ ของคู่มือ Effective Ness Index (E.I.) 2. แบบสอบถาม ความพึงพอใจ วิเคราะห์ โดยใช้การ แจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน แบบสอบ ถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ของไรเคอร์ต

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	วัตถุประสงค์	ตัวแปรที่ศึกษา	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
		3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 4. ภาคผนวก แบบฟอร์มในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ	ประชากรปไต่ยในโรงเรียน 	เพื่อนำส่งแบบสอบถามความพึงพอใจและคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้รนำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไปสู่โรงเรียนทั้ง 30 โรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	และการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และสังเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยรายละเอียดตามลำดับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 การแจกแจงความถี่และร้อยละการตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ครูและผู้บริหาร โดยจำแนกตามสังกัดในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สังกัด	จำนวน โรงเรียน (ร้อยละ)	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่างครู	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง ผู้นำ นักเรียน	จำนวนการ ตอบแบบ สอบถาม จากกลุ่ม ตัวอย่าง	ร้อยละของ การตอบแบบ สอบถาม
1. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	204 (30.28)	102	102	204	100.0
2. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	296 (43.92)	148	148	264	89.18
3. สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน	154 (22.84)	77	77	86	55.84
4. สังกัดคณะกรรมการ การอุดมศึกษา	20 (2.96)	10	10	15	75.00
รวมทั้งสิ้น	674	337	337	569	84.42

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความคิดเห็นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนร้อยละที่สูงที่สุด คือ 43.92 รองลงมา คือ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนร้อยละ 30.28 รองลงมา คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนร้อยละ 22.84 และรองลงมา คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนร้อยละต่ำที่สุด คือ 2.96

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านการรู้จักตนเองตามความเห็นของครู และผู้นำนักเรียน

ประเด็น	คุณลักษณะ ด้านการรู้จักตนเอง	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู			ผู้นำนักเรียน		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
1	ผู้นำนักเรียนควรมีสติ ในการฟังคิดพูดและ ตัดสินใจ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.42	มากที่สุด
2	ผู้นำนักเรียนควรมีจิต สาธารณะด้วยการดูแล หลีกเลี่ยงความ เสียหาย และเคารพ สิทธิในการใช้ของ ส่วนรวม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.78	0.43	มากที่สุด

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็น	คุณลักษณะ ด้านการรู้จักตนเอง	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู			ผู้เรียน		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
3	ผู้นำนักเรียนควร สุขภาพดีมีร่างกาย สมบูรณ์	5.00	0.00	มากที่สุด	4.71	0.46	มากที่สุด
4	ผู้นำนักเรียนควรมีการ เรียนรู้อย่าง กระตือรือร้น	5.00	0.00	มากที่สุด	4.48	0.52	มาก
5	ผู้นำนักเรียนควรมี ความสามารถในการ ใช้คอมพิวเตอร์ แท็บ เล็ต สมาร์ทโฟน เทคโนโลยีอื่น ๆ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.33	0.50	มาก
6	ผู้นำนักเรียนควรมี ปฏิภาณไหวพริบใน การสังเกต ได้ตอบ และแก้ปัญหา	5.00	0.00	มากที่สุด	1.91	0.60	น้อย
7	ผู้นำนักเรียนควรการ สื่อสารภาษา อังกฤษ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น และ ภาษาอาเซียน	5.00	0.00	มากที่สุด	1.82	0.98	น้อยที่สุด
โดยเฉลี่ย		5.00	0.00	มากที่สุด	3.83	0.19	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความเห็นของครูเห็นว่า ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมี
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการรู้จักตนเองในทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$, S.D.
= 0.00)

ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะด้านการรู้จักตนเอง ทั้ง 7 ด้าน ในขณะที่ครูและนักเรียนเห็นพ้องกัน 3 ข้อ คือ ผู้นำนักเรียนควรมีสติในการคิด พุด ตัดสินใจ ผู้นำนักเรียนควรมีจิตสาธารณะ และผู้นำนักเรียนควรมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ผู้นำนักเรียนควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้นำนักเรียนควรมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา และผู้นำนักเรียนควรมีความสามารถในการฟัง พุด อ่าน เขียนภาษาไทยเป็นหลัก และภาษาที่ 2 รวมถึงภาษาอาเซียนในการส่งเสริมการเรียนรู้และการสื่อสาร

ส่วนผู้นำนักเรียน เห็นว่า ผู้นำนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการรู้จักตนเอง ในประเด็นผู้นำนักเรียนควรมีสติในการฟังคิดพุดและตัดสินใจ ผู้นำนักเรียนควรมีจิตสาธารณะ ด้วยการดูแลหลีกเลี่ยงความเสียหายและเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม และผู้นำนักเรียนควรสุขภาพดี มีร่างกายสมบูรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นผู้นำนักเรียนควรมีการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น และผู้นำนักเรียนควรมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ตโฟน และเทคโนโลยีอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ประเด็นผู้นำนักเรียนควรมีปฏิภาณไหวพริบในการสังเกต โต้ตอบและแก้ปัญหา อยู่ในระดับน้อย และประเด็นผู้นำนักเรียนควรมีความสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น และภาษาอาเซียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านทัศนคติในการเป็นผู้นำตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านทัศนคติ ในการเป็นผู้นำ	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
1	เห็นความสำคัญในวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.81	0.41	มากที่สุด
2	เห็นความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.65	0.51	มากที่สุด

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านทัศนคติ ในการเป็นผู้นำ	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
3.	เห็นความสำคัญของ วัฒนธรรมไทย	5.00	0.00	มากที่สุด	4.54	0.50	มากที่สุด
4.	เห็นความสำคัญของการ ไม่แสวงหาผลประโยชน์ ส่วนตน	5.00	0.00	มากที่สุด	3.74	0.72	มาก
5.	เห็นความสำคัญของการใช้ วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า	5.00	0.00	มากที่สุด	1.81	1.33	น้อยที่สุด
โดยเฉลี่ย		5.00	0.00	มากที่สุด	3.91	0.37	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความเห็นของครูเห็นว่า ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านทัศนคติในการเป็นผู้นำในทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

ครูเห็นว่า ผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะด้านทัศนคติในการเป็นผู้นำทั้ง 5 ด้าน ในขณะที่ครูและนักเรียนเห็นพ้องกัน 3 ข้อ คือ ผู้นำนักเรียนควรมีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ผู้นำนักเรียนควรมีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และผู้นำนักเรียนควรมีความเข้าใจในวัฒนธรรมไทย ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรมีความเข้าใจในการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน และผู้นำนักเรียนควรเห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

ส่วนนักเรียนเห็นว่า ผู้นำนักเรียนมีคุณลักษณะด้านทัศนคติในการเป็นผู้นำในประเด็นเห็นความสำคัญในวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง เห็นความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม และเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นเห็นความสำคัญของการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ในระดับมาก และประเด็นเห็นความสำคัญของการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
ด้านการงานเป็นทีมตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านการงาน เป็นทีม	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
1	มีการเรียนรู้ระบอบ ประชาธิปไตยที่มี พระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุขในการ ทำงานของสภา นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2	การมีเหตุผลในการ ทำงานของสภา นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.52	0.50	มากที่สุด
3	มีความสามัคคีใน การทำงานในสภา นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	3.93	0.97	มาก
4	มีการทำงานเป็นทีม ในสถานนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	3.92	0.83	มาก
5	มีการทำงานแบบมี ส่วนร่วมในสภา นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	3.92	0.59	มาก
โดยเฉลี่ย		5.00	0.00	มากที่สุด	4.25	0.37	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความเห็นของครูเห็นว่า ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมี
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการงานเป็นทีมในทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$,
S.D. = 0.00)

ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะด้านการทำงานเป็นทีม ทั้ง 5 ด้าน ในขณะที่ครูและนักเรียนเห็นพ้องกัน 2 ข้อ คือ ผู้นำนักเรียนควรเป็นผู้เรียนรู้ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และผู้นำนักเรียนควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรมีความสามัคคีในการทำงาน ควรมีการทำงานเป็นทีม และผู้นำนักเรียนควรสามารถทำงานอย่างมีส่วนร่วม

ส่วนผู้นำนักเรียน เห็นว่า มีการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในการทำงานของสถานศึกษาและการมีเหตุผลในการทำงานของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นมีความสามัคคีในการทำงานในสถานศึกษา มีการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา และมีการทำงานแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านความสัมพันธ์ตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านความสัมพันธ์	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
1	มีมารยาทต่อเพื่อนสภาค ครูและนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
2	มีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสภาค ครู และนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.29	0.52	มาก
3	เคารพต่อเพื่อนสภาค ครู และนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.17	1.99	มาก
4	มีการปรับตัวให้เข้ากับ สังคมในระดับสากล	5.00	0.00	มากที่สุด	1.86	0.58	น้อย
5	เรียนรู้และเข้าใจในสมาชิก สถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	1.84	0.37	น้อย
โดยเฉลี่ย		5.00	0.00	มากที่สุด	3.38	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความเห็นของครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความสัมพันธ์ในทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะด้านความสัมพันธ์ทั้ง 5 ด้าน ในขณะที่ครูและผู้นำนักเรียนเห็นพ้องกัน 1 ข้อ คือ ผู้นำนักเรียนควรมีมารยาทต่อผู้อื่น ส่วนด้านที่แตกต่างกันมากคือ ผู้นำนักเรียนควรมีสัมพันธที่ดีกับผู้อื่น ผู้นำนักเรียนควรมีความเคารพต่อผู้อื่น ผู้นำนักเรียนควรมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล และผู้นำนักเรียนควรเรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสถานศึกษา

ส่วนผู้นำนักเรียน เห็นว่า มีมารยาทต่อเพื่อนสกา ครูและนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นมีสัมพันธที่ดีกับเพื่อนสกา ครู และนักเรียน และเคารพต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน อยู่ในระดับมาก ประเด็นมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล เรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
1	โรงเรียนส่งเสริมนโยบาย สถานศึกษาตามหลักธรร มาภิบาล	5.00	0.00	มากที่สุด	4.79	0.44	มากที่สุด
2	ครูส่งเสริมการคัดเลือก ผู้นำนักเรียนอย่างถูกต้อง ต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.35	0.58	มาก
3	องค์ประกอบของสภา นักเรียนได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.23	0.96	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
4	ผู้อำนวยการ ครู และ นักเรียน โรงเรียนส่งเสริม งบประมาณสู่โครงการ ประชาธิปไตยในโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	3.94	0.84	ปานกลาง
5	โรงเรียนและชุมชนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมตาม ปฏิทินการปฏิบัติงาน ของโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	1.97	1.12	น้อยที่สุด
6	ครูเข้าใจกระบวนการ ในคู่มือสถานักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	1.02	0.13	น้อยที่สุด
	โดยเฉลี่ย	5.00	0.00	มากที่สุด	3.38	0.36	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความเห็นของครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการรู้จักตนเองในทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะจากด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 6 ด้าน ในขณะที่ครูและผู้นำนักเรียนเห็นพ้องกัน 2 ข้อ คือ โรงเรียนควรส่งเสริมสถานักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลและครูควรส่งเสริมการคัดเลือกอย่างถูกต้องต่อเนื่อง ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ องค์ประกอบของสถานักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมงบประมาณ โรงเรียนและชุมชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรม และครูควรศึกษาคู่มือสถานักเรียนเข้าใจกระบวนการ

ส่วนผู้นำนักเรียนเห็นว่า ประเด็นโรงเรียนส่งเสริมนโยบายสถานักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นครูส่งเสริมการคัดเลือกผู้นำนักเรียนอย่างถูกต้องต่อเนื่องและองค์ประกอบของสถานักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการ ครู และนักเรียน อยู่ในระดับมาก ประเด็นโรงเรียนส่งเสริมงบประมาณสู่โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับ

ปานกลาง ประเด็นโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน และครูเข้าใจกระบวนการในกลุ่มมือสภานักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านคุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านคุณลักษณะของ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
1	ครูมีความศรัทธาต่อระบบ การบริหารงานแบบหลัก ธรรมาภิบาล	5.00	0.00	มากที่สุด	4.62	0.48	มากที่สุด
2	ครูมีทัศนคติที่ดีต่อภาวะ ผู้นำ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.61	0.48	มากที่สุด
3	ผู้อำนวยการมีความสะดวกมี ความทุ่มเทพลั้งใจและ งบประมาณเพื่อผลักดัน และสนับสนุนการทำงาน ของสถานักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.32	0.46	มาก
โดยเฉลี่ย		5.00	0.00	มากที่สุด	4.52	0.01	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความเห็นของครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนควรมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน ในขณะที่ครูและผู้นำนักเรียนเห็นพ้องกัน 3 ข้อ คือ ครูมีความศรัทธาต่อระบบการบริหารงานแบบหลักธรรมาภิบาล ครูมีทัศนคติที่ดีต่อภาวะผู้นำ และผู้อำนวยการมีความสะดวกมีความทุ่มเทพลั้งใจและงบประมาณเพื่อผลักดันและสนับสนุนการทำงานของสถานักเรียน

ส่วนผู้นำนักเรียน เห็นว่า ประเด็น ครูมีความศรัทธาต่อระบบการบริหารงานแบบหลัก
 ธรรมาภิบาลและครูมีทัศนคติที่ดีต่อภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นผู้อำนวยการความสะอาด
 มีความทุ่มเทพอใจและงบประมาณ เพื่อผลักดันและสนับสนุนการทำงานของสถานนักเรียน อยู่ใน
 ระดับมาก

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
 ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
 ด้านกระบวนการตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านกระบวนการ	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
1	ครูศึกษาและใช้คู่มือ อบรมผู้นำ	4.96	0.22	มากที่สุด	4.74	0.52	มากที่สุด
2	การรับสมัครผู้นำนักเรียน พร้อมคุณสมบัติ	4.98	0.14	มากที่สุด	4.62	0.58	มากที่สุด
3	นักเรียนทั่วไปทำการ ประเมินประสิทธิผล ของสถานนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.51	0.50	มากที่สุด
4	ผู้นำนักเรียนนำผลการ ประเมินมาปรับปรุงและ พัฒนาโครงการ ประจำปีต่อไป โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการ ความสะอาด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.36	0.48	มาก
5	ครูอำนวยความสะดวกแก่ ผู้นำนักเรียนในการ ปฏิบัติหน้าที่	4.94	0.34	มากที่สุด	4.23	0.88	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านกระบวนการงาน	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
6	นักเรียนหาเสียงเลือกตั้ง โดยครูอำนวยความสะดวก	4.96	0.21	มากที่สุด	3.74	0.87	มาก
7	การแบ่งหน้าที่ตาม โครงสร้างสภา โดยผู้นำนักเรียน	4.94	0.18	มากที่สุด	1.55	0.92	น้อยที่สุด
8	กำหนดระเบียบ โครงการ และขั้นตอน การดำเนินงานกับ ผู้เกี่ยวข้อง	5.00	0.00	มากที่สุด	1.55	0.59	น้อยที่สุด
โดยเฉลี่ย		4.97	0.12	มากที่สุด	3.66	0.18	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความเห็นของครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านกระบวนการงานในทุกประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.12)

ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะจากด้านกระบวนการงาน ทั้ง 9 ข้อ ในขณะที่ครูและนักเรียนเห็นพ้องกัน 3 ข้อ คือ ครูควรศึกษาและใช้คู่มืออบรมผู้นำ ครูควรรับสมัครผู้นำพร้อมคุณสมบัติและครูควรประเมินประสิทธิภาพของสภานักเรียน ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป ครูควรอำนวยความสะดวกผู้นำนักเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้นำนักเรียนควรหาเสียงเลือกตั้งโดยครูชี้แนะ ผู้นำนักเรียนควรแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างสภานักเรียน และครูควรกำหนดระเบียบโครงการและขั้นตอนการดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้อง

ส่วนผู้นำนักเรียนเห็นว่า ประเด็นครูศึกษาและใช้คู่มืออบรมผู้นำ การรับสมัครผู้นำนักเรียนพร้อมคุณสมบัติ และนักเรียนทั่วไปทำการประเมินประสิทธิภาพของสภานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นผู้นำนักเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการ

ประชาธิปไตยในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไปโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ครูอำนวยความสะดวก แก่นักเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ และนักเรียนหาเสียงเลือกตั้งโดยครูอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ประเด็นการแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างสภาโดยผู้นำนักเรียนและกำหนดระเบียบโครงการ และขั้นตอนการดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านกิจกรรมตามความเห็นของครูและผู้นำนักเรียน

ข้อที่	คุณลักษณะ ด้านกิจกรรม	สภาพที่พึงประสงค์					
		ครู (N = 569)			ผู้นำนักเรียน (n = 569)		
		$\bar{X}$	S. D.	แปลผล	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
1	ผู้นำนักเรียนควร กิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน ตามปฏิทินการ ปฏิบัติงานของโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.48	0.77	มาก
2	ผู้นำนักเรียนควร ประชุมสภานักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.45	0.50	มาก
3	ผู้นำนักเรียนควร โครงการพัฒนา โรงเรียนของผู้นำ นักเรียน	4.96	0.24	มากที่สุด	3.44	0.83	ปานกลาง
4	ผู้นำนักเรียนควรพัฒนา ความเป็นผู้นำ	4.96	0.17	มากที่สุด	3.19	0.40	ปานกลาง
5	ผู้นำนักเรียนควรกลุ่ม สัมพันธ์แลกเปลี่ยน	4.96	0.18	มากที่สุด	3.10	0.45	ปานกลาง
โดยเฉลี่ย		4.97	0.11	มากที่สุด	3.73	0.19	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความเห็นของครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านกิจกรรมในทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.11)

ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนควรมีคุณลักษณะด้านกิจกรรม ทั้ง 5 ด้าน ในขณะที่ครูและผู้นำนักเรียนไม่มีข้อคำถามที่เห็นพ้องกัน ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรจัดกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้นำนักเรียนควรมีการประชุมสภานักเรียน ผู้นำนักเรียนควรจัดทำโครงการ ผู้นำนักเรียนควรได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำ และผู้นำนักเรียนควรมีการอบรมกลุ่มสัมพันธ์แลกเปลี่ยน

ส่วนผู้นำนักเรียนเห็นว่า ประเด็นผู้นำนักเรียนควรกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียนและผู้นำนักเรียนควรมีการประชุมสภานักเรียนอยู่ในระดับมาก ประเด็นผู้นำนักเรียนควร โครงการพัฒนาโรงเรียนของผู้นำนักเรียน ผู้นำนักเรียนควรพัฒนาความเป็นผู้นำ และผู้นำนักเรียนควรกลุ่มสัมพันธ์แลกเปลี่ยน อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการพัฒนาของผู้นำนักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

1) Self – Awareness (S)	การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน
2) Teamwork (T)	การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน
3) Attitude (A)	ทัศนคติในการเป็นผู้นำนักเรียน
4) Relationship (R)	ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสภ
5) Stake Holder (S)	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน
6) Attribute (A)	ทัศนคติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
7) Procedure (P)	กระบวนการในการพัฒนาผู้นำนักเรียน
8) Activities (A)	กิจกรรมการพัฒนาผู้นำนักเรียน

แสดงดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แนวทางการพัฒนาของผู้นำนักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ด้าน	แนวทางการพัฒนา
ประเด็นที่ 1 สภาพปัจจุบันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Stakeholder)	
1. ด้านโรงเรียนส่งเสริมนโยบายสถานนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาล	1. การระดม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม 2. การจัดค่ายอบรม
2. ด้านครูส่งเสริมการคัดเลือกผู้นำนักเรียนอย่างถูกต้องต่อเนื่อง	ฝึกให้เรียนรู้จากกิจกรรมการเลือกตั้ง
3. ด้านองค์ประกอบของสถานนักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการ ครู และนักเรียน	1. ฝ่ายประธานสภา รองสามคน หัวหน้าฝ่ายฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจกรรม กิจกรรมพิเศษ และเลขานุการ นอกนั้นเป็นคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการจะถูกแบ่งไปอยู่ในฝ่ายสามฝ่ายนี้ แต่ละทีมมี 20 คน สนับสนุนให้จัดค่ายอบรมโดยครูจากนโยบายของผู้บริหารที่เสนอมาหรือตำแหน่งประธานสภา รองสามคน หัวหน้าฝ่ายด้วย ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจกรรม กิจกรรมพิเศษ และเลขานุการ นอกนั้นเป็นคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการจะถูกแบ่งไปอยู่ในฝ่ายสามฝ่ายนี้ แต่ละทีมมี 20 คน มีฝ่ายบริหาร 5 คน ประธาน 1 รองประธาน และเลขานุการ 1 ส่วนที่เหลือเป็นคณะทำงานอีก 15 คน ซึ่งจะถูกรวบรวมออกเป็นตามโครงสร้าง 3 ฝ่ายที่กล่าวมา หรือตามบริบทที่เหมาะสมของโรงเรียน
4. ด้านโรงเรียนส่งเสริมงบประมาณสู่โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน	1. ฝ่ายบริหารต้องส่งเสริมตามระเบียบการบริหารสถานศึกษา
5. ด้านโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน	สนับสนุนให้ไปร่วมกิจกรรมกับองค์กรที่มาขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการพัฒนา
6. ด้านครูเข้าใจกระบวนการในกลุ่มมือสภานักเรียน	1. ใช้ข้อบังคับและระเบียบ 2. ศึกษาและให้นักเรียนยึดกฎของธรรมเนียม
ประเด็นที่ 2 สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ผู้นำนักเรียน (Attribute)	
1. ด้านครูมีความศรัทธาต่อระบบการบริหารงานแบบหลักธรรมาภิบาล	1. มีการบริหารโรงเรียนที่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการพัฒนาผู้เรียน เป็นพื้นฐานของสภานักเรียน 2. ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลให้ครูทำความเข้าใจกับหลักธรรมาภิบาล 3. ให้ครูไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน
2. ด้านครูมีทัศนคติที่ดีต่อภาวะผู้นำ	1. ครูศึกษาก่อนเกี่ยวกับด้านภาวะผู้นำ 2. ส่งเสริมไปอบรมทางด้านประชาธิปไตย
3. ด้านผู้อำนวยการมีความสะดวกมีความทุ่มเทพลังใจและงบประมาณเพื่อผลักดันและสนับสนุนการทำงานของสภานักเรียน	1. สนับสนุนเป็นทีม 2. ผู้อำนวยการและครูทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มองไปที่เป้าเดียวกัน
ประเด็นที่ 3 สภาพปัจจุบันของกระบวนการในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Procedure)	
1. ด้านครูศึกษาและใช้คู่มืออบรมผู้นำ	ใช้ธรรมนูญของโรงเรียน
2. ด้านการรับสมัครผู้นำนักเรียนพร้อมคุณสมบัติ	1. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ 2. มีความเสียสละ
3. ด้านนักเรียนทั่วไปทำการประเมินประสิทธิผลของสภานักเรียน	1. ให้สภานักเรียนประเมินตัวพวกเขาเอง 2. ประเมินจากผู้ปกครอง
4. ด้านผู้นำนักเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไปโดยมีครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวก	1. ให้สรุปงาน 2. วางแผนการทำงานด้วย PDCA
5. ด้านครูอำนวยความสะดวกแก่ผู้นำนักเรียนในการปฏิบัติหน้าที่	เป็นที่ปรึกษาผู้นำนักเรียนโดยให้เขามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยตนเอง

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการพัฒนา
6. ด้านนักเรียนหาเสียงเลือกตั้งโดยครู อำนวยความสะดวก	สร้างผู้นำต้นแบบและให้ปฏิบัติด้วยตนเอง
7. ด้านการแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างสภา โดยผู้นำนักเรียน	แบ่งเป็นสามฝ่ายโดยมีสมาชิกประมาณ 20 คน หรือตามบริบทที่เหมาะสม
8. ด้านกำหนดระเบียบ โครงการ และ ขั้นตอนการดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้อง	กำหนดร่วมกับผู้ปกครองเพื่อสร้างเครือข่าย
ประเด็นที่ 4 สภาพปัจจุบันของกิจกรรมในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Activities)	
ด้านกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนและ ชุมชนตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน	ให้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมในปฏิทินปฏิบัติงาน ของโรงเรียน
ประเด็นที่ 5 สภาพปัจจุบันของกิจกรรมในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Activities)	
1. ด้านกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียน และชุมชนตามปฏิทินการปฏิบัติงานของ โรงเรียน	ให้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมในปฏิทินปฏิบัติงาน ของโรงเรียน
2. ด้านประชุมสภานักเรียน	ประชุมทุกเดือน หรือประชุมพิเศษเป็นวาระ โดยมีผู้ชี้แนะติดตาม
3. ด้านโครงการพัฒนาโรงเรียนของผู้นำ นักเรียน	จัดค่ายอบรมทำโครงการเกี่ยวกับการแก้ปัญหา ในท้องถิ่น
4. ด้านการพัฒนาความเป็นผู้นำ	จัดค่ายอบรมให้นักเรียนนำไปใช้ได้จริง
5. ด้านกลุ่มสัมพันธ์แลกเปลี่ยน	ร่วมเครือข่ายสภานักเรียนระดับประเทศ สนับสนุนให้จัดค่ายอบรมและสนับสนุนให้ผู้นำ นักเรียนมีเครือข่ายในระดับประเทศ เช่น การใช้ แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊กในการติดต่อสื่อสาร

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาสู่รางวัลระดับประเทศ 6 โรงเรียน เป็นแนวการพัฒนาในแต่ละด้าน โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากผู้วิจัย ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Stakeholder) คุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Attribute) กระบวนการในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Procedure) กิจกรรมในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Activities) ด้านการรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน (Self – Awareness) ทักษะคิดในการเป็นผู้นำนักเรียน (Attitude) การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน (Teamwork) และความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสกา (Relationship) รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ 4.1

ตารางที่ 4.11 สรุปที่มาของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

แนวทางการพัฒนา	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
1. การวางธรรม ตามคคิธรรม และปัญญธรรม 2. ส่งเสริมการจัดค่ายอบรม การกำหนดบทบาทหน้าที่ ระเบียบในการบริหารร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ 3. ให้ครูถ่ายทอดไปสู่ผู้นำนักเรียนโดยยึดกฎของธรรมนูญโรงเรียน 4. ผู้อำนวยการให้ความสนใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มองไปที่เป้าหมายเดียว	1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Stakeholder)
1. ผู้อำนวยการและครูให้ความสนใจด้านภาวะผู้นำกับกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มองไปที่เป้าหมายกันและถ่ายทอดให้กับนักเรียน	2. คุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Attribute)
2. ส่งเสริมไปอบรมทางด้านประชาธิปไตยให้มีความเป็นทีม	
1. วางแผนการทำงานด้วย PDCA 2. ครูเป็นที่ปรึกษากับผู้นำนักเรียน 3. กำหนดเครือข่ายร่วมกับผู้ปกครอง	3. กระบวนการในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Procedure)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนา	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ประเมินการทำงานของผู้นำนักเรียนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียนและของหน่วยงานภายนอก	4. กิจกรรมในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Activities)
1. ประชุมสรุปงานทุกครั้งหรือทุก ๆ เดือน การจัดค่ายอบรมผู้นำ 2. เข้าร่วมเครือข่ายในท้องถิ่นและระดับประเทศ 3. ให้ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน 4. จัดได้ว่าที่ 5. ค้นหาข้อมูลบรรยายเสียงตามสาย 6. คุรุกระตุ้นตลอดทุกกิจกรรม	5. ด้านการรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน (Self – Awareness)
1. ให้ฝึกทักษะกำหนดนโยบายบริหารการทำงานด้วย PDCA 2. ให้รับรู้ตระหนักและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยลงปฏิบัติงานจริง 3. ผู้นำมีภาพลักษณ์ที่เป็นต้นแบบที่ดีให้กับน้อง ๆ	6. ทักษะคติในการเป็นผู้นำนักเรียน (Attitude)
1. เข้าใจและเข้าร่วมกับวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ดี เช่น วัฒนธรรมในอาเซียน 2. เสียสละเพื่อส่วนรวมมาก่อนส่วนตน 3. ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 4. เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในการทำงานของสถานศึกษา	7. การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน (Teamwork)
1. มีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล 2. ให้ความเคารพต่อผู้อื่นทุกคน 3. มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกคน	8. ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสภ (Relationship)

จากตารางที่ 4.11 พบว่า แนวทางการพัฒนาของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ผู้นำนักเรียน (Stakeholder) ได้แก่ 1) การระดม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม 2) ส่งเสริมการจัดค่ายอบรม การกำหนดบทบาทหน้าที่ ระเบียบในการบริหาร ร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ 3) ให้ครูถ่ายทอดไปสู่ผู้ผู้นำนักเรียน โดยยึดกฎของธรรมเนียมโรงเรียน 4) ผู้อำนวยการให้ความสนใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มองไปที่เป้าหมายเดียวกัน ด้านคุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ผู้นำนักเรียน (Attribute) ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการและครูทำความเข้าใจด้านภาวะผู้นำกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มองไปที่เป้าหมายเดียวกัน และถ่ายทอดให้กับนักเรียน 2) ส่งเสริมไปอบรมทางด้านประชาธิปไตยให้มีความเป็นทีม ด้านกระบวนการในการพัฒนาผู้ผู้นำนักเรียน (Procedure) ประกอบด้วย 1) วางแผนการทำงานด้วย PDCA 2) ครูเป็นที่ปรึกษากับผู้ผู้นำนักเรียน 3) กำหนดเครือข่ายร่วมกับผู้ปกครอง 4) ประเมินการทำงานของผู้นำนักเรียนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ด้านกิจกรรมในการพัฒนาผู้ผู้นำนักเรียน (Activities) ประกอบด้วย การให้เข้าร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียนและของหน่วยงานภายนอก ด้านการรู้จักตนเองของผู้ผู้นำนักเรียน (Self – Awareness) ประกอบด้วย 1) ประชุมสรุปงานทุกครั้งหรือทุก ๆ เดือน การจัดค่ายอบรมผู้นำ 2) เข้าร่วมเครือข่ายในท้องถิ่นและระดับประเทศ 3) ให้ผู้ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน 4) จัดได้ว่าที่ 5) ค้นคว้าข้อมูลบรรยายเสียงตามสาย 6) ครูกระตุ้นตลอดทุกกิจกรรม ด้านทัศนคติในการเป็นผู้ผู้นำนักเรียน (Attitude) ประกอบด้วย 1) ให้ฝึกทักษะกำหนดนโยบาย บริหารการทำงานด้วย PDCA 2) ให้รับรู้ตระหนักและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยลงปฏิบัติงานจริง 3) ผู้นำมีภาพลักษณ์ที่เป็นต้นแบบที่ดีให้กับน้อง ๆ ด้านการทำงานเป็นทีมของผู้ผู้นำนักเรียน (Teamwork) ประกอบด้วย 1) เข้าใจและเข้าร่วมกับวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ดี เช่น วัฒนธรรมในอาเซียน 2) เสียสละเพื่อส่วนรวมมาก่อนส่วนตน 3) ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 4) เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในการทำงานของสถานักเรียนและความสัมพันธ์ของผู้ผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสกา (Relationship)

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. คุณลักษณะด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ผู้นำนักเรียน (Stakeholder)

1.1 องค์ประกอบของคุณลักษณะ

1.1.1 โรงเรียนส่งเสริมนโยบายสถานักเรียนตามหลักธรรมาภิบาล

1.1.2 ครูส่งเสริมการคัดเลือกผู้ผู้นำนักเรียนอย่างถูกต้องต่อเนื่อง

1.1.3 ผู้อำนวยการความสะดวกแก่สถานักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา

ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง

1.2 แนวทางการพัฒนา

1.2.1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครู ผู้นำนักเรียน และผู้ปกครอง

1.2.2 กระบวนการ ประกอบด้วย ส่งเสริมนโยบายสถานักเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมการคัดเลือกผู้นำนักเรียนอย่างถูกต้องต่อเนื่อง และอำนวยความสะดวกแก่สถานักเรียน

1.2.3 ปัจจัยนำออก ประกอบด้วย ผู้นำนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2.4 ผลย้อนกลับ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำนักเรียน

2. คุณลักษณะด้านคุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน

2.1 องค์ประกอบของคุณลักษณะ

2.1.1 ครูมีความศรัทธาต่อระบบการบริหารงานแบบหลักธรรมาภิบาล

2.1.2 ครูมีทัศนคติที่ดีต่อภาวะผู้นำ

2.1.3 ผู้อำนวยการมีความสะดวกมีความทุ่มเทพลังใจและงบประมาณเพื่อผลักดันและสนับสนุนการทำงานของสถานักเรียน

2.2 แนวทางการพัฒนา

2.2.1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้นำนักเรียน

2.2.2 กระบวนการ ประกอบด้วย อำนวยความสะดวกแก่สถานักเรียน ทัศนคติที่ดีต่อภาวะผู้นำ อำนวยความสะดวกมีความทุ่มเทพลังใจและงบประมาณเพื่อผลักดันและสนับสนุนการทำงานของสถานักเรียน

2.2.3 ปัจจัยนำออก ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2.4 ผลย้อนกลับ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำนักเรียน

3. คุณลักษณะด้านกระบวนการในการพัฒนาผู้นำนักเรียน

3.1 องค์ประกอบของคุณลักษณะ

3.1.1 ครูศึกษาและใช้คู่มืออบรมผู้นำในเรื่องธรรมาภิบาล

3.1.2 ครูศึกษาคู่มือเพื่อเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาโครงการให้กับสถานักเรียน

3.2 แนวทางการพัฒนา

3.2.1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ครูและนักเรียน

3.2.2 กระบวนการ ประกอบด้วย การอบรมผู้นำในเรื่องธรรมาภิบาล ศึกษาคู่มือเพื่อเป็นที่ปรึกษา

3.2.3 ปัจจัยนำออก ประกอบด้วย กระบวนการของผู้นำนักเรียน

3.2.4 ผลย้อนกลับ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำนักเรียน

4. คุณลักษณะด้านกิจกรรมการพัฒนาผู้นำนักเรียน

4.1 องค์ประกอบของคุณลักษณะ

4.1.1 ต้องมีกิจกรรมเกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติในปฏิทินการปฏิบัติกิจกรรมของโรงเรียน

4.1.2 ประชุมสถานักเรียนต้องมีการกำหนดช่วงเวลาของการสมัครและคัดเลือกผู้นำในปฏิทินกิจกรรมของโรงเรียน

4.1.3 ต้องมีการกำหนดช่วงระยะเวลาในการยื่นโครงการของสถานักเรียนและวันในการประเมินโครงการในปฏิทิน

4.2 แนวทางการพัฒนา

4.2.1 บังจัญนำเข้า ประกอบด้วย ผู้นำนักเรียน

4.2.2 กระบวนการ ประกอบด้วย กิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงาน การประชุมสถานักเรียน การประเมินโครงการ

4.2.3 บังจัญนำออก ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำนักเรียน

4.2.4 ผลย้อนกลับ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำนักเรียน

5. คุณลักษณะด้านการรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน

5.1 องค์ประกอบของคุณลักษณะ

5.1.1 การมีสติในการฟังคิดพูดและตัดสินใจ

5.1.2 มีจิตสาธารณะด้วยการดูแล หลีกเลี่ยงความเสียหาย และเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม

5.1.3 สุขภาพดีมีร่างกายสมบูรณ์

5.1.4 เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

5.1.5 มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟนและเทคโนโลยีอื่น ๆ

5.2 แนวทางการพัฒนา

5.2.1 บังจัญนำเข้า ประกอบด้วย ผู้นำนักเรียน

5.2.2 กระบวนการ ประกอบด้วย การเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี การออกกำลังกาย รักษาสุขภาพ

5.2.3 บังจัญนำออก ประกอบด้วย การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน

5.2.4 ผลย้อนกลับ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำนักเรียน

6. คุณลักษณะด้านการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน

6.1 องค์ประกอบของคุณลักษณะ

6.1.1 มีการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในการทำงานของสถานักเรียน

6.1.2 การมีเหตุผลในการทำงานของสถานักเรียน

6.1.3 มีความสามัคคีในการทำงานในสถานักเรียน

6.1.4 มีการทำงานเป็นทีมในสถานักเรียน

6.1.5 มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมในสถานักเรียน

6.2 แนวทางการพัฒนา

6.2.1 บังจัญนำเข้า ประกอบด้วย ผู้นำนักเรียน

6.2.2 กระบวนการ ประกอบด้วย การมีเหตุผลในการทำงาน มีความสามัคคีการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม

6.2.3 บังจัญนำออก ประกอบด้วย ผู้นำนักเรียนในระบอบประชาธิปไตยฯ

6.2.4 ผลย้อนกลับ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำนักเรียน

7. คุณลักษณะด้านทัศนคติในการเป็นผู้นำนักเรียน

7.1 องค์ประกอบของคุณลักษณะ

7.1.1 เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

7.1.2 เห็นความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม

7.1.3 เห็นความสำคัญในวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง

7.1.4 เห็นความสำคัญของการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

7.1.5 เห็นความสำคัญของการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า

7.2 แนวทางการพัฒนา

7.2.1 บังจัญนำเข้า ประกอบด้วย ผู้นำนักเรียน

7.2.2 กระบวนการ ประกอบด้วย

7.2.3 บังจัญนำออก ประกอบด้วย

7.2.4 ผลย้อนกลับ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำนักเรียน

8. คุณลักษณะด้านความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสกา

8.1 องค์ประกอบของคุณลักษณะ

8.1.1 มีมารยาทต่อเพื่อนสกาครูและนักเรียน

8.1.2 มีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสกา ครู และนักเรียน

8.1.3 เคารพต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน

8.1.4 มีการปรับ ตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล

8.1.5 เรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสภานักเรียน

8.2 แนวทางการพัฒนา

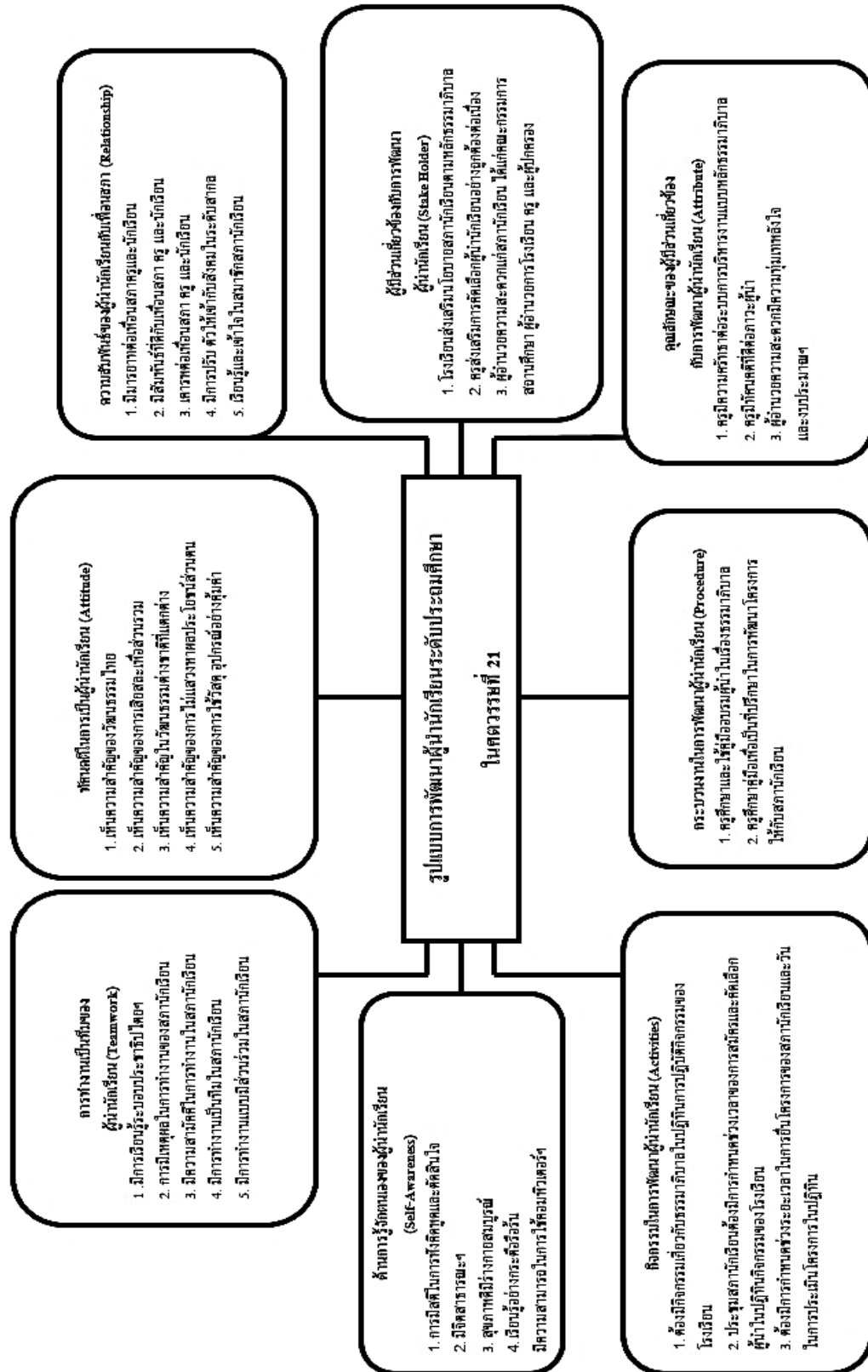
8.2.1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ผู้นำนักเรียน

8.2.2 กระบวนการ ประกอบด้วย การมีมารยาท การมีความสัมพันธ์ การเคารพ และการปรับตัว ให้เข้ากับสังคมในระดับสากล

8.2.3 ปัจจัยนำออก ประกอบด้วย ผู้นำนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนสกา

8.2.4 ผลย้อนกลับ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำนักเรียน

ภาพที่ 4.1 แนวทางการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่

ตอนที่ 4 การพัฒนาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบของคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

1. ส่วนนำ ได้แก่
 - 1.1 ปก
 - 1.2 คำชี้แจง
 - 1.3 สารบัญ
 - 1.4 วัตถุประสงค์
2. ส่วนเนื้อหา ได้แก่
 - 2.1 กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21
 - 2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3 นิยามศัพท์เฉพาะ
 - 2.4 เอกสารอ้างอิง
3. บทสรุป ได้แก่
 - 3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
 - 3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ
 - 3.3 เอกสารอ้างอิง
4. ภาคผนวก ได้แก่
 - 4.1 โครงสร้างการแบ่งการพัฒนารายชั่วโมง (Course Syllabus) SAPA – STAR
 - 4.2 แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 รูปแบบ “STAR”
 - 4.2.1 แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนที่ 1 (S) การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน
 - 4.2.2 แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนที่ 2 (T) การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน
 - 4.2.3 แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนที่ 3 (A) ทักษะคิดในการเป็นผู้นำนักเรียน
 - 4.2.4 แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนที่ 4 (R) ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสกา
 - 4.3 บันทึกหลังปฏิบัติการกิจกรรม (ผู้นำนักเรียน)
 - 4.4 บันทึกหลังการพัฒนา (ครู)

4.5 แบบติดตามความก้าวหน้าการพัฒนาผู้นำนักเรียน

4.6 แบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะของผู้นำนักเรียน STAR

ภาพที่ 4.2 คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1. ส่วนนำ ประกอบด้วย คำชี้แจงและวัตถุประสงค์ ผลการสรุป คือ 1) คำชี้แจงให้เพิ่มที่มาของทฤษฎีด้วย 2) คำชี้แจงให้เพิ่มเกี่ยวกับการระดม สัมมนา กิจกรรม ปัญญากรรม และ 3) เห็นชอบกับทฤษฎีที่นำมาสังเคราะห์

2. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย ขอบเขตของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขั้นตอนการปฏิบัติงาน บรรณานุกรม ผลการสรุป คือ 1) ย้ายแผนการพัฒนาไปอยู่ในภาคผนวก 2) เพิ่มทางเลือกการใช้แผนการพัฒนาให้มากขึ้น 3) คำเรียงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้นำเอาออก 4) หลอมคำเรียงในแผนเป็นคำของผู้วิจัยทั้งหมด 5) ยืนยันกำหนดเป็นรูปแบบ สภา สตาร์ 6) ใช้ Rubrics มาประเมินในแผนได้ ควรใช้เกณฑ์ตามการประกันคุณภาพล่าสุด 7) ให้เทียบเคียงกับคู่มือ AYL ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดวางชั่วโมงในแผนพัฒนาให้หลากหลาย 8) ยืนยันว่าสามารถใช้ได้จริง เห็นด้วยว่าเป็นสิ่งใหม่ ไม่มีคนทำมาก่อน และ 9) เพิ่มที่มาของทฤษฎีทั้งหมด

3. บทสรุป ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ผลการสรุป คือ ให้สื่อตามคู่มือ Asian Youth Leader ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ภาคผนวก ประกอบด้วย แบบฟอร์มในการดำเนินงานต่าง ๆ ผลการสรุป คือ 1) ให้ใช้แบบประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ช่วงการประชุมสถานักเรียนในทุกเดือน ใช้เพียง 1 แผ่น ให้ครูลงลายมือชื่อกำกับด้วย และ 2) ใช้แบบสังเกตผู้นำนักเรียนเป็นรายภาคเรียนหรือรายปี ให้ผู้ปกครอง ครู นักเรียน เป็นผู้ประเมิน

การวิเคราะห์ประสิทธิผลของคู่มือ

ตารางที่ 4.12 ค่าของประสิทธิผลของการศึกษาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีผลการพิจารณาจากครูผู้ดูแลโครงการพระราชปณิธานในโรงเรียนจากโรงเรียนทั่วไป 30 โรงเรียน

รายการ	ก่อนการศึกษาคู่มือ	หลังการศึกษาคู่มือ	ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
	คะแนนเต็ม 30	คะแนนเต็ม 30	
คะแนนรวม ของการทำแบบทดสอบ	4.9	27.3	0.89

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของกลุ่มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า คะแนนรวมของการทำแบบทดสอบก่อนการศึกษา คือ 4.9 และคะแนนรวมของการทำแบบทดสอบหลังการศึกษา คือ 27.3 และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการศึกษากลุ่มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 หลังจากการศึกษากลุ่ม ครุมีคะแนนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 89.24 โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผลที่ 0.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 0.50

การวิเคราะห์ความพึงพอใจในการศึกษากลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในกลุ่มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนทั่วไป มีความพึงพอใจต่อกลุ่มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในระดับมาก เนื่องจากยังไม่มีกลุ่มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาก่อน บวกกับเป็นแนวการพัฒนาที่ยืดหยุ่นไม่จำกัดชั่วโมง แต่เป็นการพัฒนาผ่านกิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานรายปีที่ไม่ทับซ้อนกับปฏิทินวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ สุกมาส อังสุโชติ และคณะ (2557) วิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การวิจัยเชิงประเมิน พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมและทุกรายการของเนื้อหาในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ระดับมาก (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากระดับเต็ม 5 ระดับ) โดยเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าสูงสุดได้ ดังนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแหล่งอ้างอิงหรือไปปฏิบัติได้ รองลงมาคือ เนื้อหาสาระทางวิชาการมีความถูกต้อง เนื้อหามีความทันสมัย แนวคิดและการนำเสนอชัดเจนเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยจากค่าสูงสุด 4.72, 4.70, 4.70, 4.66, และ 4.57 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. รูปเล่มคู่มือน่าสนใจ	4.80	0.41	มากที่สุด
2. รูปเล่มคู่มือมีความน่าสนใจ	4.70	0.47	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	4.77	0.43	มากที่สุด
4. ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม	4.87	0.35	มากที่สุด
5. รูปภาพประกอบน่าสนใจ	4.90	0.55	มากที่สุด
6. สีสน่าสนใจ	4.90	0.55	มากที่สุด
7. เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาและบริบท	4.87	0.55	มากที่สุด
8. เนื้อหาแผนพัฒนามีความเหมาะสมมีสาระ	4.73	0.55	มากที่สุด
9. ภาษาอ่านง่ายน่าสนใจไม่สับสน	4.83	0.55	มากที่สุด
10. สามารถนำคู่มือไปใช้ปฏิบัติหน้าที่ได้จริง	4.93	0.55	มากที่สุด
รวม	4.83	0.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 30 คน มีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.83

ด้านความพึงพอใจของครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า สามารถนำคู่มือไปใช้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสถานักเรียนในโรงเรียนได้จริง รูปภาพประกอบ น่าสนใจ น่าสนใจ เนื้อหามีความครอบคลุมเหมาะสมกับเวลาและบริบท ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม ภาษาอ่านง่ายน่าสนใจไม่สับสน รูปเล่มคู่มือน่าสนใจ ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม เนื้อหาแผนพัฒนามีความเหมาะสม มีสาระ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ข้อค้นพบจากการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำและทฤษฎีการพัฒนาผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มาวิเคราะห์ เพื่อยืนยันองค์ประกอบและวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1. ผลการศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Stakeholder) พบว่า ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนต้องมีคุณลักษณะจากด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้ง 6 ด้าน ในขณะที่ครูและผู้นำนักเรียนเห็นพ้องกัน 2 ข้อ คือ โรงเรียนควรส่งเสริมสถานักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลและครูควรส่งเสริมการคัดเลือกอย่างถูกต้องต่อเนื่อง ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ องค์ประกอบของสถานักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมงบประมาณ โรงเรียนและชุมชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรม และครูควรศึกษาคู่มือสถานักเรียนเข้าใจกระบวนการ

ด้านความคิดเห็นของผู้นำนักเรียน พบว่า ประเด็นโรงเรียนส่งเสริมนโยบายสถานักเรียนตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นครูส่งเสริมการคัดเลือกผู้นำนักเรียนอย่างถูกต้องต่อเนื่องและองค์ประกอบของสถานักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการ ครู และนักเรียน อยู่ในระดับมาก ประเด็นโรงเรียนส่งเสริมงบประมาณสู่โครงการประชาธิปไตย

ในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามปฏิทิน การปฏิบัติงานของโรงเรียน และครูเข้าใจกระบวนการในกลุ่มือสถานักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Attribute) พบว่า ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีคุณลักษณะ ทั้ง 3 ด้าน ในขณะที่ครูและผู้นำนักเรียน เห็นพ้องกัน 3 ข้อ คือ ครูมีความสรัทธาต่อระบบการบริหารงานแบบหลักธรรมาภิบาล ครูมีทัศนคติที่ดีต่อภาวะผู้นำ และผู้อำนวยการมีความสะดวกมีความทุ่มเทพลังใจ และงบประมาณ เพื่อผลักดันและสนับสนุนการทำงานของสถานักเรียน

ด้านความคิดเห็นของผู้นำนักเรียน พบว่า ประเด็นครูมีความสรัทธาต่อระบบการบริหารงานแบบหลักธรรมาภิบาลและครูมีทัศนคติที่ดีต่อภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นผู้อำนวยการมีความสะดวกมีความทุ่มเทพลังใจ และงบประมาณ เพื่อผลักดันและสนับสนุนการทำงานของสถานักเรียน อยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษากระบวนการงานในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Procedure) พบว่า ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนต้องมีคุณลักษณะจากด้านกระบวนการ ทั้ง 9 ข้อ ในขณะที่ครูและนักเรียนเห็นพ้องกัน 3 ข้อ คือ ครูควรศึกษาและใช้คู่มืออบรมผู้นำ ครูควรรับสมัครผู้นำพร้อมคุณสมบัติและครูควรประเมินประสิทธิผลของสถานักเรียน ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป ครูควรอำนวยความสะดวกผู้นำนักเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้นำนักเรียนควรหาเสียงเลือกตั้ง โดยครูชี้แนะ ผู้นำนักเรียนควรแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างสถานักเรียน และครูควรกำหนดระเบียบ โครงการและขั้นตอนการดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้อง

ด้านความคิดเห็นของผู้นำนักเรียน พบว่า ประเด็นครูศึกษาและใช้คู่มืออบรมผู้นำ การรับสมัครผู้นำนักเรียนพร้อมคุณสมบัติ และนักเรียนทั่วไปทำการประเมินประสิทธิผลของสถานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นผู้นำนักเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไปโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ครูอำนวยความสะดวกแก่ผู้นำนักเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ และนักเรียนหาเสียงเลือกตั้ง โดยครูอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ประเด็นการแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างสภาโดยผู้นำนักเรียนและกำหนดระเบียบ โครงการ และขั้นตอนการดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ผลการศึกษากิจกรรมการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Activities) พบว่า ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนต้องมีคุณลักษณะด้านกิจกรรม ทั้ง 5 ด้าน ในขณะที่ครูและผู้นำนักเรียน ไม่มีข้อคำถามที่เห็นพ้องกัน ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรจัดกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียน และชุมชนตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้นำนักเรียนควรมีการประชุมสถานักเรียน

ผู้นำนักเรียนควรจัดทำโครงการ ผู้นำนักเรียนควรได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำ และผู้นำนักเรียนควรมีการอบรมกลุ่มสัมพันธ์แลกเปลี่ยน

ด้านความคิดเห็นของผู้นำนักเรียน พบว่า ประเด็นผู้นำนักเรียนควรกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียนและผู้นำนักเรียนควรประชุมสภานักเรียนอยู่ในระดับมาก ประเด็นผู้นำนักเรียนควรโครงการพัฒนาโรงเรียนของผู้นำนักเรียน ผู้นำนักเรียนควรพัฒนาความเป็นผู้นำ และผู้นำนักเรียนควรกลุ่มสัมพันธ์แลกเปลี่ยน อยู่ในระดับปานกลาง

1. ผลการศึกษาการรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน (Self – Awareness) พบว่า ครูเห็นว่า ผู้นำนักเรียนต้องมีคุณลักษณะด้านการรู้จักตนเอง ทั้ง 7 ด้าน ในขณะที่ครูและนักเรียนเห็นพ้องกัน 3 ข้อ คือ ผู้นำนักเรียนควรมีสติในการคิด พุด คิดสินใจ ผู้นำนักเรียนควรมีจิตสาธารณะ และผู้นำนักเรียนควรมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ผู้นำนักเรียนควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้นำนักเรียนควรมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา และผู้นำนักเรียนควรมีความสามารถในการฟัง พุด อ่าน เขียนภาษาไทยเป็นหลักและภาษาที่ 2 รวมถึงภาษาอาเซียน ในการส่งเสริมการเรียนรู้และการสื่อสาร

ด้านความคิดเห็นของผู้นำนักเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการรู้จักตนเองในประเด็นผู้นำนักเรียนควรมีสติในการฟังคิดพุดและตัดสินใจ ผู้นำนักเรียนควรมีจิตสาธารณะด้วยการดูแล หลีกเลียงความเสียหาย เคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ควรมีสภาพดี มีร่างกายสมบูรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นผู้นำนักเรียนควรการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น และผู้นำนักเรียนควรมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ตโฟน และเทคโนโลยีอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ประเด็นผู้นำนักเรียนควรมีปฏิภาณไหวพริบในการสังเกต ได้ตอบและแก้ปัญหา อยู่ในระดับน้อย และประเด็น ผู้นำนักเรียนควรมีการสื่อสารภาษา อังกฤษ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น และภาษาอาเซียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. ผลการศึกษาการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน (Teamwork) พบว่า ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนต้องมีคุณลักษณะด้านการทำงานเป็นทีม ทั้ง 5 ด้าน ในขณะที่ครูและนักเรียนเห็นพ้องกัน 2 ข้อ คือ ผู้นำนักเรียนควรเป็นผู้เรียนรู้ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และผู้นำนักเรียนควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรมีความสามัคคีในการทำงาน ควรมีการทำงานเป็นทีม และผู้นำนักเรียนควรสามารถทำงานอย่างมีส่วนร่วม

ด้านความคิดเห็นของผู้นำนักเรียน พบว่า มีการเรียนรู้ระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในการทำงานของสถานักเรียนและการมีเหตุผลในการทำงานของสถานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นมีความสามัคคีในการทำงานในสถานักเรียน มีการทำงานเป็นทีมในสถานักเรียน และมีการทำงานแบบมีส่วนร่วมในสถานักเรียน อยู่ในระดับมาก

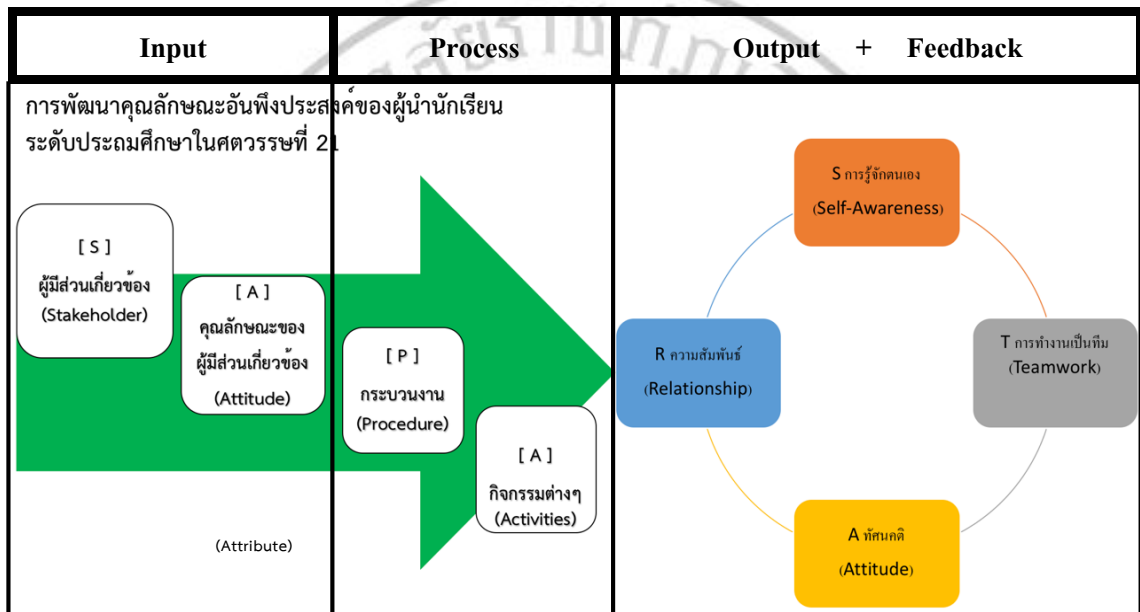
7. ผลการศึกษาทัศนคติในการเป็นผู้นำนักเรียน (Attitude) พบว่า ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนต้องมีคุณลักษณะด้านทัศนคติในการเป็นผู้นำ ทั้ง 5 ด้าน ในขณะที่ครูและนักเรียนเห็นพ้องกัน 3 ข้อ คือ ผู้นำนักเรียนควรมีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ผู้นำนักเรียนควรมีความเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และผู้นำนักเรียนควรมีความเข้าใจในวัฒนธรรมไทย ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรมีความเข้าใจในการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน และผู้นำนักเรียนควรเห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

ด้านความคิดเห็นของผู้นำนักเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนมีคุณลักษณะด้านทัศนคติในการเป็นผู้นำในประเด็นเห็นความสำคัญในวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง เห็นความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม และเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นเห็นความสำคัญของการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน อยู่ในระดับมาก และประเด็นเห็นความสำคัญของการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด

8. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสกา (Relationship) พบว่า ครูเห็นว่าผู้นำนักเรียนต้องมีคุณลักษณะด้านความสัมพันธ์ ทั้ง 5 ด้าน ในขณะที่ครูและผู้นำนักเรียนเห็นพ้องกัน 1 ข้อ คือ ผู้นำนักเรียนควรมีมารยาทต่อผู้อื่น ส่วนด้านที่แตกต่างกันมาก คือ ผู้นำนักเรียนควรมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ผู้นำนักเรียนควรมีความเคารพต่อผู้อื่น ผู้นำนักเรียนควรมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล และผู้นำนักเรียนควรรู้และเข้าใจในสมาชิกสถานักเรียน ด้านความคิดเห็นของผู้นำนักเรียน พบว่า มีมารยาทต่อเพื่อนสกา ครูและนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นมีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสกา ครู และนักเรียน และเคารพต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน อยู่ในระดับมาก ประเด็นมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล เรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสถานักเรียน อยู่ในระดับน้อย

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สภา สตาร์ (SAPA STAR)

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้เป็นโมเดล สภา สตาร์ (SAPA STAR) ที่มาจากการประชุมของผู้เชี่ยวชาญ
โดยใช้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ตัว จาก 8 ตัว ปรากฏได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 5.1 การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 รูปแบบ สภา สตาร์ (SAPA STAR)

จากภาพที่ 5.1 ประกอบด้วย กระบวนการ (Procedure) และกิจกรรมการพัฒนา (Activities) ส่วนปัจจัยนำออก (Output) และผลย้อนกลับ (Feedback) ประกอบด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ด้าน คือ การรู้จักตนเอง (Self – Awareness) การทำงานเป็นทีม (Teamwork) ทักษะ (Attitude) และความสัมพันธ์ (Relationship) ส่วนรายละเอียดของคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละด้าน มีแนวทางการพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน (Self – Awareness)

1.1 ด้านการมีสติ คิด พุค ตัดสินใจ

1.1.1 ครูจัดค่ายกิจกรรมฝึกทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมและละลายพฤติกรรม เพื่อความเป็นผู้นำโดยใช้หลัก PDCA ฝึกตั้งคำถามให้มีส่วนร่วมกับทีม มีการโต้แย้ง ฝึกทักษะ คิด พุค ทำงานกลุ่ม ทำงานเป็นทีม ตั้งคำถามจากกิจกรรมจริง โดยมีตัวแทนผู้นำของสายชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 2 – 5 ร่วมกิจกรรมกับคณะกรรมการนักเรียนชุดปัจจุบัน เพื่อซึมซับและเสริมสร้างความ เป็นผู้นำตั้งแต่เล็ก โดยบูรณาการสอดแทรก ความสุจริต คุณธรรม และเศรษฐกิจพอเพียง ลงใน เนื้อหาการอบรม

1.1.2 แบ่งหน้าที่ในการทำงานตามฝ่ายของสถานักเรียน ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายสิ่งแวดล้อม ฝ่ายอาคารสถานที่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ หรือฝ่ายอื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยให้เขาค้นพบความสามารถของตนเองว่าเขาเก่งด้านไหน เด็ก LD ที่ต้องการเป็นผู้นำนักเรียน ให้สามารถเป็นหัวหน้างานได้ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้มาเป็นผู้ช่วยและให้กำลังใจ

1.1.3 ครูชี้แจงแนวการปฏิบัติหน้าที่พร้อมปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยสร้างบรรยากาศประชาธิปไตย ปลุกฝังเคารพสิทธิ เสรีภาพ ความเป็นผู้นำ เสียสละเพื่อส่วนรวม ในการดูแลโรงเรียนเหมือนบ้านของเขา ทำให้เขาจะรู้ว่าจะทำอะไรให้บ้านของเขาดีที่สุด

1.1.4 ครูกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้นำนักเรียนอยากปฏิบัติตนเองเป็น แบบอย่าง ให้นักเรียนอยากเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นสร้างความตระหนักในการไม่อิจฉา เมื่อคนอื่นได้ดีกว่าแต่ควรแสดงความยินดี

1.1.5 ครูกำหนดหรือให้ผู้นำนักเรียนออกแบบเครื่องหมายสัญลักษณ์อาร์ม ข้างแขนเสื้อสถานักเรียน จัดกิจกรรมให้รุ่นพี่มอบให้รุ่นน้อง ปลุกฝังความตระหนักในการเป็นผู้นำ ที่ต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างผ่านกิจกรรมเล็ก ๆ โดยครูพูดกระตุ้นให้เห็นคุณค่าของเครื่องหมาย สัญลักษณ์ที่ต้องปฏิบัติตนเองให้ดีและเป็นแบบอย่างต่อผู้อื่นได้

1.1.6 ครูกระตุ้น โดยเป็นที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกให้ผู้นำนักเรียนจัดการ ประชุมสม่ำเสมอโดยใช้อินเทอร์เน็ตในการประชุมกิจกรรม วางเป้าหมายให้เด็กทำงานที่สามารถไป ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.1.7 ครูปลุกฝังความเป็นผู้นำด้านการแต่งกายให้ดูดีเป็นคนสมบูรณ์ เช่น ให้ผู้นำตรวจเล็บ ตรวจผม ตรวจเครื่องแต่งกาย ให้เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียนกับเพื่อนสภ ด้วยกันโดยมีครูอำนวยความสะดวก

1.1.8 ครูฝึกนักเรียนทำความเข้าใจในเรื่องหลักการทำงานโดยใช้ PDCA (Plan Do Check Action) เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในทุก ๆ กิจกรรม โดยการเริ่มจาก กิจกรรมหน้าเสาธง ครูกระตุ้นให้ผู้นำนักเรียนกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมร่วมกัน และวางแผน โดยใช้ PDCA ในการปฏิบัติงาน

1.2 ด้านมีจิตสาธารณะด้วยการดูแลหลักเลี่ยงความเสียหายและเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม

1.2.1 ครูจัดกิจกรรมบูรณาการแยกขยะและนำขยะมาใช้ประโยชน์ ปลุกฝังให้รับผิดชอบสาธารณะ ปลุกฝังโดยไม่ท่องจำ ผ่านปฏิบัติกิจกรรมจริง

1.2.2 สร้างความตระหนัก โดยให้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นจากสถานการณ์จริงเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนสร้างแรงบันดาลใจว่า เขาอาจเป็นส่วนหนึ่งในผู้ที่ได้รับผลกระทบนั้น

1.2.3 ส่งผู้นำไปทำกิจกรรมในโรงเรียนและชุมชนโดยให้ทำความสะอาดช่วยเหลือบ่อย ๆ ร่วมมือกับหน่วยงานนอกโรงเรียน ให้เข้าถึงชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เช่น วัด องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด สถานีตำรวจ บริษัทเอกชน กระตุ้นให้เกิดขึ้นจากตัวเด็ก

1.2.4 มีการประชุม ให้มองเห็นเป็นแบบอย่าง ให้สภการบริหารเอง มีแผนปฏิบัติการก่อนเริ่มปฏิบัติงาน การแบ่งงานควรทำอย่างไร วางทุกอย่างให้เป็นระบบ แบ่งเวลา ให้เขาคิดเพิ่มเติมจากครู ต้องมาจากบทบาทของนักเรียนให้เขาเห็นว่าเราพร้อมด้วยช่วยกันจะประสบความสำเร็จ

1.2.5 ปลุกฝังความไม่เห็นแก่ตัว ให้มีจิตสาธารณะควบคู่กับการทำงาน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ตามหลักการระธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

1.3 ด้านการมีสุขภาพดีร่างกายสมบูรณ์

1.3.1 ครูอำนวยความสะดวกให้ผู้นำนักเรียน ตรวจสุขภาพกับในทีม เช่น หมอ เล็บ เครื่องแต่งกาย สุขภาพกระตุ้นความตระหนักให้ผู้นำเห็นความสำคัญของการมีสุขภาพดี และมีจิตใจร่าเริง โดยต้องเป็นแบบอย่างในแบบของความเป็นมนุษย์ที่ไม่ใช่คู่มือแบบความสวยงาม โดยต้องเป็นคนสมบูรณ์ เข้าใจความสำคัญต้องเป็นแรงบันดาลใจ โดยการตระหนักรู้ ให้ผู้นำนักเรียนศึกษาว่าการออกกำลังกายนั้นสำคัญอย่างไรโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นคว้า

1.3.2 ครูเน้นให้คณะผู้นำนักเรียนเป็นแกนนำในการตรวจเครื่องแต่งกายของเพื่อน ๆ และน้อง ๆ เป็นกิจวัตรประจำวัน

1.3.3 ครูเน้นให้ผู้นำเป็นผู้มีบทบาทกระตุ้นให้นักเรียนอื่น ๆ คิมนมทุกวัน ออกกำลังกายเพื่อดูแลสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรง เช่น กิจกรรมเดินเอโรบิค กิจกรรมกีฬา หรือ กิจกรรมอื่น ๆ โดยนำชุมชนมามีส่วนร่วมในการออกกำลังกายด้วย

1.4 ด้านการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

1.4.1 ครูจัดค่ายอบรมผู้นำต้นกล้าให้พี่ ๆ สภากับรุ่นน้องชั้นอื่น ๆ ได้ฝึกใช้กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมเสริมภาวะผู้นำ เศรษฐกิจพอเพียง

1.4.2 ให้ใช้หลักปัญญาธรรมปฏิบัติกิจกรรมตามปฏิทินโรงเรียนผ่านกิจกรรมทุกวันด้วยการกระตุ้นของครู

1.4.3 ให้ผู้นำนักเรียนไปร่วมกับกิจกรรมชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ส่งนักเรียนนำร่องไปศึกษาทำกิจกรรมกับองค์กรภายนอก

1.4.4 ครูอำนวยความสะดวกและนำผู้นำนักเรียนถ่ายทอดข้อมูลต่าง ๆ ให้เพื่อนและรุ่นน้องฟัง โดยติดตามให้ศึกษาข้อมูลให้รอบด้านก่อน โดยต้องมีการฝึกทักษะการพูดเพื่อถ่ายทอดผ่านกิจกรรม เล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง โดยครูกระตุ้นชี้แนะตลอดกิจกรรม หาข้อมูลเสียงตามสายประชาสัมพันธ์ และนำเสนอเพื่อนและรุ่นน้อง ครูสร้างความตระหนัก ความภูมิใจที่ต้องมีการงานและเก่งกว่านักเรียนผู้อื่นมาก

1.5 ด้านความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีอื่น ๆ

1.5.1 ประธานนักเรียนเป็นพิธีกรนำรุ่นน้อง โดยใช้สื่อข่าวสารเป็นประจำ ใช้ชุดประชาสัมพันธ์ พูดไมค์ประกาศ มีครูเป็นที่ปรึกษาดูแล ค้นหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ เพื่อนำข้อมูลมาอ่านข่าวสด เข้าเที่ยง เปิดเพลง บรรยายคุณค่าทางอาหาร กิจกรรมการอ่าน ร้องคาราโอเกะ นำความรู้จากอินเทอร์เน็ตมานำเสนอ

1.5.2 ครูกระตุ้นให้รู้ทันสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างถูกต้องโดยให้ผู้นำนักเรียนเสนอความคิดอย่างเต็มที่ สร้างเครือข่ายเฟสบุ๊ค ไลน์ วิทยุชุมชน เว็บไซต์ของโรงเรียน สร้างโฮมเพจสภา ใช้ไลน์สื่อสารกลุ่มสภานักเรียน จัดบอร์ดความรู้ ถ่ายรูป

1.6 ด้านการมีปฏิภาณไหวพริบในการสังเกตและได้ตอบปัญหา

1.6.1 ครูนำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ผู้นำนักเรียนปฏิบัติทุกกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของทุกโครงการ โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ในการปฏิบัติหน้าที่

1.6.2 จัดเวทีดีเบตโดยสภานักเรียนทีมชุดเก่าเป็นทีมจัดให้ทีมผู้สมัครใหม่ต้องตอบคำถามทดสอบไหวพริบ ให้นักเรียนทั้งโรงเรียนเห็นผ่านกิจกรรมดีเบต ให้กดดันจากข้อคำถาม จำลองสถานการณ์ โดยต้องช่วยตอบคำถามเป็นทีม ตั้งโจทย์ที่ผู้สมัครพบได้บ่อยหาแนวทางแก้ปัญหาผ่านกิจกรรมให้เกิดไหวพริบในจากการตอบคำถาม วัดทักษะเป็นทีมโดยครูเป็นผู้เลี้ยง

1.7 ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนได้

1.7.1 ให้ผู้นำนักเรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอาเซียน โดยมีการนำเสนออาหารอาเซียน ภาษา วัฒนธรรม เครื่องแต่งกาย ในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมด

1.7.2 ให้ผู้นำนักเรียนมีบทบาทในการนำเสนอผ่านกิจกรรมหน้าเสาธงประจำวันด้วยภาษาอังกฤษ ภาษาพม่า ภาษาเขมร ภาษาลาว และภาษาในกลุ่มอาเซียน เช่น การทักทาย หรือคำศัพท์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

2. การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน (Teamwork)

2.1 ด้านการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในการทำงานของสถานักเรียน

2.1.1 ใช้กฎข้อบังคับ ธรรมเนียมของโรงเรียน ครูจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์โดยวิธีแก้ปัญหาตามระบอบประชาธิปไตยที่ต้องยอมความแตกต่างผ่านมติที่ประชุม กระตุ้นให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำอย่างไรให้ได้รับคะแนนเสียง มีความรู้ที่จะมาพัฒนาโรงเรียน

2.1.2 ให้ประชุมหาข้อสรุปโดยถามความรู้สึกของผู้อื่นให้เห็นความสำคัญของการร่วมกิจกรรม

2.1.3 ให้ทุกสาระวิชาบูรณาการกับประชาธิปไตยให้นักเรียนซึมซับ

2.1.4 ตัวแทนสายชั้นเข้าประชุมและไปขยายผลที่ห้องเรียน

2.1.5 มีทีมสถานักเรียนในการตรวจสอบติดตามข้อห้ามต่าง ๆ เช่น การติดตามไม่ให้นักเรียนอื่น ๆ นำอาหารออกมาทานนอกโรงอาหาร

2.2 ด้านการมีเหตุผลในการทำงานของสถานักเรียน

2.2.1 อำนวยความสะดวกให้สถานักเรียนได้จัดประชุมสรุปงานโดยใช้ปัญญาธรรม

2.2.2 ทำกิจกรรมควบคุมน้อง เป็นเสียงตามสาย ให้เขามีความคิดเป็นของตนเอง โดยให้ปรึกษาครูเสมอ

2.3 ด้านความสามัคคีในการทำงานในสถานักเรียน

ครูกระตุ้นด้วยคำถามที่ต้องให้ผู้นำนักเรียนช่วยกันตอบคำถามเป็นทีมเสริมสามัคคีธรรมผ่านกิจกรรม

2.4 ด้านการทำงานเป็นทีมในสถานักเรียน

2.4.1 ให้ผู้นำนักเรียนวางแผนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

2.4.2 ครูประเมินและชี้แนะผ่านกิจกรรมทุกกิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงาน

2.4.3 หลังจากกิจกรรมให้สะท้อนความสำเร็จร่วมกัน เช่นการได้รางวัลหรือทำกิจกรรมต่างสำเร็จจุล่ง ใช้สามัคคีธรรม โดยแบ่งงานปฏิบัติในแต่ละฝ่ายได้ชัดเจนโดยปฏิบัติงานรวมได้ดี

2.5 ด้านการทำงานแบบมีส่วนร่วมในสถานักเรียน

2.5.1 เน้นให้ทำกิจกรรมตอบคำถาม เพื่อเสริมด้านการมีส่วนร่วม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

2.5.2 เอากิจกรรมต่างเข้าสู่ภาระหน้าที่ของผู้นำนักเรียน เช่นจัดสถานที่ โดยมีครูให้คำปรึกษาดูแล ให้ผู้นำนักเรียนจากทุกชั้นมีส่วนร่วมในกิจกรรม

3. ทักษะในการเป็นผู้นำนักเรียน (Attitude)

3.1 ด้านเห็นความสำคัญในวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง

3.1.1 ครูใช้หลักการ Learning by doing ให้ผู้นำนักเรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติปฏิบัติกิจกรรมทุกกิจกรรมทุกโครงการเพื่อช่วยพัฒนาผู้นำนักเรียน

3.1.2 สอนเขาเกี่ยวกับการแต่งตัวตามต่างชาติว่าเขาภูมิใจแค่ไหน สบายใจหรือไม่ และควรทำแค่ไหน จะสร้างจิตสำนึกโดยไม่บังคับเขา ถ้าเขามีคุณธรรมเขาจะเกิดความไม่สบายใจขึ้นมาเองต่อตัวเขา

3.1.3 หลักสูตรอาเซียน จัดกิจกรรมอาเซียน เสื้อผ้า จัดบูธอาเซียน อาหารแต่ละชาติ จัดกิจกรรมให้ความรู้ภาษาเด็กต่างด้าว เช่น พม่า เขมร เป็นต้น

3.1.4 ต้องมีความเสมอภาคเท่าเทียมต้องอยู่ให้ปกติ อิสลามกับพุทธก็สามารถอยู่ด้วยกันได้ให้เขารู้ว่าเพราะอะไร สังคมต้องเน้นการอยู่ร่วมกัน ปรับตัวให้เข้ากับบริบทนั้น ๆ

3.1.5 พาไปเรียนรู้นอกสถานที่ สื่อสารกับชุมชน เช่นกิจกรรมตลาดนัดสื่อสารกับชุมชนในส่วนนั้น ร่วมโครงการกับหน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่น เช่น ปัญหาจราจรในช่วงรับ – ส่ง นักเรียนเช้า – เย็น ให้สถานักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนไปกับชุมชนโดยมีครูดูแลความปลอดภัยอย่างใกล้ชิด

3.1.6 ให้ไปค้นคว้าเพื่อจัดงานกิจกรรมเสริมสัปดาห์อาเซียน

3.2 ด้านเห็นความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม

3.2.1 สร้างผู้นำให้เป็นบุคคลตัวอย่าง เช่น การได้รับรางวัลต่าง ๆ เป็นต้นแบบที่ดีแก่น้อง ๆ กิจกรรมต้องมีจิตสาธารณะเข้ามาจับโดยไม่หวังผลตอบแทน กระตุ้นเขาว่าไม่ควรหวังผลประโยชน์ตอบแทน สร้างให้เกิดจิตสำนึก ให้เขารู้ว่าช่วยกันเก็บขยะในโรงเรียนก็จะเกิดความสะอาดร่มรื่นขึ้นมา ถามเขาว่าสบายใจไหมเมื่อได้เห็นความสบายใจกลับคืนมา มีจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมซ้ำ ๆ ให้เขารู้ว่าผู้นำรุ่นพี่เป็นอย่างไร

3.2.2 ให้เขาวางแผนเอง ให้เกิดความเสียสละต้องมาเข้ากว่าผู้อื่น ต้องพูดไม่แค่เข้า – เย็น เป็นเวรตรวจเพื่อน ๆ ในกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยโรงเรียนจัดสถานที่สร้างความตระหนักให้เขาว่าเขามีหน้าที่อะไร โดยมีครูมอบหมายเป็นที่ปรึกษา

3.2.3 ให้การลงมือปฏิบัติจริง ครูพูดกับผู้นำนักเรียนบ่อย ๆ เช่น เมื่อมีกิจกรรมกับชุมชน ไม่ควรหวังสิ่งตอบแทน เช่น ขนม น้ำ เราควรเตรียมของเราไปเอง เป็นต้น

3.2.4 ปลุกฝังในห้องเรียนว่าชีวิตจริง ๆ เป็นอย่างไร ให้เขาลงมือช่วยเหลือจากสถานการณ์จริง ค่อยซึมซับ ครูชี้แนะนักเรียนให้รู้จักแบ่งเวลาให้ได้อย่าให้ผู้ปกครองต้องเป็นห่วงเรื่องการเรียนรู้ ครูต้องมีกระบวนการชี้แจงผู้ปกครองให้สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำนักเรียน

3.2.5 ให้ทีมรองที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำงานเป็นฝ่ายตรวจสอบให้อิสระในการทำงาน ให้มีตัวแทนอำนาจซึ่งกันและกันเหมือนฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายค้าน

3.3 ด้านเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

3.3.1 ครูสอนให้ผู้นำนักเรียนผ่านกิจกรรม การฝึกซ้อมประเภทของการไหว้กับผู้นำนักเรียนทุกคนว่าการไหว้มีกี่ประเภท ไหว้ผู้ใหญ่ ไหว้พระ

3.3.2 สวัสดิ์เพื่อนตอนเช้าแถวก่อนขึ้นห้องตอนเช้าไหว้ให้ถูกต้องอย่างไร การไหว้ให้สวยงามทำอะไร ไหว้ครูเข้า – เย็น ไหว้ครูเมื่อเดินผ่าน ก้มหัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ กิจกรรมการสวดมนต์

3.3.3 โดยเน้นที่ผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างก่อน ครูประจำชั้นอบรมนักเรียนในชั้นเรื่องการไหว้ให้ถูกต้องว่าควรทำอะไร มีบทบาทส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันวัฒนธรรมไทย

3.4 ด้านความสำคัญของการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

3.4.1 โรงเรียนสุจริต โครงการคุณธรรม ปัญญาธรรม จิตสาธารณะ ไม่สอนให้เขาหาเงินด้วยการขโมยของคนอื่น เพื่อประโยชน์ของตนเอง จะให้เขาเก็บขยะมาเพื่อแลก ดินสอปากกา เป็นสิ่งตอบแทนมากกว่าเงิน

3.4.2 ครูพูดเสริมขณะปฏิบัติกิจกรรม เสริมแรงผ่านกิจกรรมจำลองเหตุการณ์ให้คิดตามด้วยเหตุผล

3.4.3 ไม่ให้สิทธิพิเศษเขามากมายแต่แค่ให้เขาได้รับการยอมรับจากผู้อื่นและมีโอกาสมากกว่าคนอื่นในการทำอะไรต่าง ๆ มีกล่องแสดงความคิดเห็นของนักเรียนทุกคนเวลามีปัญหาหรือมีเรื่องอะไร

3.4.4 มีรางวัลท้ายปีเพื่อให้กับผู้นำที่ปฏิบัติกิจกรรมดีเด่น บอกเขาว่าเป็นเรื่อง การันตีความภูมิใจ ครูกระตุ้นเด็ก ปลุกฝังโดยไม่หวังผลตอบแทนด้วยเงิน

3.5 ด้านเห็นความสำคัญของการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า

3.5.1 สถานักเรียนช่วยในการกำกับติดตาม หัวหน้าห้องคอยติดตาม

3.5.2 ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาจับทางด้านสิ่งแวดล้อม ครูสังเกตพฤติกรรมต่างว่าส่งผลกระทบอย่างไร ใช้สามห่วง สองเงื่อนไข สี่มิติให้เด็กคำนึงถึง ครูผลักดันโรงเรียนปลอดขยะ ให้ผู้นำทำปฎิบัติหมักจากใบไม้ ให้เขารู้จักแยกทิ้ง ใบไม้ไม่ใช่เศษ จะต้องคัดแยกไปพลาสติคเอามารีไซเคิล ให้เป็นโครงการของสถานักเรียน การคัดแยกขยะ แบ่งกลุ่มสิ่งแวดล้อมแยกขยะ กิจกรรมเก็บขวดนม ขวดน้ำแยกเหลือใช้ จะแลกเปลี่ยนของตอบแทน เช่น ดินสอ ปากกา หรืออื่น ๆ แทนการตอบแทนด้วยเงิน

3.5.3 เริ่มต้นจากการวางแผน ให้เขามีความคิดว่าทำไปแล้วไม่เสียของ ปลุกฝังให้ผู้นำเตือนเพื่อนกันเองเมื่อเห็นเพื่อนใช้ทรัพยากรเปลือง ควบคุมการวางแผนว่าต้องใช้เท่าไรก็ต้องใช้ตามนั้น อาจแนะนำกระดาษเก่ามาใช้ใหม่ โดยใช้หลัก 3R ได้แก่ Reduce, Reuse และ Recycle

3.5.4 ให้ผู้นำนักเรียนทำวางแผนเสนอโครงการมาว่าจะทำอะไรบ้างผ่านครูที่ปรึกษามาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนให้อิสระในการคิดกับเขา ครูจะเป็นฝ่ายดูแลจัดหาให้ตามที่นักเรียนต้องการ ครูจะเป็นคนควบคุมบัญชี คิดป้ายรณรงค์สติกเกอร์ ให้ครูทุกคนช่วยย้านักเรียนต้องชี้เขาถึงจะทำได้ ห้องน้ำจะมีครูรับผิดชอบ เวรนักเรียนก็จะรับผิดชอบมีการทำงานช่วยกัน

4. ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสกา (Relationship)

4.1 ด้านมารยาทต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน

4.1.1 ปลุกฝังให้ยิ้มใส ไหว้สวย กระตุ้นความคิดตระหนัก ว่าเป็นกำลังสำคัญของโรงเรียน ให้มีการระธรรม สามัคคีธรรม และปณิญาธรรม

4.1.2 สอดแทรกความรู้ให้ซึมซับผ่านกิจกรรม ในบทเรียน กิจกรรมหน้าเสาธง ค่ายธรรมะ ค่ายลูกเสือ

4.1.3 ปลุกฝังให้ครูเป็นตัวอย่าง กิจกรรมสวัสดีเพื่อน พี่ น้อง ในตอนเช้า ปลุกฝังให้ปฏิบัติจริง ให้เป็นค่านิยมที่ดีสืบทอดไปสู่ผู้นำรุ่นต่อไป

4.2 ด้านการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสกา ครู และนักเรียน

4.2.1 กระตุ้นและสร้างความตระหนักในผู้นำนักเรียนทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี โดยสร้างแรงบันดาลใจให้กับน้อง ๆ ได้ผ่านกิจกรรมทักทายสวัสดีตอนเช้า เริ่มปลุกฝังตั้งแต่อนุบาล กิจกรรมสวดมนต์

4.2.2 สร้างเครือข่ายผู้ปกครองให้ช่วยยืนยันความประพฤติลูก ๆ ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

4.2.3 ตระหนักเรื่องรักพ่อแม่ ชาติ ศาสนา กษัตริย์ ให้หลักสามัคคีธรรม ยึดใ
ไหว้สวย ครูจัดทีมทำงานทีมเก่งและทีมอ่อนคละกัน

4.3 ด้านการมีความเคารพต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน

4.3.1 ครูปลูกฝังเคารพธรรมเนียมสามัคคีธรรมให้ผู้่านักเรียนมีบทบาทใน
กิจกรรมน้องไหว้พี่ พี่รับไหว้น้อง ให้นักเรียนอายุมากกว่าเคารพน้อง

4.3.2 เคารพสิทธิ ใครออกนอกกลุ่มนอกทางให้กระตุ้นไว้ ใครมีความคิดให้เสนอ
ความคิดเห็น ให้เขาฟังความคิดเห็นจากคนอื่น ๆ และเอามาหลอมรวมเป็นความคิดเดียวกันให้ได้

4.3.3 กระตุ้นให้พี่ปกครองน้องได้ กระตุ้นเขาว่าทำยัง ังถึงจะเป็นพี่ที่ดี

4.4 ด้านการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล

4.4.1 ใช้หลักการะธรรม ให้เน้นที่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและ
จิตใจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างปกติสุข ตามหลักสูตร
การศึกษา

4.4.2 โครงการเพื่อนไทยเรียนรู้เพื่อนต่างด้าว

4.4.3 ให้ผู้่านักเรียนไปประชุมกับผู้ใหญ่ในชุมชน พาออกไปเรียนรู้นอก
สถานที่ที่มีโอกาสได้พบกับบุคคลต่างเชื้อชาติหรือชาวต่างชาติตามความเหมาะสมของบริบท
โรงเรียน

4.4.4 ไม่ก้าวล่วงสิทธิของผู้อื่น การยอมรับเพื่อน ๆ น้อง ๆ ต่างชั้นเรียน

4.4.5 ใช้หลักพลโลกคือการอยู่ร่วมกันด้วยการให้เกียรติ ให้เชื่อมโยงสื่อสาร
กับผู้อื่นในระดับประเทศได้ ผลักดันให้ใช้เทคโนโลยีในการเชื่อมต่อกับผู้อื่น ๆ

4.5 ด้านเรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสภานักเรียน

4.5.1 ครูอำนวยความสะดวกให้ผู้่านักเรียนประชุมสภานักเรียนเป็นประจำ
ทั้งวาระสามัญและพิเศษและพูดคุยกันในเรื่องที่ดีและไม่ดี และหาข้อสรุปในการแก้ปัญหาหรือ
พัฒนา เพื่อเสริมสร้างการเข้าใจผู้อื่น

4.5.2 สร้างความภาคภูมิใจให้เขาจากรางวัลที่ไปแข่งขัน โดยให้ยึดหลัก
สามัคคีธรรมผ่านกิจกรรมการประชุมสภา

ผลการพัฒนาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผู้วิจัยได้ศึกษาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มาพัฒนารูปแบบ ตรวจสอบและปรับปรุงโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทดสอบประสิทธิภาพและความพึงพอใจ กับครูในสถานศึกษา จำนวน 30 โรงเรียน นำมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ (E.I.) และความพึงพอใจกับคู่มือ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ส่วนนำ ได้แก่ คำนำและวัตถุประสงค์ พบว่า 1) คำชี้แจงให้เพิ่มที่มาของทฤษฎี 2) เพิ่มเกี่ยวกับการวาระธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม และ 3) เห็นชอบกับทฤษฎี
2. ส่วนเนื้อหา ได้แก่ ขอบเขตของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขั้นตอนการปฏิบัติงานและบรรณานุกรม พบว่า 1) ย้ายแผนการพัฒนาไปอยู่ในภาคผนวก 2) เพิ่มทางเลือกการใช้แผนการพัฒนาให้มากขึ้น 3) คำเรียงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เอาออก 4) หลอมคำเรียงในแผนเป็นคำของผู้วิจัยทั้งหมด 5) เทียบเคียงกับคู่มือ Asian Youth Leader (AYL) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านจัดวางชั่วโมงในแผนพัฒนาให้หลากหลาย 6) ยืนยันว่าสามารถใช้ได้จริง 7) เห็นด้วยว่าเป็นสิ่งใหม่ไม่มีใครทำมาก่อน 8) เพิ่มที่มาของทฤษฎีทั้งหมด 9) ยืนยันกำหนดเป็นรูปแบบให้เป็นสภา สตาร์ และ 10) ใช้ Rubrics มาประเมินในแผนได้ ควรใช้เกณฑ์ตามการประกันคุณภาพล่าสุด
3. บทสรุป ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ พบว่า ให้เทียบเคียงกับคู่มือ Asian Youth Leader (AYL) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ภาคผนวก ได้แก่ แบบฟอร์มในการดำเนินงานต่าง ๆ พบว่า 1) ใช้แบบประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ช่วงการประชุมสภานักเรียนในทุกเดือน ใช้เพียง 1 แผ่น ให้ครูลงลายมือชื่อกำกับ 2) ใช้แบบสังเกตผู้นำนักเรียนเป็นรายเทอมหรือรายปี ให้ผู้ปกครอง ครู นักเรียนเป็นผู้ประเมิน

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนมีระดับของคะแนนหลังการศึกษาคู่มือเพิ่มขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนทั่วไป มีความพึงพอใจต่อคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่

21 ในระดับมาก เนื่องจากยังไม่มีคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาก่อน บวกกับเป็นแนวการพัฒนาที่ยืดหยุ่นไม่จำกัดชั่วโมง แต่เป็นการพัฒนาผ่านกิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานรายปีที่ไม่ทับซ้อนกับปฏิทินวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนระดับประถมศึกษา

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน 8 ด้าน ส่วนที่ 1 มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน ทักษะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กระบวนการในการพัฒนาผู้นำนักเรียน กิจกรรมการพัฒนาผู้นำนักเรียน ส่วนที่ 2 มีทั้งหมด 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน (Self – Awareness) สอดคล้องกับทฤษฎี ทักษะ 3R 7C ของเจมส์ เบลล์คินา และรอน แบรนต์ (2013) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ที่เพิ่มคุณสมบัติของผู้นำนักเรียนในเรื่องของทางด้านภาษาที่ 3 ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี และรวมถึงภาษาในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นสิ่งที่นักวิชาการในประเทศไทยได้ประยุกต์ออกมาจาก 3R 7C เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาไทยของ ธนวิช วิเชียรพันธ์ และปวีณา จันทร์สุข (2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) พบว่า ผู้ที่รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ที่สามารถรู้ลึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ และเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกล โดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึงได้ เป็นผู้ที่มีความคิด ทักษะในการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ รวมทั้งทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางสุนทรียะ เป็นผู้ที่มีลักษณะชีวิตแห่งความขยันอดทน ทุ่มีเท ทำงานหนัก มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ ทำทุกอย่างอย่างดีเลิศ มีจิตสำนึกประชาธิปไตยเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและส่วนรวม รวมทั้งมีลักษณะชีวิตแห่งความประหยัดอดออม ด้านการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน (Teamwork) สอดคล้องกับทฤษฎีทักษะ 3Rs 8Cs 2Ls ของวิจารณ์ พานิช (2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ ชิริทิฏ (2556) พบว่า คุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ คือ การทำงานเป็นทีม ด้านทัศนคติในการเป็นผู้นำนักเรียน (Attitude) สอดคล้องกับทฤษฎีคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ของ ธันยวิช วิเชียรพันธ์ และปวีณา จันทรสุข (2556) พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การมีวิจรรณญาณเข้าใจเหตุผลแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ มีความเป็นไทย การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ต่อตนเองและผู้อื่นอย่างมีความสุข การมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดีพอที่จะประยุกต์ใช้ การนำความรู้ ใช้สร้างนวัตกรรมใช้ในการแก้ปัญหา การมีคุณธรรมจริยธรรม การเข้าใจตนเองและผู้อื่น การมี ทักษะการสื่อสาร การมีความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดเชิงวิพากษ์ การเข้าใจคนต่าง ประเพณีและวัฒนธรรมในภูมิภาคและอาเซียน การหาความถนัดด้านอาชีพที่ชอบ และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สหทัยา พลปัฐพี (2148) พบว่า ทักษะคิดและค่านิยมที่ดีทำให้สามารถพัฒนาคน ให้มีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับ เพื่อนสกา (Relationship) สอดคล้องกับทฤษฎีทักษะ 3R 7C ของเจมส์ เบลดันคา และรอน แบรนต์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) พบว่า ทักษะทางสังคมเป็น คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Stakeholder) สอดคล้องกับทฤษฎีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ของ ธันยวิช วิเชียรพันธ์ และปวีณา จันทรสุข (2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา ทองนิล (2553) พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเกิดจากการเสริมสร้างของครู ด้านคุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Stakeholder) สอดคล้องกับทฤษฎี ทักษะ 3Rs 8Cs 2Ls ของวิจารณ์ พานิช (2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา ทองนิล (2553) พบว่า การพัฒนาสมรรถภาพของครูผู้สอนเป็นสิ่งที่เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนให้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้านกระบวนการในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Procedure) สอดคล้องกับทฤษฎีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของคณะกรรมการความสงบ แห่งชาติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา ทองนิล (2553) พบว่า การพัฒนาด้วยการสอน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนต้องใช้กระบวนการกิจกรรมและเวลาปลูกฝัง อย่างหลากหลายต่อเนื่อง ด้านกิจกรรมในการพัฒนาผู้นำนักเรียน (Activities) สอดคล้องกับทฤษฎี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ข้อ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช (2511) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหทัยา พลปัฐพี (2548) พบว่า การพัฒนาคน ให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องพัฒนาผ่านการทำกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าผลจากการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนทั้ง 8 ด้าน เกิดจากบริบทของโรงเรียนจากการพัฒนาผู้นำนักเรียนในปัจจุบันที่สะท้อนถึงปัญหาที่จะต้องได้รับการ พัฒนาจากผู้บริหาร ครู และผู้นำนักเรียน จากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่ได้รับรางวัลระดับชาติ ซึ่งผล การศึกษาสภาพได้ออกมาว่าผู้นำนักเรียนจะต้องสามารถพัฒนาตนเองก่อนและเรียนรู้ที่จะทำงาน

ร่วมกับผู้อื่นเป็นทีมได้โดยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น รวมถึงมีทัศนคติที่ดีที่จำเป็นในการแก้ปัญหา และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์เหล่านี้เป็นผลสะท้อนมาจากหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ที่มีหน้าที่ผลักดันให้ผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในรูปแบบ SAPA STAR

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สร้างรูปแบบโดยนำวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และทฤษฎีระบบ นำมาสร้างรูปแบบโดยการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญระดับชาติด้านการพัฒนาผู้เรียน ได้ออกมาเป็นรูปแบบ สภา สตาร์ (SAPA STAR) ซึ่งประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน (Stakeholder) คุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Attribute) กระบวนการในการพัฒนาผู้เรียน (Procedure) กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน (Activities) การรู้จักตนเองของผู้เรียน (Self – Awareness) การทำงานเป็นทีมของผู้เรียน (Teamwork) ทัศนคติในการเป็นผู้เรียน (Attitude) และความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อนสกา (Relationship) ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ พัทรินทร์ จันทรแจ้ง (2559) วิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการเบิกจ่ายในการจัดโครงการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า ข้อมูลในการเขียนคู่มือมีทั้งหมด 10 ข้อ ได้แก่ 1) อธิบายการกำหนดหมวดรายจ่ายของงบประมาณโครงการ 2) ระบุรายละเอียดค่าใช้จ่ายให้ชัดเจนตามหมวดรายจ่าย 3) ระบุเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อแนบฎีกาเบิกจ่าย 4) ระบุการบันทึกคำสั่งงานระบบเบิกจ่าย 3 มิติ ให้ผู้เบิกเงินทราบได้ชัดเจน 5) สร้างแบบฟอร์มให้ผู้เบิกจ่ายสรุปค่าใช้จ่ายก่อนบันทึกเบิกเงินค่าใช้จ่ายในการจัดโครงการและให้ผู้จัดโครงการสามารถตรวจสอบเอกสารด้วยตนเองในขั้นต้น 6) สร้างแบบฟอร์มการตรวจสอบงบประมาณเพื่อประกอบเอกสารก่อนจัดส่ง 7) สรุปตารางอัตราค่าใช้จ่ายและเอกสารประกอบการเบิกจ่ายในการจัดโครงการบริการวิชาการให้ชัดเจนตรวจสอบได้ 8) ระบุตัวอย่างที่ถูกต้องและเอกสารประกอบกรณีจ่ายตรงผู้ขายกรณีใดบ้าง 9) แนบตัวอย่างหลายๆ กรณีในกลุ่มเพื่อให้ผู้เบิกเงินศึกษาประกอบ 10) ระบุเครื่องสัญลักษณ์ ให้แตกต่างเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ สอดคล้องกับทฤษฎีระบบของ ดัดลีย์ ดี. คาน และรูท แอนนา อะบิเกล ที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่ ผู้เรียน ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญ 2) กระบวนการ (Process) วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การศึกษา คู่มือ การสอบและการพิจารณาเห็นชอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3) ปัจจัยนำออก

(Outputs) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะ และ 4) ผลย้อนกลับ (Feedback) ปรับปรุงรูปแบบตามข้อวิพากษ์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าผลจากการพัฒนารูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ออกมาเป็นรูปแบบ สภา สตาร์ (SAPA STAR) เนื่องจากการผ่านกระบวนการเก็บข้อมูลเพื่อขอแนวทางการพัฒนาจากโรงเรียนสถานักเรียนระดับชาติ ทั้ง 6 ภาค ที่กลั่นกรองมาจากประสบการณ์การพัฒนาผู้นำนักเรียนไปสู่ความสำเร็จระดับชาติ และรูปแบบได้ผ่านการสนทนากลุ่มย่อยโดยมีผู้เชี่ยวชาญระดับชาติด้านการพัฒนาผู้นำนักเรียนมาให้อินยักรูปแบบจากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยจนออกมาเป็นรูปแบบ สภา สตาร์ (SAPA STAR) ที่อินยักรโดยผู้เชี่ยวชาญว่าสามารถใช้ได้จริง

3. ผลการพัฒนาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีผลการพิจารณาจากครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนจากโรงเรียนทั่วไป 30 โรงเรียน อยู่ในระดับดี ได้ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.79 การที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ผลการศึกษาจากในระยะที่ 1 และผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาจากในระยะที่ 2 นำมาร่างเค้าโครงรูปแบบคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากนั้นนำเค้าโครงคู่มือเข้าสู่การวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับชาติ 9 คน และนำคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาตรวจสอบความตรงต่อเนื้อหา (IOC) กับผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยเน้นการพิจารณาที่ความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้แก่ 1) ส่วนนำ ได้แก่ คำชี้แจง วัตถุประสงค์ 2) ส่วนเนื้อหา ได้แก่ ขอบเขตเนื้อหาของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขั้นตอนการปฏิบัติงานบรรณานุกรม 3) บทสรุป ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 4) ภาคผนวก ได้แก่ แบบฟอร์มในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกมาส อังสุโชติ และคณะ (2559) วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การวิจัยเชิงประเมิน พบว่า คุณภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การวิจัยเชิงประเมิน เมื่อนำไปทดลองประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมทางไกล ได้ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.54

3.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนทั่วไป มีความพึงพอใจต่อคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกมาส อังสุโชติ และคณะ (2559) วิจัยเรื่อง

การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การวิจัยเชิงประเมิน พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมและทุกรายการของเนื้อหาในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ระดับมาก (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากระดับเต็ม 5 ระดับ) โดยเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าสูงสุดได้ ดังนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแหล่งอ้างอิงหรือไปปฏิบัติได้ รองลงมา คือ เนื้อหาสาระทางวิชาการมีความถูกต้อง เนื้อหามีความทันสมัย แนวคิดและการนำเสนอชัดเจนเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยจากค่าสูงสุด 4.72, 4.70, 4.70, 4.66 และ 4.57 ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผลจากการพัฒนาคู่มือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผลการพิจารณาจากครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนจากโรงเรียนทั่วไป 30 โรงเรียน อยู่ในระดับดี ได้ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.79 เนื่องจากคู่มือนั้นผ่านการกลั่นกรองเนื้อหาแผนการพัฒนามาจากครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลสถานักเรียนระดับชาติ รางวัลครูต้นแบบด้านการจัดทำแผนการสอนระดับชาติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผสมกับผู้เชี่ยวชาญวิทยากรใน โครงการพัฒนาผู้นำนักเรียนทั่วประเทศ และของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงทำให้คู่มือนั้นสามารถใช้กับโรงเรียนทั่วไป 30 โรงเรียนได้จริง จากข้อมูลก่อนการศึกษาและหลังศึกษาของครู และความพึงพอใจในคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากเนื่องจากสามารถใช้ได้จริงตามบริบทการศึกษาไทย และยังไม่มีคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาก่อน บวกกับเป็นแนวการพัฒนาที่ยืดหยุ่นไม่จำกัดชั่วโมง แต่เป็นการพัฒนาผ่านกิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานรายปีที่ไม่ทับซ้อนกับปฏิทินวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อลดจุดอ่อนของการศึกษาไทยในบริบทจริงที่มีเวลาในการพัฒนาผู้นำนักเรียนที่จำกัดและทับซ้อนกับชั่วโมงโรงเรียนวิชาอื่น ๆ หรือกิจกรรมที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณลงสู่โรงเรียนระดับประถมศึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิม

1.2 หน่วยงานในเขตพื้นที่ควรกำหนดระเบียบและขั้นตอนการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 โรงเรียนควรให้ผู้นำนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งในโรงเรียนและชุมชนให้มากขึ้น

2.2 โรงเรียนควรใช้มือในการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาให้มากขึ้น

2.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรเปิดโอกาสให้ผู้นำนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างสถานักเรียนให้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรนำรูปแบบ SAPA STAR ไปใช้ในเชิงประเมิน

3.2 ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรของผู้นำนักเรียนในบริบทของประเทศไทย

4.0

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2554). ภาวะผู้นำสร้างได้ในวัยเยาว์.
สืบค้นจาก <http://www.Kriengsak.com/>
- โครงการประชุมสัมมนาสถานักเรียนระดับประเทศ. (2558). เรื่องเล่าชาวสภาโครงการประชุมสัมมนา
สถานักเรียนระดับประเทศประจำปี 2558. สืบค้นจาก <http://www.slideshare.com/>
- คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2557). ประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านการศึกษา.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ดวงใจ บรรทัด. (2554). เสริมศักยภาพครอบครัว.
สืบค้นจาก <http://www.aihd.mahidol.ac.th/>
- คุณฤทธิรงค์ โกสุมภ์ศิริ. (2558). ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21.
สืบค้นจาก <http://leader1234.blogspot.com/2015/09/21-scholarly-article-equilibrium.html>
- ธันยวิษ วิเชียรพันธ์ และปิณดา จันท์สุข. (2556). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชน
ไทยในศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก www.edulpru.com.
- ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ. (2549). เครื่องมือการวิจัยทางการพัฒนาการสร้างและพัฒนา
กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปัญญา ทองนิล. (2553). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดแทรก
สำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.
(วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ปทุมวดี ศิริสวัสดิ, ทวี วิริยา และสิระ สมนาม. (2560). คุณลักษณะของครูในโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 5(3), 489 – 504.
- พรชัย เดมาน. (2556). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.
สืบค้นจาก [http:// www.oknation.net/](http://www.oknation.net/)
- พัชรินทร์ จันท์แจ้ง. (2559). การพัฒนาคู่มือการเบิกจ่ายในการจัดโครงการบริหารวิชาการของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วารสาร Mahidol R2R E – journal, 4(1), 114 – 123.

- ยิ่งมล ไวยูรัตน์. (2554). *การวิจัยและพัฒนา*. สืบค้นจาก [https:// www.gotoknow.org/](https://www.gotoknow.org/)
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ โดยเจมส์ เบลตันกา และรอน แบรินส์*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์.
- วรัญญา แสงวิเชียร. (2557). *การวิจัยแบบผสมผสาน*. สืบค้นจาก www.gotoknow.org.
- วิไล หนูนา และศิริชัย ชินะตังกูร. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน*. สืบค้นจาก <http://www.spa.ac.th/>
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สมใจ ชิริทิฏ. (2556). *ความมุ่งหมายในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สหทัย พลบูรณ์. (2548). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สายฤดี วรกิจโกกลาง และคณะ. (2552). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุรดา ไชยสงคราม และคณะ. (2556). *กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกมาส อังสุโชติ และคณะ. (2559). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การวิจัยเชิงประเมิน*. สืบค้นจาก <http://www.ird.stou.ac.th/bdresearch/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *คู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *สถานักเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานอธิการบดี. (2553). *การเขียนคู่มือปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัคราธร สัมณิ โชติ. (2550). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Association of Pacific Rim Universities. (2015). *Asia – Pacific Student Leaders Forum 2015*. Retrieved from <http://apru.org/>
- Cahn and Abigail. (2007). *Managing Conflict through Communication*. United State: Pearson Education Limited.
- Best J. W. (1997). *Research in Education*. (3rd Edition). New Jersey: Englewood Cliffs.
- Bellanca, J. and Brandt, R. (2013). *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*. Bloomington: Open Worlds.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. United State of America: Education and Psychological Measurement.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล	นายณรงค์ชัย รัตนกิจภาคนิน	
วัน เดือน ปี เกิด	14 เมษายน 2529	
ที่อยู่ปัจจุบัน	88/277 หมู่ที่ 1 ตำบลบางเมืองใหม่ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ รหัสไปรษณีย์ 10270	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2547	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ประพันธ์)
		สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
	พ.ศ. 2553	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
		มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2557	ครูผู้ช่วย
		โรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม
	พ.ศ. 2557 – ปัจจุบัน	ครู ค.ศ.1
		โรงเรียนวัดหนามแดง (เขียวอุทิศ)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

ที่ ศธ ๐๕๓๓.๑๓/ ๖.๕๓/๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นายณรงค์ชัย ควรคิต นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้มีนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิต จิตวิจิตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และมี รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อุทโยธา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐฎักดิ์ เขมวิมุตติวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการจัดทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๐

โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๐

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

1. โกวิทช์ หมั่นทา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่สา
2. อาทร ด่านกระโทก	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชिरาลงกรณวราราม
3. สมศักดิ์ จักสาร	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระแก้ว
4. ชัชวาลย์ ทองกรณ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองร่ม
5. จันทงค์ สุรินทร์เปา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านร้องเรือ

ภาคผนวก ข

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ (การสอบถาม)

ที่ ศธ ๐๕๓๓.๑๓/๖๖๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นายณรงค์ชัย ควริตต นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้มีนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวิศ จิตวิจิตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ กำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๐

โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๙๙๐

รายชื่อหน่วยงานที่ขอเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

1. กำจัด คงหนู	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
2. ชรรณพร แข็งกลีการ	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
3. ไพฑูรย์ อรุณศรีประดิษฐ์	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
4. สมบัติ จันทร์มีชัย	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
5. ชูชาติ แก้วนอก	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
6. ไตรรัตน์ โคสะสุ	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
7. ทวี ทะนอก	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
8. ประพสิทธิ์ บุญอำไพ	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
9. วิชัย แสงศรี	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
10. วัลลพ สงวนนาม	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

แบบสอบถาม

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

“รูปแบบ STAR” (ฉบับครู)

โดย

นายณรงค์ชัย ชนกิจภาคิน

เบอร์ติดต่อ 094 – 605 – 8542

งานวิจัยเรื่อง : การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เพื่อศึกษา “รูปแบบ STAR ฉบับครู” ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ขอความกรุณาช่วยพิจารณาโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง และเขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในช่องด้านขวาสุดในแต่ละรายประเด็นหรือสามารถเพิ่มเติมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ท่านคิดว่าควรจะมีเพิ่มเติม (ถ้ามี)

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม

- 5 หมายถึง ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับน้อยที่สุด

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายณรงค์ชัย ธนกิจภาคิน

ผู้วิจัย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน (S T A R)			5	4	3	2	1	ข้อคิดเห็น
1.	S-Self	(S) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
2.		(S) มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ						
3.		(S) มีสุขภาพที่แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ						
4.		(S) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ						
5.	T-Team Work	(T) มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในภาษาไทยเป็นหลักและภาษาที่ 2 ในการส่งเสริมการเรียนรู้และการสื่อสาร						
6.		(T) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล						
7.		(T) มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว						
8.		(T) รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า						
9.		(T) บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล						
10.	A-Attitude	(A) การมีสติในการคิด พูด ตัดสินใจ						
11.		(A) มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา						
12.		(A) เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง						
13.		(A) มีจิตสาธารณะ						
14.	R-Relationship	(R) ปราศจากอคติในด้านเพศ						
15.		(R) เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างด้านพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละบุคคล						
16.		(R) มีความเคารพ มารยาทอันดีงามตามวัฒนธรรมไทย						
17.		(R) สามารถปรับตัวและสร้างความสัมพันธ์อันดีงามต่อผู้อื่นในระดับสากล						

ข้อ		ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stake Holder)	5	4	3	2	1	ข้อคิดเห็น
1.	ผู้อำนวยการ	กำหนดนโยบายส่งเสริมให้มีความสำคัญกับสถานศึกษา						
2.	โรงเรียน	กำหนดเป้าหมายเข้าประกวดในระดับชาติ						
3.		สนับสนุนด้านงบประมาณ						
4.	ครูผู้ดูแล	ศึกษาคู่มือการพัฒนาสถานศึกษา						
5.	โครงการ	มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการทำงานของสถานศึกษา						
6.		ส่งเสริมอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง						
7.		รับรองคุณสมบัติการเข้ารับการคัดเลือก						
8.	ครูประจำชั้น	สนับสนุนส่งเสริมการเข้าคัดเลือกการเป็นคณะกรรมการนักเรียน						
9.		รับรองคุณสมบัติการเข้ารับการคัดเลือก						
10.	คณะกรรมการสถานศึกษา	รับทราบ ส่งเสริม สนับสนุนในด้านนโยบาย						
11.	ผู้ปกครอง	รับทราบการเข้าคัดเลือกเป็นคณะกรรมการนักเรียน						
12.		สนับสนุน ส่งเสริม ทางด้านกิจกรรมต่างๆของคณะกรรมการนักเรียน						
13.		มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่สำคัญของโรงเรียน						
14.	นักเรียน	ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียนในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน						

ข้อ	ขั้นตอนการสร้างสถานักเรียน (Procedure)	5	4	3	2	1	ข้อคิดเห็น
1.	การกำหนดระเบียบต่างๆร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง						
2.	ประกาศรับสมัครประธานนักเรียนพร้อมคุณสมบัติของการสมัคร						
3.	ดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งโดยมีครูผู้ดูแลโครงการให้คำแนะนำตามขั้นตอน						
4.	นำประธานนักเรียนและคณะกรรมการนักเรียนให้คำชี้แนะโดยครูผู้ดูแลโครงการ						
5.	แบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างคณะกรรมการสถานักเรียน ได้แก่ ประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายปฎิคม ฝ่ายการเงิน ฝ่ายปกครอง ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายเลขานุการ ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน						
6.	ครุณาคณะกรรมการนักเรียนฝึกอบรม โดยใช้คู่มือในการฝึกอบรมสถานักเรียน						

ข้อ	กิจกรรม (Activities)	5	4	3	2	1	ข้อคิดเห็น
1.	กิจกรรมพัฒนาความเป็นผู้นำ						
2.	กิจกรรมฝึกอบรมกลุ่มสัมพันธ์						
3.	กิจกรรมประชุมสถานักเรียน						
4.	กิจกรรมโครงการงาน						
5.	กิจกรรมประกวดแข่งขันสถานักเรียน						

แบบสอบถาม

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

“รูปแบบ STAR” (ฉบับนักเรียน)

งานวิจัยเรื่อง : การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21

ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เพื่อศึกษา “รูปแบบ STAR ฉบับนักเรียน” ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ขอความกรุณาช่วยพิจารณาโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง และเขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในช่องด้านขวาสุดในแต่ละรายประเด็นหรือสามารถเพิ่มเติมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ท่านคิดว่าควรจะมีเพิ่มเติม (ถ้ามี)

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม

5) หมายถึง	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน	มากที่สุด
4) หมายถึง	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน	มาก
3) หมายถึง	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน	ปานกลาง
2) หมายถึง	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน	น้อย
1) หมายถึง	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน	น้อยที่สุด

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน (S T A R)			ระดับความเห็น					ข้อคิดเห็น
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.	S-Self	มีศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
2.		มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ						
3.		มีสุขภาพที่แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ						
4.		มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ						
5.	T-Team Work	มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งภาษาที่ 3 เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ที่สามารถเรียนรู้และสื่อสารได้						
6.		รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล						
7.		มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว						
8.		รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า						
9.		สามารถจัดการงานกิจกรรมสภานักเรียนได้อย่างดีตามหลักธรรมาภิบาล						
10.	A-Attitude	การมีสติในการคิด พูด ตัดสินใจ						
11.		มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา						
12.		เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง						
13.		มีจิตสาธารณะ						
14.	R-Relationship	มีความเคารพ มีมารยาทอันดีงามตามวัฒนธรรมไทย						
15.		เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของเพื่อนๆ นักเรียนในแต่ละบุคคล						
16.		สามารถปรับตัวและสร้างความสัมพันธ์อันดีงามต่อคนต่างชาติ						
17.		ไม่คิดอคติต่อผู้ที่เป็นเพศที่ 3						

ข้อ	บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง		ระดับความเห็น					ข้อคิดเห็น
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.	ผู้อำนวยการโรงเรียน	กำหนดนโยบายส่งเสริมให้						
2.		ความสำคัญกับสถานักเรียน						
3.		กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของ						
4.	ครูผู้ดูแลโครงการ	สนับสนุนด้านงบประมาณ						
5.		ศึกษาลู่มือการพัฒนาสถานักเรียน						
6.		มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการ						
7.		ทำงานของสถานักเรียน						
8.	ครูประจำชั้น	ส่งเสริมอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง						
9.		รับรองคุณสมบัติการเข้ารับการ						
10.	คณะกรรมการสถานศึกษา	คัดเลือก						
11.		สนับสนุนส่งเสริมการเข้าคัดเลือก						
12.	ผู้ปกครอง	การเป็นคณะกรรมการนักเรียน						
13.		รับรองคุณสมบัติการเข้ารับการ						
14.		คัดเลือก						
15.	นักเรียน	รับทราบ ส่งเสริม สนับสนุนในด้าน						
16.		นโยบาย						
17.		รับทราบการเข้าคัดเลือกเป็น						
18.	คณะกรรมการนักเรียน	คณะกรรมการนักเรียน						
19.		สนับสนุน ส่งเสริม ทางด้านกิจกรรม						
20.		ต่างๆของคณะกรรมการนักเรียน						
21.	มี	มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่สำคัญ						
22.		ของโรงเรียน						
23.		โรงเรียน						

ข้อ	ขั้นตอนการสร้างสถานักเรียน	ระดับความเห็น					ข้อคิดเห็น
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.	การกำหนดระเบียบต่างๆร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง						
2.	ประกาศรับสมัครประธานนักเรียนพร้อมคุณสมบัติของการสมัคร						
3.	ดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งโดยมีครูผู้ดูแลโครงการให้คำแนะนำตามขั้นตอน						
4.	นำประธานนักเรียนและคณะกรรมการนักเรียนรับฟังคำชี้แนะโดยครูผู้ดูแลโครงการ						
5.	แบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างคณะกรรมการสถานักเรียน ได้แก่ ประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายปฏิคม ฝ่ายการเงิน ฝ่ายปกครอง ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายเลขานุการ ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน						
6.	ครูนำคณะกรรมการนักเรียนฝึกอบรมโดยใช้คู่มือในการฝึกอบรมสถานักเรียน						

ข้อ	กิจกรรม	ระดับความเห็น					ข้อคิดเห็น
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.	กิจกรรมรับน้อง						
2.	กิจกรรมอาลาؤونพี่						
3.	กิจกรรมกีฬา						
4.	กิจกรรมหน้าเสาธง						
5.	กิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน						
6.	กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด						
7.	กิจกรรมพิเศษต่างๆ						
8.	กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรื่องเล่า						
9.	กิจกรรมสรุปผลหลังการดำเนินงาน						
10.	กิจกรรมโครงการ						
11.	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์						

ภาคผนวก ก

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ (การสัมภาษณ์)

ที่ ศธ ๐๕๓๓/ว. ๒๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๕ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์วราณี พุ่มสุวรรณ

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ **นายณรงค์ชัย ควรคิด** นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิต จิตวิจิตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยมีกำหนดเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างวันที่ ๕-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลนัฏฐ์ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์ ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙
โทรสาร ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

**รายชื่อผู้อำนวยการโรงเรียนและครูในโรงเรียนรางวัลสถานักเรียนระดับชาติ
เพื่อขอเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์**

1. สายสวาท สุขวิชัย	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดบางฝ้าย
2. วุฒิชัย จำปาหอม	ครู โรงเรียนวัดบางฝ้าย
3. สิริทิพย์ ทองนุช	ครู โรงเรียนวัดบางฝ้าย
4. อภิธา เพ็ชรน้อย	ครู โรงเรียนวัดบางฝ้าย
5. นัธวดี อ่อนแพง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านท่าสัก
6. จิตรา อาจศรี	ครู โรงเรียนบ้านท่าสัก
7. ชัชวาล ทองกรณ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองร่ม
8. สุดาวรรณ ขามา	ครู โรงเรียนบ้านหนองร่ม
9. อาทร ดำนกระโทก	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวชิราลงกรณวราราม
10. อัจฉราพร นวลชื่น	ครู โรงเรียนวชิราลงกรณวราราม
11. นฤมล พอดี	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล
12. วรรณิ พุ่มสุวรรณ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลระนอง
13. สุณี สัตถวงษ์	ครู โรงเรียนอนุบาลระนอง

ตารางสรุปการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
โรงเรียนรางวัลเหรียญทอง
การแข่งขันกิจกรรมสถานักเรียนระดับชาติชั้นประถมศึกษา ปีการศึกษา 2559

ประเด็น	รายการ	สรุปความเห็น
1	การมีสติในการฟัง คิด พุด และตัดสินใจ	
2	มีจิตสาธารณะด้วยการดูแล หลีกเลี่ยงความเสียหาย และการพลีธิในการใช้ของส่วนรวม	
3	สุขภาพดีมีวินัยการสมบูรณ์	
4	เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	
5	มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และเทคโนโลยีอื่นๆ	
6	การมีปฏิภาณไหวพริบในการสังเกต โต้ตอบ และแก้ปัญหา	
7	การสื่อสารภาษาอังกฤษ จีน เกาหลี และภาษาอาเซียน	
8	เห็นความสำคัญในวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง	
9	เห็นความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม	
10	เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย	
11	เห็นความสำคัญของการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน	
12	เห็นความสำคัญของการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า	
13	มีการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยฯ ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในการทำงานของสถานักเรียน	
14	การมีเหตุผลในการทำงานของสถานักเรียน	
15	มีความสามัคคีในการทำงานในสถานักเรียน	
16	มีการทำงานเป็นทีมในสถานักเรียน	
17	มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมในสถานักเรียน	
18	มีมารยาทต่อเพื่อนสกา ครูและนักเรียน	
19	มีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสกา ครู และนักเรียน	
20	เคารพต่อเพื่อนสกา ครูและนักเรียน	
21	มีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล	
22	เรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสถานักเรียน	
23	โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนตามหลักธรรมชาติ	
24	ครูควรส่งเสริมการคัดเลือกอย่างถูกต้องต่อเนื่อง	

ประเด็น	รายการ	สรุปความเห็น
25	องค์ประกอบของสถานักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการ ครู และนักเรียน	
26	โรงเรียนส่งเสริมงบประมาณสู่โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน	
27	โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน	
28	ครูเข้าใจกระบวนการในกลุ่มสถานักเรียน	
29	ครูศึกษาและใช้คู่มืออบรมผู้นำ	
30	การรับสมัครผู้นำนักเรียนพร้อมคุณสมบัติ	
31	นักเรียนทั่วไปทำการประเมินประสิทธิผลของสถานักเรียน	
32	ผู้นำนักเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวก	
33	ครูอำนวยความสะดวกแก่ผู้นำนักเรียนในการปฏิบัติหน้าที่	
34	นักเรียนหาเสียงเลือกตั้ง โดยครูอำนวยความสะดวก	
35	การแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างสภาโดยผู้นำนักเรียน	
36	กำหนดระเบียบ โครงการ และขั้นตอนการดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้อง	
37	กิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน	
38	ประชุมสถานักเรียน	
39	โครงการพัฒนาโรงเรียนของผู้นำนักเรียน	
40	พัฒนาความเป็นผู้นำ	
41	กลุ่มสัมพันธ์แลกเปลี่ยน	

ภาคผนวก ง

หนังสือขอเชิญประชุม (การสนทนากลุ่ม)

ที่ ศธ ๐๕๓๓.๑๓/ว.๒๗๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญประชุม (แลกเปลี่ยนเรียนรู้)

เรียน ศึกษาธิการ จังหวัดเชียงราย

ด้วยนายณรงค์ชัย ธนกิจภาคิน นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ນำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิต จิตวิจิตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พิจารณาเห็นว่าการจัดทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกดังกล่าว ยังมีข้อมูลบางส่วนที่ประกอบการวิจัยให้มีคุณภาพ จึงขอเรียนเชิญ ดร.นรินทร์ ชมชื่น ศึกษาพิเศษ ศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ในวันเสาร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. ณ บัณฑิตวิทยาลัย ชั้น ๑๓ ห้อง ๒๓/๑๓๖ อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์. ๐๕๓-๔๔๕๔๙๐
โทรสาร. ๐๕๓-๔๔๕๔๙๐

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

1. นรินทร์ ชมชื่น	ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ ศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย
2. รุจิรัตน์ แก้วกลางเมือง	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสันป่าสัก
3. สุชาติ ไชยวัน	ครู โรงเรียนบ้านป่าจั่ว
4. ประชา วงศ์ศรีดา	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย
5. ประชา รุ่งศิริ	ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่
6. สุกัญญา เหมือนสอง	ครู โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
7. ชัยณรงค์ จารพงศ์พัฒนะ	อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

ที่ ศบ ๐๕๓๓๐๓./ว.๒๕๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.นรินทร์ ชมชื่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นายณรงค์ชัย อมตจิณเดียน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรคุฏบัณฑิต สาขาวิชานำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิศ จิตตวิจารย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญศักดิ์ เขมวิมุตติวงศ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อุทโทโยธก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ รุ่งวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

โทรสาร ๐๕๓-๘๘๕๙๙๙

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบแบบทดสอบก่อน – หลังการศึกษา
และแบบความพึงพอใจต่อการศึกษาคู่มือ

1. นรินทร์ ชมชื่น	ศึกษานิเทศ ศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย
2. ชัชวาล ทองกรณ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองร่ม
3. อาทร ดำนกระโทก	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวชิราลงกรณวราราม
4. นัธวุฒิ อ่อนแพง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านท่าสัก
5. นริศ มหาพรมวัน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนลำพูนพัฒนา

ภาคผนวก จ

หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์ (คู่มือ)

ที่ ศธ ๐๕๓๓.๑๓/๖๒๖๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนลำพูนพัฒนา

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นายณรงค์ชัย ธนกิจภาคิน นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนารพการ มนุษย์ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ของสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิต จิตวิจิตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงใคร่ขออนุญาตให้นักศึกษาทดลองใช้ เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์ กำหนดทดลองใช้เครื่องมือในระหว่างวันที่ ๑-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๕๓-๘๘๕๕๙๙
โทรสาร. ๐๕๓-๘๘๕๕๙๙

รายชื่อโรงเรียนเพื่อทดสอบประสิทธิภาพและความพึงพอใจของกลุ่ม

1. สุนทร ประชารุง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดอินทร์
2. กิตติยา ดอกคำ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนดิมากอุปถัมภ์
3. พนิดา อุสายพันธ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนประชาอุปถัมภ์
4. สุจิตรา โตตาบ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนประสาทวิทยานนทบุรี
5. อุดลย์ รื่นเรือง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนคลองบางแก้ว
6. ชัชสินทร์ โยธาพิพย์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนป้วยฮั่ว
7. ไพรวรรณ จงรักดี	ผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
8. มานพ สุราเลิศ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบำรุงวิทยา
9. สุระพล ชั่งดวงจิตร	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์
10. สุดเขต โชคชัย	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองสมุทรสาคร
11. วุฒิชัย สุริยะสุนทร	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลสมุทรสาคร
12. สมชัย ขวลิตราดา	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเอกชัย
13. อรสา ทรงศรี	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโลก
14. ธนวุฒิ นนยะโส	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านบางปิ้ง
15. อำนาจ พุทธิมี	ผู้อำนวยการ โรงเรียนพญาไท
16. นาถวดี เหลาะไต้ะหมั่น	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลบางใหญ่
17. นุชา สระสม	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดเจ้าอาาม
18. สุชีรา ช้างเยาว์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดถั่วทอง
19. เสริมน้อย ทองบ้านบ่อ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดแสนสุข
20. อักษร กลเกม	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดลานนา
21. สวงษ์ ไชยยา	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่
22. นัฐอดิพา แซ่มชมดาว	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดโลก
23. กาญจนา คล้ายพุด	ผู้อำนวยการ โรงเรียนประถมศึกษาธรรมศาสตร์
24. กิตติศักดิ์ เฟื่องสกุล	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี
25. ปิยาภรณ์ รัตนกรกุล	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลกำแพงแสน
26. จันท์เพ็ญ เพ็ชรอ่วม	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดน้อย
27. ชพงษ์ อุดมศรี	ผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อโรงเรียนเพื่อทดสอบประสิทธิภาพและความพึงพอใจของกลุ่ม (ต่อ)

28. นริศ มหาพรหมวัน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนลำพูนพัฒนา
29. ปิติชาย ตันปิติ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเอี่ยมสุรีย์
30. ถวิล รัตนมาลัย	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

แบบทดสอบก่อนใช้คู่มือ

การพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (สำหรับครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน)

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย X ทับข้อ ก ข ค หรือ ง ที่ท่านคิดว่าถูกต้อง

1. รูปแบบการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นในรูปแบบใด
 - ก. สตาร์ สภา (STAR SPA)
 - ข. สตาร์ (STAR)
 - ค. สภา (SAPA)
 - ง. สภา สตาร์ (SAPA STAR)
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัว S ย่อมาจากอะไร
 - ก. Self-Confidence
 - ข. Self-Directed
 - ค. Self-Awareness
 - ง. Self-Learning
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัว T ย่อมาจากอะไร
 - ก. Teach walk
 - ข. Teamwork
 - ค. Time work
 - ง. Teaching
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัว A ย่อมาจากอะไร
 - ก. Attitude
 - ข. Activity
 - ค. Achivement
 - ง. Automatic
5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัว R ย่อมาจากอะไร
 - ก. Rule
 - ข. Relate
 - ค. Relationship
 - ง. Renew

6. S A P A เป็นตัวย่อมาจากอะไร

ก. Supervisor Arrangement Process Authority

ข. Supervisor Arrangement Prioritize Authority

ค. Stakeholder Attitude Procedure Activities

ด. Stakeholder Attitude Process Activities

7. การประชุมสถานักเรียนประจำเดือนเดือนผู้นำนักเรียนจะต้องใช้แบบการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบใด

ก. แบบสอบถาม

ข. แบบสัมภาษณ์

ค. แบบสังเกต

ง. แบบติดตามความก้าวหน้า

8. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เครื่องมือในการประเมินผู้นำนักเรียน

ก. แบบสอบถาม

ข. แบบสัมภาษณ์

ค. แบบสังเกต

ง. แบบทดสอบ

9. ระยะเวลาใดที่ใช้ในการประเมินผู้นำนักเรียนโดยผู้เกี่ยวข้อง

ก. สัปดาห์ละครั้ง

ข. เดือนละครั้ง

ค. หลังปฏิบัติกิจกรรมทันที

ง. เทอมละครั้ง

10. หลักการทำงานของผู้นำนักเรียนใช้หลักการใด

ก. การสนทนากลุ่ม

ข. การประชุมสถานักเรียน

ค. Professional Learning Community (PLC)

ง. Plan Do Check Action (PDCA)

11. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องพัฒนาผ่านสิ่งใด

- ก. การเรียนในคาบเรียน
- ข. กิจกรรมบางกิจกรรม
- ค. ทุกกิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียนและชุมชน
- ง. กิจกรรมในโรงเรียน

12. คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 กำหนดให้ใช้อะไรในการพัฒนาผู้เรียน

- ก. การเรียนในห้องเรียน
- ข. การสัมมนา
- ค. การร่วมกิจกรรม
- ง. การติดตาม

13. คุณลักษณะอันดีประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีกี่องค์ประกอบ

- ก. 7 องค์ประกอบ
- ข. 4 องค์ประกอบ
- ค. 8 องค์ประกอบ
- ง. 2 องค์ประกอบ

14. แผนการพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีกี่แผน

- ก. 7 แผน
- ข. 5 แผน
- ค. 4 แผน
- ง. 2 แผน

15. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้หน้านักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

ก. Spa Star

ข. Sapa Star

ค. Star

ง. Star spa

16. อะไรเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนให้เกิดคุณลักษณะของผู้หน้านักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากในคู่มือ

ก. กิจกรรม การประเมิน

ข. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กิจกรรม

ค. ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

ง. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คุณลักษณะ กระบวนการ กิจกรรม

17. สิ่งใดเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้หน้านักเรียนในการปฏิบัติหน้าที่

ก. ธรรมเนียมโรงเรียน

ข. กฎหมาย

ค. กฎข้อบังคับ

ง. คู่มือครู

18. การละลายพฤติกรรมของผู้หน้านักเรียนควรใช้ในรูปแบบใด

ก. การสอน

ข. การชี้แนะ

ค. การอบรม

ง. การปฏิบัติจริง

19. การมีจิตสาธารณะของผู้หน้านักเรียนระดับประถมศึกษาจัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้หน้านักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ก. ด้านการรู้จักตนเอง

ข. ด้านทัศนคติ

ค. ด้านการทำงานเป็นทีม

ง. ด้านความสัมพันธ์

20. การมีส่วนร่วมอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ 21

- ก. ทักษะคิด
- ข. ความสัมพันธ์
- ค. การรู้จักตนเอง
- ง. การทำงานเป็นทีม

21. คู่มือใช้ได้ในระดับการศึกษาใด

- ก. มัธยมศึกษา
- ข. ประถมศึกษา
- ค. ทุกระดับการศึกษา
- ง. การศึกษาพิเศษ

22. หลักการใดที่ครูต้องเข้าใจเพื่อนำไปพัฒนาผู้นำนักเรียน

- ก. หลักธรรมาภิบาล
- ข. ปัญญาธรรม การละธรรม สามัคคีธรรม
- ค. ถูกทั้งข้อ ก และ ข
- ง. ไม่มีข้อถูก

23. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พัฒนามาจาก ทฤษฎีใดบ้างในบางส่วน

- ก. 3R4C PDCA PLC
- ข. 3R7C 3R8C2Ls
- ค. PDCA BBL PBL
- ง. หลักการเป็นผู้นำ

24. การเห็นความสำคัญในวัฒนธรรมที่แตกต่างอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในคู่มือ

- ก. ทักษะคิดของผู้นำนักเรียน
- ข. การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน
- ค. การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน
- ง. ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียน

25. การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าจัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในคู่มือ

- ก. การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน
- ข. ทักษะคติของผู้นำนักเรียน
- ค. ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียน
- ง. การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน

26. การมีสุขภาพดีมีร่างกายสมบูรณ์ จัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในคู่มือ

- ก. การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน
- ข. ทักษะคติของผู้นำนักเรียน
- ค. ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียน
- ง. การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน

27. การมีสติ คิด พุฒ ตัดสินใจ จัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในคู่มือ

- ก. การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน
- ข. ทักษะคติของผู้นำนักเรียน
- ค. ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียน
- ง. การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน

28. การปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากลจัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในคู่มือ

- ก. การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน
- ข. ทักษะคติของผู้นำนักเรียน
- ค. ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียน
- ง. การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน

29. การสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนจัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในคู่มือ

- ก. การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน
- ข. ทักษะคติของผู้นำนักเรียน
- ค. ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียน
- ง. การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน

30. เนื้อหาในคู่มือเป็นแนวทางในการพัฒนาใคร

- ก. พัฒนานักเรียน
- ข. พัฒนาครู
- ค. พัฒนาผู้นำนักเรียน
- ง. พัฒนาโรงเรียน

กราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

แบบทดสอบหลังใช้คู่มือ

การพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

(สำหรับครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน)

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย X ทับข้อ ก ข ค หรือ ง ที่ท่านคิดว่าถูกต้อง

1. รูปแบบการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นในรูปแบบใด

ก. สตาร์ สภา (STAR SPA)

ข. สตาร์ (STAR)

ค. สภา (SAPA)

ง. สภา สตาร์ (SAPA STAR)

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัว S ย่อมาจากอะไร

ก. Self-Confidence

ข. Self-Directed

ค. Self-Awareness

ง. Self-Learning

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัว T ย่อมาจากอะไร

ก. Teach walk

ข. Teamwork

ค. Time work

ง. Teaching

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัว A ย่อมาจากอะไร

ก. Attitude

ข. Activity

ค. Achivement

ง. Automatic

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัว R ย่อมาจากอะไร

ก. Rule

ข. Relate

ค. Relationship

ง. Renew

6. S A P A เป็นตัวย่อมาจากอะไร

ก. Supervisor Arrangement Process Authority

ข. Supervisor Arrangement Prioritize Authority

ค. Stakeholder Attitude Procedure Activities

ด. Stakeholder Attitude Process Activities

7. การประชุมสถานักเรียนประจำเดือนเดือนผู้นำนักเรียนจะต้องใช้แบบการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบใด

ก. แบบสอบถาม

ข. แบบสัมภาษณ์

ค. แบบสังเกต

ง. แบบติดตามความก้าวหน้า

8. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เครื่องมือในการประเมินผู้นำนักเรียน

ก. แบบสอบถาม

ข. แบบสัมภาษณ์

ค. แบบสังเกต

ง. แบบทดสอบ

9. ระยะเวลาใดที่ใช้ในการประเมินผู้นำนักเรียนโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ก. สัปดาห์ละครั้ง

ข. เดือนละครั้ง

ค. หลังปฏิบัติกิจกรรมทันที

ง. เทอมละครั้ง

10. หลักการทำงานของผู้นำนักเรียนใช้หลักการใด

ก. การสนทนากลุ่ม

ข. การประชุมสถานักเรียน

ค. Professional Learning Community (PLC)

ง. Plan Do Check Action (PDCA)

11. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องพัฒนาผ่านสิ่งใด

- ก. การเรียนในคาบเรียน
- ข. กิจกรรมบางกิจกรรม
- ค. ทุกกิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียนและชุมชน
- ง. กิจกรรมในโรงเรียน

12. คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 กำหนดให้ใช้อะไรในการพัฒนาผู้เรียน

- ก. การเรียนในห้องเรียน
- ข. การสัมมนา
- ค. การร่วมกิจกรรม
- ง. การติดตาม

13. คุณลักษณะอันดีประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีกี่องค์ประกอบ

- ก. 7 องค์ประกอบ
- ข. 4 องค์ประกอบ
- ค. 8 องค์ประกอบ
- ง. 2 องค์ประกอบ

14. แผนการพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีกี่แผน

- ก. 7 แผน
- ข. 5 แผน
- ค. 4 แผน
- ง. 2 แผน

15. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

- ก. Spa Star
- ข. Sapa Star
- ค. Star
- ง. Star spa

16. อะไรเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนให้เกิดคุณลักษณะของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากในคู่มือ

- ก. กิจกรรม การประเมิน
- ข. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กิจกรรม
- ค. ครู นักเรียน ผู้ปกครอง
- ง. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คุณลักษณะ กระบวนการ กิจกรรม

17. สิ่งใดเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำนักเรียนในการปฏิบัติหน้าที่

- ก. ธรรมนูญโรงเรียน
- ข. กฎหมาย
- ค. กฎข้อบังคับ
- ง. คู่มือครู

18. การละลายพฤติกรรมของผู้นำนักเรียนควรใช้ในรูปแบบใด

- ก. การสอน
- ข. การชี้แนะ
- ค. การอบรม
- ง. การปฏิบัติจริง

19. การมีจิตสาธารณะของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาจัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

- ก. ด้านการรู้จักตนเอง
- ข. ด้านทัศนคติ
- ค. ด้านการทำงานเป็นทีม
- ง. ด้านความสัมพันธ์

20. การมีส่วนร่วมอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

- ก. ทัศนคติ
- ข. ความสัมพันธ์
- ค. การรู้จักตนเอง
- ง. การทำงานเป็นทีม

21. คู่มือใช้ได้ในระดับการศึกษาใด

- ก. มัธยมศึกษา
- ข. ประถมศึกษา
- ค. ทุกระดับการศึกษา
- ง. การศึกษาพิเศษ

22. หลักการใดที่ครูต้องเข้าใจเพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียน

- ก. หลักธรรมาภิบาล
- ข. ปัญญาธรรม คารวะธรรม สามัคคีธรรม
- ค. ถูกทั้งข้อ ก และ ข
- ง. ไม่มีข้อถูก

23. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พัฒนามากจากทฤษฎีใดบ้างในบางส่วน

- ก. 3R4C PDCA PLC
- ข. 3R7C 3R8C2Ls
- ค. PDCA BBL PBL
- ง. หลักการเป็นผู้นำ

24. การเห็นความสำคัญในวัฒนธรรมที่แตกต่างอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในกลุ่มมือ

- ก. ทักษะคิดของผู้เรียน
- ข. การทำงานเป็นทีมของผู้เรียน
- ค. การรู้จักตนเองของผู้เรียน
- ง. ความสัมพันธ์ของผู้เรียน

25. การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าจัดอยู่ด้านใดของคุณลักษณะในกลุ่มมือ

- ก. การรู้จักตนเองของผู้เรียน
- ข. ทักษะคิดของผู้เรียน
- ค. ความสัมพันธ์ของผู้เรียน
- ง. การทำงานเป็นทีมของผู้เรียน

26. การมีสุขภาพดีมีร่างกายสมบูรณ์ จัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในกลุ่มมือ

- ก. การรู้จักตนเองของผู้เรียน

- ข. ทักษะจิตของผู้เรียน
 - ค. ความสัมพันธ์ของผู้เรียน
 - ง. การทำงานเป็นทีมของผู้เรียน
27. การมีสติ คิด พุฒ ตัดสินใจ จัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในคู่มือ
- ก. การรู้จักตนเองของผู้เรียน
 - ข. ทักษะจิตของผู้เรียน
 - ค. ความสัมพันธ์ของผู้เรียน
 - ง. การทำงานเป็นทีมของผู้เรียน
28. การปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากลจัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในคู่มือ
- ก. การรู้จักตนเองของผู้เรียน
 - ข. ทักษะจิตของผู้เรียน
 - ค. ความสัมพันธ์ของผู้เรียน
 - ง. การทำงานเป็นทีมของผู้เรียน
29. การสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนจัดอยู่ในด้านใดของคุณลักษณะในคู่มือ
- ก. การรู้จักตนเองของผู้เรียน
 - ข. ทักษะจิตของผู้เรียน
 - ค. ความสัมพันธ์ของผู้เรียน
 - ง. การทำงานเป็นทีมของผู้เรียน
30. เนื้อหาในคู่มือเป็นแนวทางในการพัฒนาใคร
- ก. พัฒนานักเรียน
 - ข. พัฒนาครู
 - ค. พัฒนาผู้เรียน
 - ง. พัฒนาโรงเรียน

กราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

แบบประเมินเครื่องมือ

คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความความคิดเห็นของครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยจะนำผลประเมินที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคู่มือให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

☐ ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน ☐ ครูทั่วไป

ส่วนที่ 2 คำชี้แจง ท่านมีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในระดับใด กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	รูปเล่มคู่มืออ่านเปิดอ่าน						
2	รูปเล่มคู่มือมีความน่าสนใจ						
3	ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร						
4	ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม						
5	รูปภาพประกอบน่าสนใจ						
6	สีสัมน่าสนใจ						
7	เนื้อหามีความครอบคลุมเหมาะสมกับเวลาและบริบท						
8	เนื้อหาแผนพัฒนามีความเหมาะสมมีสาระ						

ส่วนที่ 2 คำชี้แจง ท่านมีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในระดับใด กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
9	ภาษาอ่านง่ายน่าสนใจไม่สับสน						
10	สามารถนำคู่มือไปใช้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาในโรงเรียนได้จริง						

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

กราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

ภาคผนวก ข

ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน

ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (R.V. Krejcie & D.W. Morgan) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % และระดับความเชื่อมั่น 95 % สามารถคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรที่มีขนาดเล็กได้ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป ดังต่อไปนี้

ตารางที่ จำนวนประชากรและขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน

จำนวนประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
10	10	220	140	1200	291
15	14	230	144	1300	297
20	19	240	148	1400	302
25	24	250	152	1500	306
30	28	260	155	1600	310
35	32	270	159	1700	313
40	36	280	162	1800	317
45	40	290	165	1900	320
50	44	300	169	2000	322
55	48	320	175	2200	327
60	52	340	181	2400	331
65	56	360	186	2600	335
70	59	380	191	2800	338
75	63	400	196	3000	341
80	66	420	201	3500	346
85	70	440	205	4000	351
90	73	460	210	4500	354
95	76	480	214	5000	357
100	80	500	217	6000	361
110	86	550	226	7000	364
120	92	600	234	8000	367
130	97	650	242	9000	368
140	103	700	248	10000	370
150	108	750	254	15000	375
160	113	800	260	20000	377
170	118	850	265	30000	379
180	123	900	269	40000	380
190	127	950	274	50000	381
200	132	1000	278	45000	382
210	136	1100	285	100000	384

ที่มา : Robert V.Krejcie and Eayle W. Morgan. Educational and Psychological Measurement,

1970 : 608 – 609

ภาคผนวก ฅ

คู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21
 ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คำชี้แจง

ผู้นำนักเรียนจะเป็นมิติสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวกที่เยาวชนรุ่นใหม่ได้มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่างเสนอแนวทางแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ ของสังคมโลก เพื่อให้ผู้นำนักเรียนเหล่านั้น ได้นำไปพัฒนายังสถาบันของพวกเขา

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนจากทรัพยากรมนุษย์และสังคม ให้ก้าวข้ามผ่านศตวรรษที่ 20 ไปสู่ศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 จะต้องปรับเปลี่ยนไปจากที่เคยเป็น คนไทยจากเดิมที่แต่ละคนมีสถานะเป็นแค่เพียงพลเมืองไทย ไปสู่ความเป็นคนไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองโลก จากการเป็นสังคมที่คนมุ่งแข่งขันที่ต้องเอาชนะผู้อื่น มาเป็นการทำงานร่วมกับคนอื่นในลักษณะเกื้อกูลแบ่งปัน โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี สนับสนุน ส่งเสริม มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและส่วนรวม สืบสานความรู้ ภูมิปัญญา เอกลักษณ์ของชาติ และอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นผู้นำเพื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ชุมชน และสังคม ประสานและปฏิบัติงานร่วมกับทุกหน่วยงาน องค์กรชุมชนต่าง ๆ รณรงค์ให้นักเรียนทำความดีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน

แนวคิดและทฤษฎีการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทักษะในศตวรรษที่ 21 3R7C 3R7C2Ls ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ข้อ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 หลักธรรมาภิบาล สถานักเรียน ล้วนเป็นสิ่งสำคัญทำให้สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม อาเซียน และโลกได้อย่างสันติภาพด้วยความตระหนักตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้น กลุ่มีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จึงได้ถูกสร้างผ่านรากฐานปรัชญาและกระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ในรูปแบบสถานักเรียนซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนของทุกสถานศึกษา เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้เคารพ กติกา มีวินัย มีจิตอาสาเพื่อสังคม รู้จักใช้กระบวนการประชาธิปไตยในแนวทางสันติวิธี และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับโลกในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
ขอบเขตของเนื้อหาของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น	1 – 3
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4 – 11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12 – 13
เอกสารอ้างอิง	14 – 16
ภาคผนวก	17
โครงสร้างระยะเวลาการพัฒนา (Course Syllabus) SAPA-STAR.	18
แผนการพัฒนารูจักตนเองของผู้เรียน	20 – 27
แผนการพัฒนการทำงานเป็นทีมของผู้เรียน	28 – 32
แผนการพัฒนาศักยภาพเป็นผู้เรียน	33 – 40
แผนการพัฒนความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อนสมาชิก	41 – 45
บันทึกหลังปฏิบัติการ (ผู้เรียน)	46
บันทึกหลังปฏิบัติการ (ครู)	47
แบบติดตามความก้าวหน้าการพัฒนาผู้เรียน	48
แบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน STAR	49

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อพัฒนาคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาให้พัฒนารูปแบบและคู่มือการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลคุณภาพและเป็นการพัฒนาแนวทางในการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังเป็นแนวทางกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้นำนักเรียนระดับประถมศึกษาให้กับสถานศึกษาและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

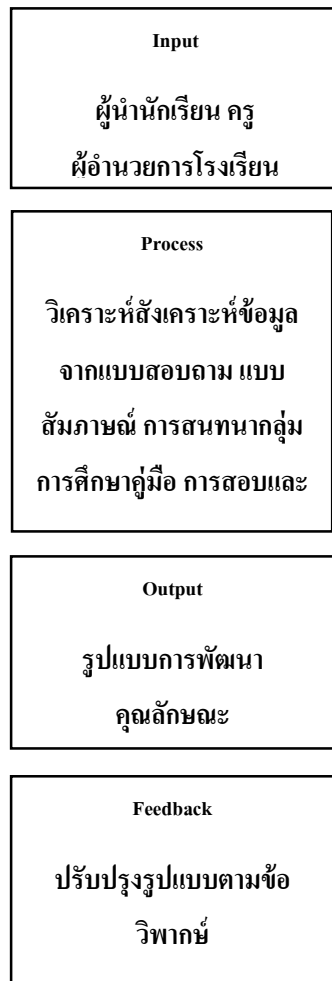

ตารางกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้่นักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สภา (S A P A)

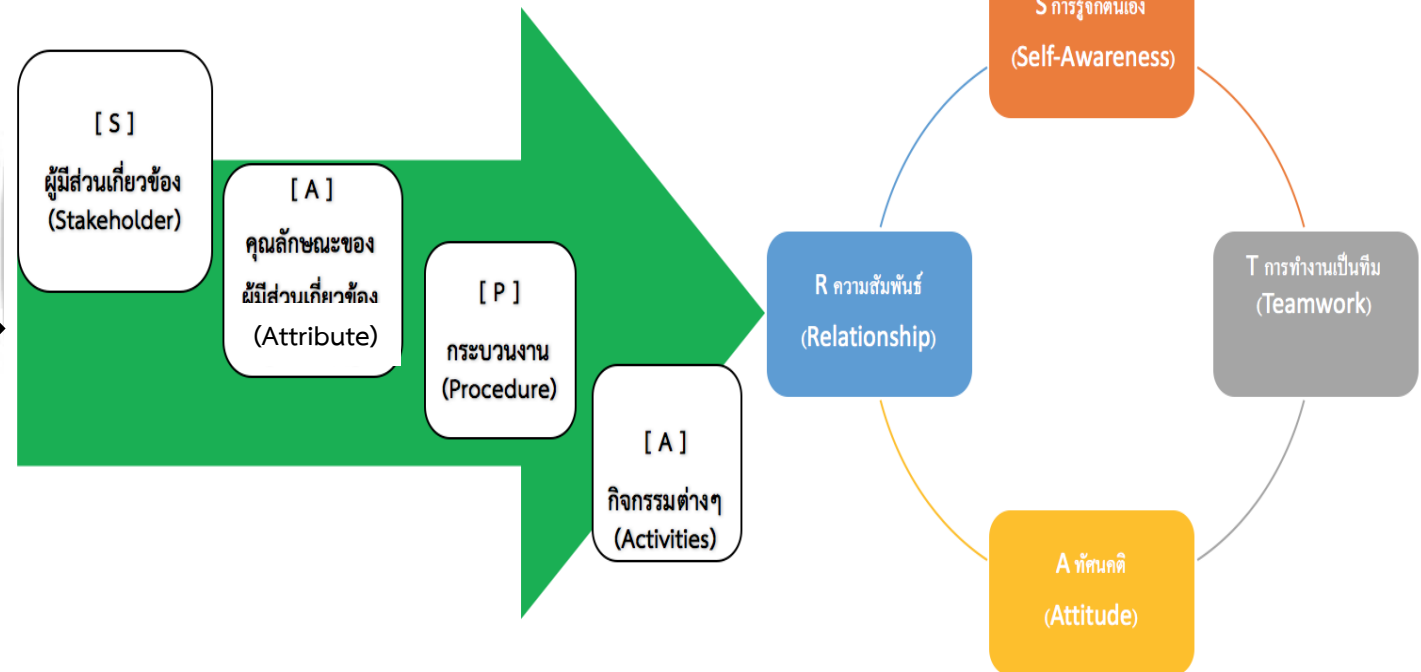
Stake Holder (S) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ผู้่นักเรียน	Attribute (A) คุณลักษณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้่นักเรียน	Procedure (P) กระบวนการงานในการพัฒนา ผู้่นักเรียน	Activities (A) กิจกรรมการพัฒนาผู้่นักเรียน
1. โรงเรียนส่งเสริมนโยบายสถานักเรียนตามหลักธรรมาภิบาล	1. ครูมีความศรัทธาต่อระบบการบริหารงานแบบหลักธรรมาภิบาล	1. ครูศึกษาและใช้คู่มืออบรมผู้่นักเรียนในเรื่องธรรมาภิบาล	1. ต้องมีกิจกรรมเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในปฏิทินการปฏิบัติกิจกรรมของโรงเรียน
2. ครูส่งเสริมการคัดเลือกผู้่นักเรียนอย่างถูกต้องต่อเนื่อง	2. ครูมีทัศนคติที่ดีต่อภาวะผู้่นักเรียน	2. ครูศึกษาคู่มือเพื่อเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาโครงการให้กับสถานักเรียน	2. ประชุมสถานักเรียนต้องมีการกำหนดช่วงเวลาของการสมัครและคัดเลือกผู้่นักเรียนในปฏิทินกิจกรรมของโรงเรียน
3. ผู้อำนวยการความสะดวกแก่สถานักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง	3. ผู้อำนวยการความสะดวกมีความทุ่มเทตั้งใจและงบประมาณเพื่อผลักดันและสนับสนุนการทำงาน of สถานักเรียน		3. ต้องมีการกำหนดช่วงระยะเวลาในการขึ้นโครงการของสถานักเรียนและวัน ในการประเมินโครงการในปฏิทิน

ตารางสรุปคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สตาร์ (S T A R)

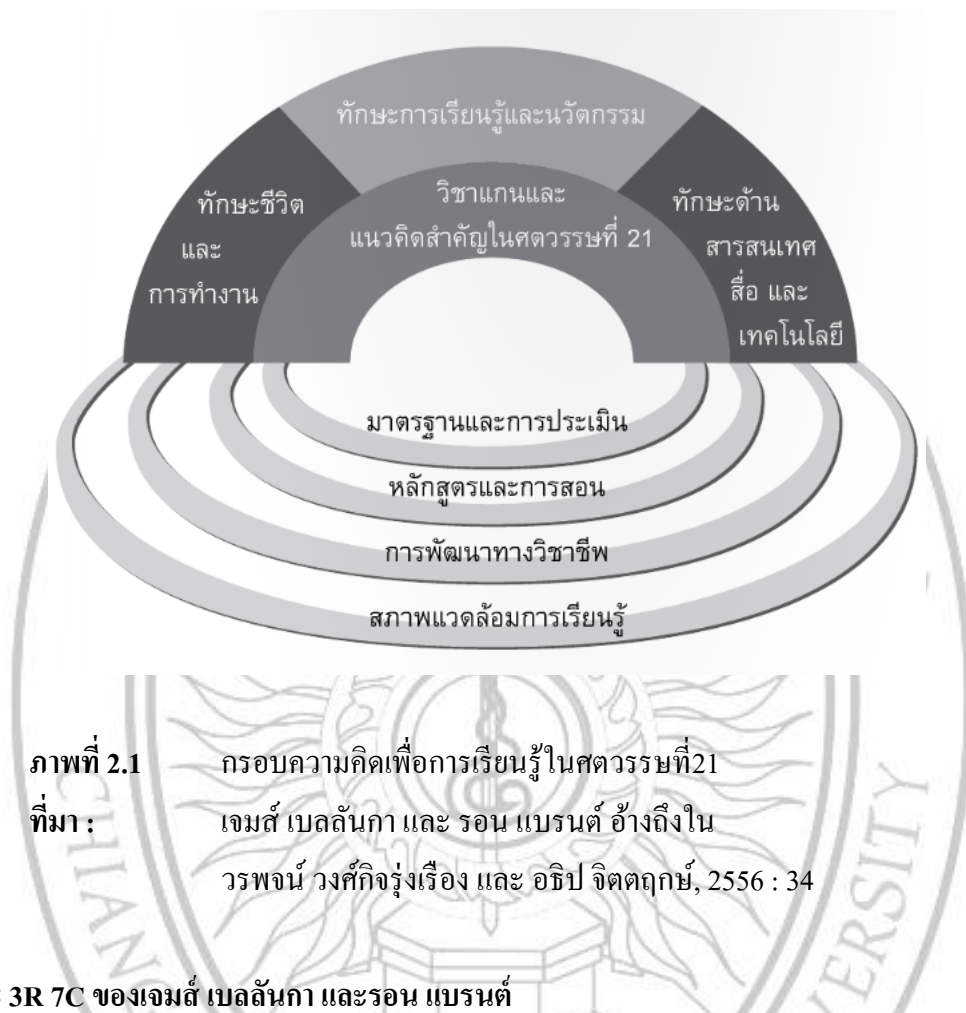
Self-Awareness (S) การรู้จักตนเองของ ผู้เรียน	Teamwork (T) การทำงานเป็นทีมของ ผู้เรียน	Attitude (A) ทัศนคติในการเป็น ผู้เรียน	Relationship (R) ความสัมพันธ์ของผู้เรียน กับเพื่อนสกา
1. การมีสติในการฟังคิดพูดและ ตัดสินใจ	1. มีการเรียนรู้ระบอบ ประชาธิปไตยที่๑ในการทำงาน ของสถานักเรียน	1. เห็นความสำคัญของวัฒนธรรม ไทย	1. มีมารยาทต่อเพื่อนสกาครูและ นักเรียน
2. มีจิตสาธารณะด้วยการดูแล หลีกเลี่ยงความเสียหาย และเคารพ สิทธิในการใช้ของส่วนรวม	2. การมีเหตุผลในการทำงานของ สถานักเรียน	2. เห็นความสำคัญของการเสียสละ เพื่อส่วนรวม	2. มีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสกา ครู และนักเรียน
3. สุขภาพดีมีร่างกายสมบูรณ์	3. มีความสามัคคีในการทำงานใน สถานักเรียน	3. เห็นความสำคัญในวัฒนธรรม ต่างชาติที่แตกต่าง	3. เคารพต่อเพื่อนสกา ครู และ นักเรียน
4. เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	4. มีการทำงานเป็นทีมในสกา นักเรียน	4. เห็นความสำคัญของการไม่ แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน	4. มีการปรับ ตัวให้เข้ากับสังคม ในระดับสากล
5. มีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีอื่น ๆ	5. มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมใน สถานักเรียน	5. เห็นความสำคัญของการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า	5. เรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสกา นักเรียน

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 2.1
ที่มา :

กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
 เจมส์ เบลันคา และ รอน แบรินต์ อ้างถึงใน
 วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์, 2556 : 34

ทักษะ 3R 7C ของเจมส์ เบลันคา และรอน แบรินต์

สาระวิชาแกน (Core Subjects) หรือ 3R ความตระหนักรู้เรื่องโลก (Global Awareness)

- ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy)
- ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy)
- ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)
- ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

ด้านทักษะ หรือ 7 C

- ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
(Critical Thinking and Problem Solving)
- ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
(Creativity and Innovation)
- ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานอย่างมีภาวะผู้นำ
(Collaboration, Teamwork and Leadership)
- ทักษะด้านความเข้าใจต่างกระบวนทัศน์ต่างวัฒนธรรม
(Cross – Cultural Understanding)
- ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ
(Communication, Information and Media Literacy)
- ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
(Computing and ICT Literacy)
- ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ด้วยตนเอง
(Career and Learning Self-Reliance)

ทักษะ 3Rs 8Cs 2Ls ของวิจารณ์ พานิช

Reading 'Riting, 'Rithmetics, + 21st Century Themes

Critical Thinking & Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา)
 Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม)
 Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
 Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
 Communication, Information & Media Literacy (2-3 ภาษา) (ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
 Computing & Media Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)
 Career & Learning Self-reliance (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)
 Change (ทักษะการเปลี่ยนแปลง)

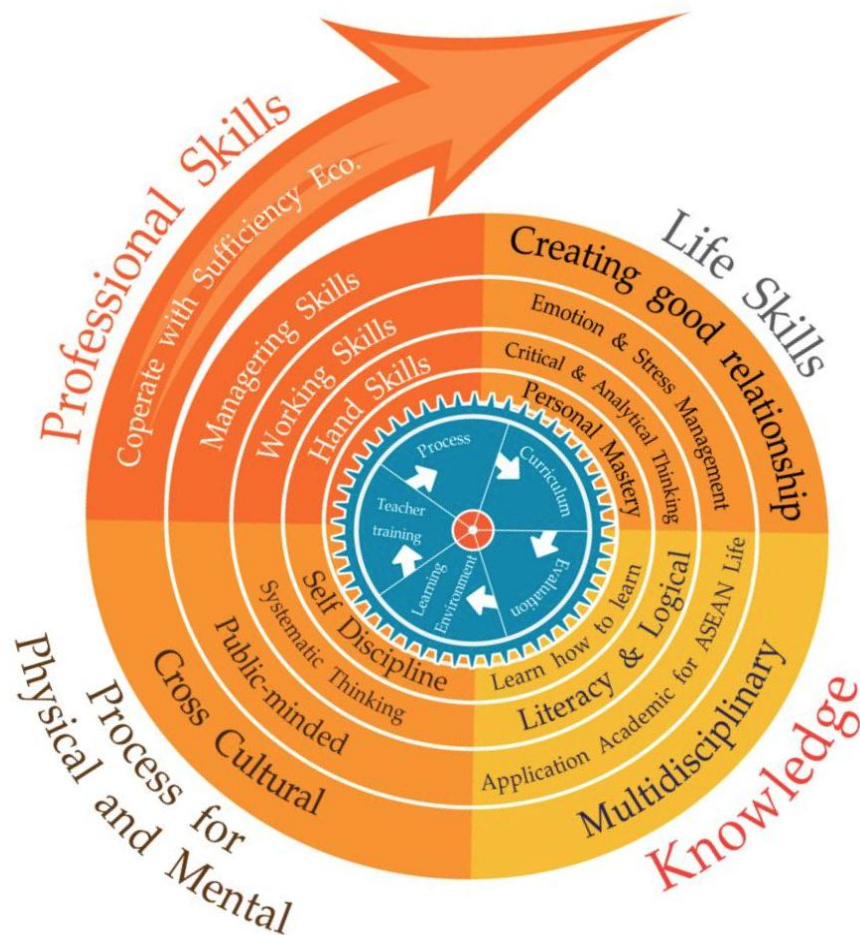
Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้) Leadership (ภาวะผู้นำ)

- Critical Thinking & Problem Solving
(ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา)
- Creativity & Innovation
(ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)
- Collaboration, Teamwork & Leadership
(ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
- Cross – Cultural Understanding
(ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
- Communication, Information & Media Literacy (2 – 3 ภาษา)
(ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
- Computing & Media Literacy
(ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)
- Career & Learning Self-reliance
(ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)
- Change
(ทักษะการเปลี่ยนแปลง)

2Ls ได้แก่ Learning Skills กับ Leadership

- Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้) มี 3 องค์ประกอบได้แก่
- Learning คือ การเรียนรู้สิ่งใหม่
- Delearning หรือ Unlearning คือ การเลิกเชื่อของเก่าที่ผิดพลาด
- Relearning คือการเรียนสิ่งใหม่ เปลี่ยนชุดความรู้เป็นโลกสมัยใหม่ที่ดีกว่าของเดิมเรื่อย ๆ ตลอดเวลา
- มีวิจารณญาณเข้าใจว่าสิ่งไหนควรไม่ควร
- แยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล
- สื่อความต้องการของตนเองได้
- มีทักษะการเรียนรู้
- มีความเป็นไทย
- แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
- อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

- มีทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดีพอที่จะประยุกต์ใช้ความรู้
- นำความรู้มาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา
- มีคุณธรรมจริยธรรม
- เข้าใจตนเองและผู้อื่น
- มีทักษะการสื่อสาร
- มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดเชิงวิพากษ์
- เข้าใจคนต่างประเพณีและวัฒนธรรมในภูมิภาคและอาเซียน
- หาคำตอบและความถนัดด้านอาชีพ

ภาพที่ 2.3

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21

ที่มา:

ธัญวิษ วิเชียรพันธ์ และ ปวีณา จันทร์สุข, 2556 : 61

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ข้อ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ซื่อสัตย์สุจริต
- มีวินัย
- ใฝ่เรียนรู้
- อยู่อย่างพอเพียง
- มุ่งมั่นในการทำงาน
- รักความเป็นไทย
- มีจิตสาธารณะ

ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา

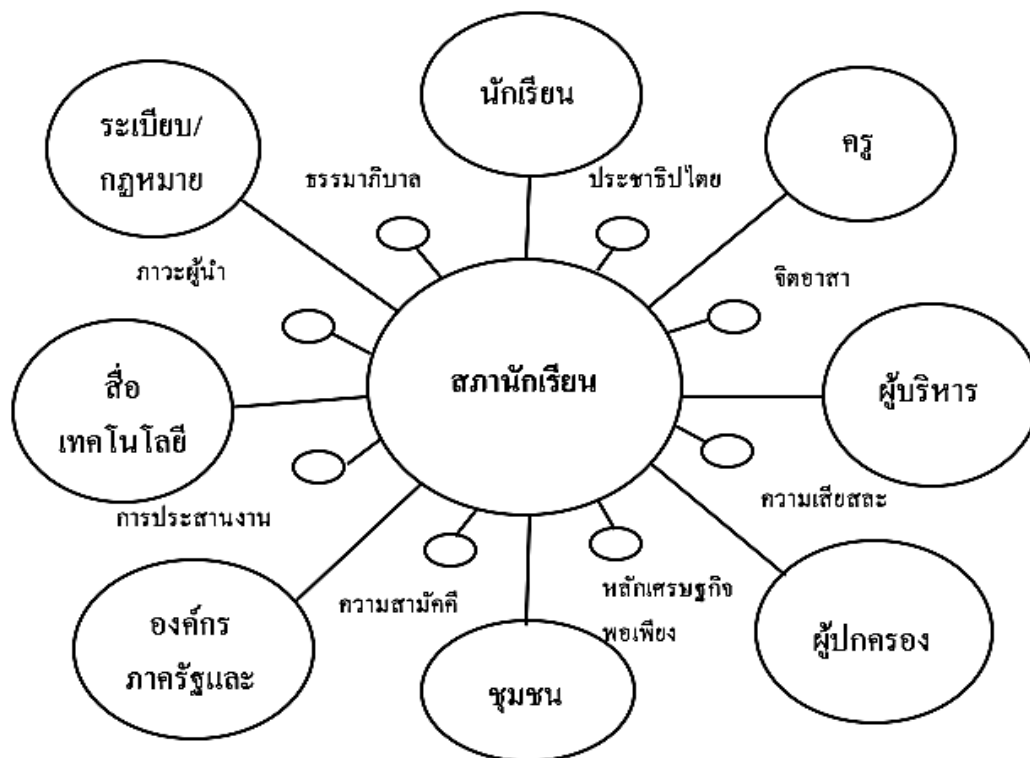
- มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน
- กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
- ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
- รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย
- มีศีลธรรม รักษาความสัตย์
- เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย
- มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
- มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ
- รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ และ
- คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำที่วิจัยจากนักวิชาการในต่างประเทศ ได้แก่ 1) ปีเตอร์ ดรักเกอร์ 2) แชลส์ 3) วิลเลียม เร็ดคิน 4) สแตท 5) ยูคล์ 6) ชาเลส และ 7) คิวบีล

- มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สมอง
- มีความชำนาญพิเศษ
- มีอำนาจในตัวเอง
- รอบรู้ทุกอย่างที่สามารถทำได้
- แสวงสิ่งที่ดี
- ตรงต่อระเบียบ (rectitude)
- รู้จักที่ต่ำสูง
- การแสดงท่าทางไม่ขัดตา
- มีความเข้าใจตนเอง
- ยอมรับฟังและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น
- มีความเข้าใจในสถานการณ์ของผู้ร่วมงาน
- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- สามารถนำความคิดของผู้ร่วมงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน
- เอาการเอางาน
- มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ให้ความสำคัญกับงานและคนเท่ากันอย่างมีศิลปะ
- คำนึงถึงมาตรฐานในการทำงาน
- เป็นที่พึ่งของคนอื่นหรือพึ่งพาอาศัยได้
- มีความกล้า กล้าที่จะคิด กล้าที่จะเสี่ยง
- มีความรับผิดชอบ
- มีความสามารถที่จะแบ่งงานให้ผู้อื่นช่วยปฏิบัติ
- มีวินัยในตนเอง
- มีมโนภาพ
- มีมนุษยสัมพันธ์ดี
- มีความสามารถในการสื่อความคิด
- แข็งแรงและมีสุขภาพดี
- มีสติปัญญา
- มีความสามารถในการจัดรูปงาน

- ความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- ความเฉลียวฉลาด
- ความเชื่อมั่นในตนเอง
- ความเหนือกว่าและสามารถควบคุม
- เป็นผู้ที่สามารถเชื่อถือและไว้วางใจได้
- มีความกระตือรือร้น
- ฉลาดรู้ กล้าตัดสินใจ
- ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน
- มีความซื่อสัตย์ ขยันทำงาน
- มีความยุติธรรม
- ทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานได้
- บทบาทบาทของผู้นำนักเรียน
- หน้าที่ของผู้นำนักเรียน
- คุณค่าและความสำคัญของผู้นำนักเรียน
- การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานนักเรียน
- การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ
- การสร้างและพัฒนาเครือข่าย
- การสร้างจิตอาสา/สำนักสาธารณะ
- ด้านการพัฒนาผู้เรียน

สถานักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 2.4

ที่มา:

แผนภูมิเครือข่ายการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556 : 61

ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21

1) มีคุณภาพในองค์ความรู้ มีความรอบรู้ มีความใจกว้าง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความสามารถเป็นเลิศในการจัดสมดุล ของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยเสริมและข้อจำกัด ซึ่งเป็นคุณภาพของความสามารถและคุณลักษณะส่วนบุคคลในการบริหารจัดการช่วงเวลาสำหรับการตัดสินใจอย่างรอบคอบ การจัดการสถานการณ์ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน การพัฒนานวัตกรรม จากศักยภาพที่แท้จริง ความสามารถในการกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ การให้ความสนใจต่อรายละเอียด และการจัดการความสามารถหลัก

2) ภาวะผู้นำที่มีศักยภาพเป็นเลิศ ที่มีความสามารถ เป็นผู้นำตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการบ่มเพาะภาวะผู้นำที่มีศักยภาพเป็นเลิศในทุก ๆ ระดับขององค์กร

3) ภาวะผู้นำที่เกิดจากการปฏิบัติงานภายใต้สภาพเสมือนจริงหากยึดหลักของ ภาวะผู้นำแบบดุลยภาพ เป็นแนวทางปฏิบัติ นั้น ผู้เขียนคาดว่าผลที่จะได้รับจากการประยุกต์ใช้คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี สำหรับโลกในยุคสมัยนี้และในอนาคตต่อไป จะเห็นได้ว่าหาก ประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ยึดถือปรัชญานี้เป็นแนว ทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน มีสำนึกในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่ เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ สังคมโลกจะ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ผลสมผสานอย่างสมดุลอย่างยั่งยืนต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

- PDCA** หมายถึง PDCA หรือ Deming cycle ซึ่งขั้นตอนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ Plan คือ การวางแผน DO คือ การปฏิบัติตามแผน Check คือ การตรวจสอบ Act คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือการจัดทำมาตรฐานใหม่ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพ ทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไป และก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
- PLC** หมายถึง Professional Learning Community การรวมตัว ร่วมใจร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบ กลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือ ประสิทธิภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน การเรียนรู้
- PBL** หมายถึง Professional Base Learning การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐาน สาเหตุและกลไกของการเกิด ปัญหานั้น ค้นคว้าความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อจะนำไปสู่การแก้ปัญหา ต่อไป โดยผู้เรียนอาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มาก่อน อาจใช้ความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่เดิม หรือเคยเรียนมาเป็นการเรียนการสอนอีกรูปแบบใหม่ที่ครูสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน
- 3R** หมายถึง **Reduce Reuse Recycle** แนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างคุ้มค่าก่อนให้เกิดปริมาณขยะให้น้อยลง จึงมีการนำแนวทางการลด คัดแยก และนำ ขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้ R : Reduce คือ การลดการใช้ การบริโภค ทรัพยากรที่ไม่จำเป็นลง R : Reuse การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด โดยการนำสิ่งของ เครื่องใช้ มาใช้ซ้ำ และ R : Recycle การนำหรือเลือกใช้ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมา รีไซเคิลเพื่อใช้ใหม่
- Learning by doing** หมายถึง การเรียนรู้โดยลงมือกระทำของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) มาจาก ปรัชญาหรือความเชื่อของปรัชญา พัฒนาการนิยม (Progressivism) หรือเรียกปรัชญา การศึกษานี้ว่า ปรัชญาพัฒนาการ ปรัชญานี้มีต้นกำเนิดมาจากปรัชญาแม่บทคือ ปรัชญา ปฏิบัตินิยม ปรัชญาปฏิบัตินิยมให้ความสำคัญอย่างมากต่อ “การปฏิบัติ หรือการลงมือ

กระทำ” เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ เด็กได้รับอิสระริเริ่มความคิดและลงมือทำตามความคิด ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์และใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเองคือ การให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่จะสืบค้นหาความรู้

LD หมายถึง Learning Disorder โรคการเรียนรู้บกพร่อง นักเรียนที่มีความผิดปกติของกระบวนการเรียนรู้ที่แสดงออกทางด้านการอ่าน การเขียนสะกดคำ การคำนวณและเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์ เกิดจากการทำงานที่ผิดปกติของสมอง ทำให้ผลการเรียนของเด็กต่ำกว่าศักยภาพที่แท้จริง โดยที่เด็กมีสติปัญญาอยู่ในระดับปกติและมีความสามารถด้านอื่น ๆ ปกติดี

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2554). ภาวะผู้นำสร้างได้ในวัยเยาว์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.Kriengsak.com/node/548>. (วันที่ค้นข้อมูล : 12 มีนาคม 2558).
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.onec.go.th/onec_backoffice/uploads/Book/118-file.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 ม.ค. 2558).
- โครงการประชุมสัมมนาสถานักเรียนระดับประเทศ. (2558). เรื่องเล่าชาวสภาโครงการประชุมสัมมนาสถานักเรียนระดับประเทศประจำปี 2558. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.slideshare.net/krduangnapa/2558-43536013>. (วันที่ค้นข้อมูล : 22 ม.ค. 2558).
- ดวงใจ บรรทัด. (2554). เสริมศักยภาพครอบครัว. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.aihd.mahidol.ac.th/sites/default/files/images/new/pdf/seminar53/เสริมศักยภาพครอบครัว.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 22 ตุลาคม พ.ศ. 2558).
- คุณฐิรัตน์ โกสุมภ์ศิริ. (2558). ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://leader1234.blogspot.com/2015/09/21-scholarly-article-equilibrium.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 27 ก.ค. 2559).
- ธันยวิษ วิเชียรพันธ์ และ ปวีณา จันทร์สุข. (2556). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://qlf-production.s3.amazonaws.com/uploads/project/file_en/1394622022-โครงการพัฒนาเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่%2021ของเด็กและเยาวชนไทย%20เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 22 ตุลาคม 2558).
- ปัญญา ทองนิล. (2553). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดคล้องสำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Panya_Thongnin_Doctor/fulltext.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 ม.ค. 2558).
- พรชัย เดมาน. (2556). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.oknation.net/blog/jedaman/2013/03/29/entry-1>. (วันที่ค้นข้อมูล : 26 ม.ค. 2558).
- ยิ่งมล ไวยารัตน์. (2554). การวิจัยและพัฒนา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/432889>. (วันที่ค้นข้อมูล : 31 ก.ค. 2559).

- วรวจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่ แปลจาก 21st century skills Rethinking How Student Learn โดยเจมส์ เบลล์ก้า และ รอน แบรินส์. กรุงเทพฯ : โอเพ่นเวิลด์.
- วรัญญา แสงวิเชียร. (2557). การวิจัยแบบผสมผสาน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/563377>. (วันที่ค้นข้อมูล : 31 ก.ค. 2559)
- วิไล หนูนา และศิริชัย ชินะดังกูร. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.spa.ac.th/index2.php?name=research&file=readresearch&id=9>. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 ม.ค. 2558).
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.pharmacy.cmu.ac.th/unit/unit_files/files_download/2014-04-10การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่21.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 22 ตุลาคม 2558).
- สมใจ ชีรทิฏฐ. (2556). ความมุ่งหมายในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.ir.swu.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/3937/Somjai_T.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 ม.ค. 2558).
- สหทัย พลบูรณ์. (2548). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.csr.chula.ac.th/sufficiency_economy/thesis.html. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 ม.ค. 2558).
- สายฤดี วรกิจโกกลาง และคณะ. (2552). คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.doh.go.th/spaw2/uploads/files/สังคมคุณธรรม.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 ม.ค. 2558).
- สุรดา ไชยสงคราม และคณะ. (2556). กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/20583>. (วันที่ค้นข้อมูล : 24 ม.ค. 2558).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). คู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.kroobannok.com/article-62771-คู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน-ตามหลักสูตรแกนกลาง-2551-ชั้นม.-.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 22 ตุลาคม พ.ศ. 2558).

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษา. (2557). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย
กับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.onec.go.th/onec_web/page.php. (วันที่ค้นข้อมูล : 17 ม.ค. 2558).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). สภานักเรียน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<http://sportact.obec.go.th/stucouncil/detailstucoun.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 18 ม.ค. 2558).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). สภานักเรียน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<http://sportact.obec.go.th/stucouncil/detailstucoun.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 25 ม.ค. 2558).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). สภานักเรียน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<http://sportact.obec.go.th/stucouncil/detailstucoun.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 25 ม.ค. 2558).
- อัคราธร สังมณีโชติ. (2550). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชน.
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Aukratoun_Sangmaneechoti/Fulltext.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 23 ตุลาคม 2558).
- Association of Pacific Rim Universities. (2015). Asia-Pacific Student Leaders Forum 2015.
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://apru.org/creating-global-leaders/apslf/item/609-apslf-2015>. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 ต.ค. 2558).
- Cahn and Abigail. (2007). Managing Conflict Through Communication. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก
: <http://wasita.wikidot.com/kasetsart09-rtcsystem>. (วันที่ค้นข้อมูล : 26 ม.ค. 2558).

โครงสร้างการแบ่งการพัฒนารายชั่วโมง(Course Syllabus) SAPA – STAR

แผนการพัฒนา	เรื่อง	ช่วงเวลา
การรู้จักตนเอง ของผู้นำ นักเรียน (Self-Awareness)	1. มีสติ คิด พุค ตัดสินใจ	ภาคเรียน ที่ 1
	2. มีจิตสาธารณะด้วยการดูแลและหลีกเลี่ยงความเสียหายและ เคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	
	3. มีสุขภาพดีร่างกายสมบูรณ์	
	4. เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	
	5. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีอื่น ๆ	
	6. มีปฏิภาณไหวพริบในการสังเกตและได้ตอบปัญหา	
	7. สื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนได้	
การทำงานเป็น ทีมของผู้นำ นักเรียน (Teamwork)	1. มีการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยฯในการทำงาน	ภาคเรียน ที่ 2
	2. การมีเหตุผลในการทำงานของสถานักเรียน	
	3. มีความสามัคคีในการทำงานในสถานักเรียน	
	4. มีการทำงานเป็นทีมในสถานักเรียน	
	5. มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมในสถานักเรียน	
ทัศนคติในการ เป็นผู้นำ นักเรียน (Attitude)	1. เห็นความสำคัญในวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง	ภาคเรียน ที่ 2
	2. เห็นความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม	
	3. เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย	
	4. เห็นความสำคัญของการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน	
	5. เห็นความสำคัญของการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า	
ความสัมพันธ์ ของผู้นำ นักเรียนกับ เพื่อนสกา (Relationship)	1. มีมารยาทต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน	1 ปี การศึกษา
	2. มีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสกา ครู และนักเรียน	
	3. เคารพต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน	
	4. มีการปรับ ตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล	
	5. เรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสถานักเรียน	
รวม		1 ปี การศึกษา

แผนการพัฒนาศูนย์นำนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

รูปแบบ “STAR”

- (S) การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน
- (T) การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน
- (A) ทักษะในการเป็นผู้นำนักเรียน
- (R) ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสภ

แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนที่ 1
การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน (Self – Awareness)

แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนผ่านกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน

โครงการประจำปีใดในโรงเรียน

กระบวนการที่ 1 การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน (Self-Awareness)

เรื่อง การรู้จักตนเองของผู้นำนักเรียน

1. ผลการเรียนรู้

- 1) มีสติ คิด พุค ตัดสินใจ
- 2) มีจิตสาธารณะด้วยการดูแลและหลีกเลี่ยงความเสียหาย และเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
- 3) มีสุขภาพดีร่างกายสมบูรณ์
- 4) เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น
- 5) มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีอื่น ๆ
- 6) มีปฏิภาณไหวพริบในการสังเกต และ ตอบปัญหา
- 7) สื่อสารภาษาอังกฤษ และ ภาษาอาเซียนได้

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การเป็นผู้นำนักเรียนจะต้องมีการพัฒนาผ่านกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชนในด้านจิตสาธารณะ หลีกเลี่ยงความเสียหายและเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น มีไหวพริบปฏิภาณในการโต้ตอบและแก้ปัญหา มีสติ คิด พุค ตัดสินใจ ก้าวทันเทคโนโลยี สามารถสื่อสารภาษาได้มากกว่า 1 ภาษา พร้อมมีสุขภาพดีมีร่างกายสมบูรณ์

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการเรียนรู้
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการสื่อสาร

4. ภาระงาน

- กิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน
- กิจกรรมร่วมกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ

5. การขับเคลื่อน

- ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ผู้นำนักเรียน ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน
- กระบวนการ (Process) ปฏิบัติงานตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน
- ปัจจัยนำออก (Outputs) ผู้นำนักเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จลุล่วง
- ผลย้อนกลับ (Feedback) การประชุมสรุปงาน การบันทึกการปฏิบัติงาน การวัดผล

ประเมินผล

6. กระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการ

ด้านการมีสติ คิด พุด ตัดสินใจ

● ครูจัดค่ายกิจกรรมฝึกทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมและละลายพฤติกรรมเพื่อความเป็นผู้นำ โดยใช้หลัก PDCA ฝึกตั้งคำถาม ให้มีส่วนร่วมกับทีม มีการโต้แย้ง ฝึกทักษะ คิด พุด ทำงานกลุ่ม ทำงานเป็นทีม ตั้งคำถามจากกิจกรรมจริง โดยมีตัวแทนผู้นำของสายชั้น ป.2-ป.5 ร่วมกิจกรรมกับ คณะกรรมการนักเรียนชุดปัจจุบัน เพื่อซึมซับและเสริมสร้างความเป็นผู้นำตั้งแต่เล็ก โดยบูรณาการ สอดแทรก ความสุจริต คุณธรรม และเศรษฐกิจพอเพียง ลงในเนื้อหาการอบรม

● แบ่งหน้าที่ในการทำงานตามฝ่ายของสถานนักเรียน ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายสิ่งแวดล้อม ฝ่ายอาคารสถานที่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ หรือฝ่ายอื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยให้เขาค้นพบ ความสามารถของตนเองว่าเขาเก่งด้านไหน เด็กLDที่ต้องการเป็นผู้นำนักเรียนให้สามารถเป็น หัวหน้างานได้ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้มาเป็นผู้ช่วยและให้กำลังใจ

● ครูชี้แจงแนวการปฏิบัติหน้าที่พร้อมปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียนโดยสร้างบรรยากาศ ประชาธิปไตย ปลุกฝังเคารพสิทธิ เสรีภาพ ความเป็นผู้นำ เสียสละเพื่อส่วนร่วมในการดูแลโรงเรียน เหมือนบ้านของเขา ทำให้เขาจะรู้ว่าจะทำอะไรให้บ้านของเขาดีที่สุด

● ครูกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้นำนักเรียนอยากปฏิบัติตนเองเป็นแบบอย่าง ให้ นักเรียนอยากเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นสร้างความตระหนักในการไม่อิจฉาเมื่อคนอื่นได้ดีกว่าแต่ควรแสดงความยินดี

● ครูกำหนดหรือให้ผู้นำนักเรียนออกแบบเครื่องหมายสัญลักษณ์ อาร์มข้างแขน เสื้อสภานักเรียน จัดกิจกรรมให้รุ่นพี่มอบให้รุ่นน้อง ปลุกฝังความตระหนักในการเป็นผู้นำที่ต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างผ่านกิจกรรมเล็ก ๆ โดยครูพูดกระตุ้นให้เห็นคุณค่าของเครื่องหมายสัญลักษณ์ที่ต้องปฏิบัติตนเองให้ดีและเป็นแบบอย่างต่อผู้อื่นได้

- ครูกระตุ้นโดยเป็นที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนจัดการประชุมสม่ำเสมอ โดยใช้อินเทอร์เน็ตในการประชุมกิจกรรม วางเป้าหมายให้เด็กทำงานที่สามารถไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

- ครูปลูกฝังความเป็นผู้นำด้านการแต่งกายให้ดูดีเป็นคนสมบูรณ์ เช่น ให้ผู้นำตรวจเสื้อ ตรวจสอบ ตรวจสอบเครื่องแต่งกาย ให้เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียนกับเพื่อนสภาพด้วยกัน โดยมีครูอำนวยความสะดวก

- ครูฝึกนักเรียนทำความเข้าใจในเรื่องหลักการทำงานโดยใช้ PDCA (Plan, Do, Check, Action) เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในทุก ๆ กิจกรรม โดยการเริ่มจากกิจกรรมหน้าเสาธง ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมร่วมกัน และวางแผนโดยใช้ PDCA ในการ ปฏิบัติงาน

ด้านมีจิตสาธารณะด้วยการดูแลและหลีกเลี่ยงความเสียหายและเคารพสิทธิในการใช้ของ ส่วนรวม

- ครูจัดกิจกรรมบูรณาการแยกขยะและนำขยะมาใช้ประโยชน์ ปลูกฝังให้รับผิดชอบ สาธารณะ ปลูกฝังโดยไม่ต้องจำ ผ่านปฏิบัติกิจกรรมจริง

- สร้างความตระหนัก โดยให้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นจากสถานการณ์จริงเกี่ยวกับปัญหา สิ่งแวดล้อมในชุมชนสร้างแรงบันดาลใจว่าเขาอาจเป็นส่วนหนึ่งในผู้ที่ได้รับผลกระทบนั้น

- ส่งผู้นำไปทำกิจกรรมในโรงเรียนและชุมชนโดยให้ทำความสะอาดบ่อย ๆ ช่วยเหลือ บ่อย ๆ ร่วมมือกับหน่วยงานนอกโรงเรียน ให้เข้าถึงชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เช่น วัด อบจ. ตำรวจ บริษัทเอกชน กระตุ้นให้เกิดขึ้นจากตัวเด็ก

- มีการประชุม ให้มองเห็นเป็นแบบอย่าง ให้สภာบริหารเอง มีแผนปฏิบัติการก่อนเริ่ม ปฏิบัติงาน การแบ่งงานควรทำอย่างไร วางทุกอย่างให้เป็นระบบ แบ่งเวลา ให้เขาคิดเพิ่มเติมจากครู ต้องมาจากบทบาทของนักเรียนให้เขาเห็นว่าเราพร้อมด้วยช่วยกันจะประสบความสำเร็จ

- ปลูกฝังความไม่เห็นแก่ตัว ให้มีจิตสาธารณะควบคู่กับการทำงานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ตามหลักการวัชรธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

ด้านการมีสุขภาพดีร่างกายสมบูรณ์

- ครูอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน ตรวจสอบสุขภาพกับในทีม เช่น ผม เล็บ เครื่องแต่งกาย สุขภาพกระตุ้นความตระหนักให้ผู้เห็นความสำคัญของการมีสุขภาพดีและมีจิตใจสำนึก โดย ต้องเป็นแบบอย่างในแบบของความเป็นมนุษย์ที่ไม่ใช่คู่มือแบบความสวยงามโดยต้องเป็นคน สมบูรณ์ เข้าใจความสำคัญต้องเป็นแรงบันดาลใจโดยการตระหนักรู้ ให้ผู้เรียนศึกษาว่าการ ออกกำลังกายมันสำคัญอย่างไร โดยใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้า

- ครูเน้นให้คณะผู้่นักเรียนเป็นแกนนำในการตรวจเครื่องแต่งกายของเพื่อน ๆ และน้อง ๆ เป็นกิจวัตรประจำวัน

- ครูเน้นให้ผู้่นักเรียนเป็นผู้มีบทบาทกระตุ้นให้นักเรียนอื่น ๆ คิมนมทุกวัน ออกกำลังกายเพื่อดูแลสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรง เช่น กิจกรรมเดินเอโรบิค กิจกรรมกีฬาสิ หรือกิจกรรมอื่น ๆ โดยนำชุมชนมามีส่วนร่วมในการออกกำลังกายด้วย

ด้านการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

- ครูจัดค่ายอบรมผู้่นักเรียนค้ำให้พี่ ๆ สภากับรุ่นน้องชั้นอื่น ๆ ได้ฝึกใช้กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมเสริมภาวะผู้่นักเรียน เสริมธุรกิจพอเพียง

- ให้ใช้หลักปรัชญาธรรมปฏิบัติกิจกรรมตามปฏิทินโรงเรียนผ่านกิจกรรมทุกวันด้วยภาระค้ำของครู

- ให้ผู้่นักเรียนไปร่วมกับกิจกรรมชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ส่งนักเรียนนำร่องไปศึกษาทำกิจกรรมกับองค์กรภายนอก

- ครูอำนวยความสะดวกแนะนำผู้่นักเรียนถ่ายทอดข้อมูลต่าง ๆ ให้เพื่อน ๆ น้อง ๆ ฟัง โดยติดตามให้ศึกษาข้อมูลให้รอบด้านก่อน โดยต้องมีการฝึกทักษะการพูดเพื่อถ่ายทอดผ่านกิจกรรม เล่าเรื่องให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูกระตุ้นชี้แนะตลอดกิจกรรม หาข้อมูลเสียงตามสาย ประชาสัมพันธ์และนำเสนอเพื่อน ๆ น้อง ๆ ครูสร้างความตระหนัก ความภูมิใจที่ต้องมีการงาน และเก่งกว่านักเรียนผู้่นักเรียนมาก ๆ

ด้านความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีอื่น ๆ

- ประชานักเรียนเป็นพิธีกรนำน้อง ๆ โดยใช้สื่อข่าวสารเป็นประจำ ใช้ชุดประชาสัมพันธ์พูดไมค์ประกาศ มีครูเป็นที่ปรึกษาดูแล ค้นหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์เพื่อนำข้อมูลมาอ่านข่าวสด เข้าเที๋ยง เปิดเพลง บรรยายคุณค่าทางอาหาร กิจกรรมการอ่าน ร้องคาราโอเกะ นำความรู้จากอินเทอร์เน็ตมานำเสนอ

- ครูกระตุ้นให้ผู้่นักเรียนใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างถูกต้องโดยให้ผู้่นักเรียนเสนอความคิดอย่างเต็มที่ สร้างเครือข่ายเฟสบุ๊ค วิติโอยูทูบ เว็บไซต์ของโรงเรียน สร้างโฮมเพจสภา ใช้ไลน์สื่อสารกลุ่มสภานักเรียน จัดบอร์ดความรู้ ถ่ายรูป

ด้านการมีปฏิภาณไหวพริบในการสังเกตและได้ตอบปัญหา

- ครูนำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ผู้่นักเรียนปฏิบัติทุกกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของทุกโครงการโดยใช้ปรัชญาเสริมธุรกิจพอเพียงประยุกต์ในการปฏิบัติหน้าที่

- จัดเวทีติเบทโดยสภานักเรียนทีมชุดเก่าเป็นทีมจัดให้ทีมผู้่นักเรียนใหม่ต้องตอบคำถามทดสอบไหวพริบ ให้นักเรียนทั้งโรงเรียนเห็นผ่านกิจกรรมติเบท ให้คัดค้านจากข้อคำถาม จำลอง

สถานการณ์ โดยต้องช่วยตอบคำถามเป็นทีม ตั้งโจทย์ที่ผู้สมัครพบได้บ่อย หาแนวทางแก้ปัญหาผ่านกิจกรรมให้เกิดไหวพริบในจากการตอบคำถาม วัดทักษะเป็นทีมโดยครูเป็นผู้เล็ง

ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนได้

- ให้ผู้นำนักเรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอาเซียน โดยมีการนำเสนอ อาหารอาเซียน ภาษา วัฒนธรรม เครื่องแต่งกาย ในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมด

- ให้ผู้นำนักเรียนมีบทบาทในการนำเสนอผ่านกิจกรรมหน้าเสาธงประจำวันด้วย ภาษาอังกฤษ ภาษาพม่า ภาษาเขมร ภาษาลาว และภาษาในกลุ่มอาเซียน เช่น การทักทาย หรือ คำศัพท์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

7. การวัดผลประเมินผล (Rubrics)

การประเมินระหว่างปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีม

รายการประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				
	5 (ดีเยี่ยม)	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. มีสติ คิด พุทธ ตัดสินใจ	ผู้นำนักเรียนใช้กระบวนการ PDCA ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	ผู้นำนักเรียนใช้กระบวนการ PDCA ในการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง	ผู้นำนักเรียนใช้กระบวนการ PDCA ในการปฏิบัติงานบ้างครั้ง	ผู้นำนักเรียนไม่เข้าใจกระบวนการ PDCA ในการปฏิบัติ	ผู้นำนักเรียนไม่ใช้กระบวนการ PDCA ในการปฏิบัติงาน
2. มีจิตสาธารณะ ด้วยการดูแล หลีกเลี่ยงความ เสียหายและ เคารพสิทธิใน การใช้ของ ส่วนรวม	ผู้นำนักเรียนมีความตระหนักในจิตสาธารณะสูง ด้วยการปฏิบัติสม่ำเสมอ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่หวังผลตอบแทน	ผู้นำนักเรียนมีจิตสาธารณะ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่หวังผลตอบแทน	ผู้นำนักเรียนมีจิตสาธารณะในบางครั้ง ไม่เห็นแก่ตัว ไม่หวังผลตอบแทน	ผู้นำนักเรียนมีจิตสาธารณะในบางครั้ง ไม่เห็นแก่ตัว ไม่หวังผลตอบแทน	ผู้นำนักเรียนไม่มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ตัว และหวังผลตอบแทน
3. มีสุขภาพดี ร่างกายสมบูรณ์	ผู้นำนักเรียนดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ และเป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจในการออกกำลังกายให้กับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ	ผู้นำนักเรียนดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง มีส่วนร่วมกับผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจในการออกกำลังกายให้กับผู้อื่นบ่อยครั้ง	ผู้นำนักเรียนดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง มีส่วนร่วมกับผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจในการออกกำลังกายให้กับผู้อื่นในบางครั้ง	ผู้นำนักเรียนดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง มีส่วนร่วมกับผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจในการออกกำลังกายให้กับผู้อื่นนาน ๆ ครั้ง	ผู้นำนักเรียนไม่สนใจในการดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ไม่มีส่วนร่วมในการสร้างแรงบันดาลใจในการออกกำลังกายให้กับผู้อื่น

รายการประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				
	5 (ดีเยี่ยม)	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
4. เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	ผู้เรียนเข้าค่ายอบรมและใช้ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชนสม่ำเสมอ	ผู้เรียนเข้าค่ายอบรมและใช้ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชนบ่อยครั้ง	ผู้เรียนเข้าค่ายอบรมและใช้ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชน	ผู้เรียนเข้าค่ายอบรมและใช้ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชนบางครั้ง	ผู้เรียนไม่เข้าค่ายอบรมและใช้ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชน
5. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีอื่น ๆ	ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้อื่นสม่ำเสมอ	ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้อื่นบ่อยครั้ง	ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้อื่น	ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้อื่นบางครั้ง	ผู้เรียนไม่ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้อื่น
6. มีปฏิภาณไหวพริบในการสังเกตและได้ตอบปัญหา	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมดีเบตและสามารถอธิบายตอบคำถามแก้ปัญหาได้ดีมาก	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมดีเบตและสามารถตอบคำถามแก้ปัญหาได้ดี	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมดีเบตและสามารถตอบคำถามแก้ปัญหาได้	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมดีเบตและสามารถตอบคำถามแก้ปัญหาได้บ้าง	ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดีเบต
7. สื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนได้	ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอาเซียนนำเสนอกิจกรรมหน้าเสาธงด้วยภาษาอังกฤษหรือภาษาอาเซียนในระดับพื้นฐานได้คล่องแคล่ว	ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอาเซียนเป็นผู้ร่วมนำเสนอกิจกรรมหน้าเสาธงด้วยภาษาอังกฤษหรือภาษาอาเซียนในระดับพื้นฐานได้	ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอาเซียนมีบทบาทเป็นผู้ช่วยในการนำเสนอกิจกรรมหน้าเสาธงด้วยภาษาอังกฤษหรือภาษาอาเซียน	ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอาเซียนมีบทบาทเป็นผู้ช่วยในการนำเสนอกิจกรรมหน้าเสาธงด้วยภาษาอังกฤษหรือภาษาอาเซียนในบางครั้ง	ผู้เรียนไม่มีบทบาทในการจัดกิจกรรมอาเซียนไม่มีส่วนร่วมนำเสนอกิจกรรมหน้าเสาธงด้วยภาษาอังกฤษหรือภาษาอาเซียนในระดับพื้นฐาน

8. เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

คะแนน	ระดับคะแนน
31-35	5 (ดีเยี่ยม)
26-30	4 (ดีมาก)
20-25	3 (ดี)
14-19	2 (พอใช้)
7-13	1 (ปรับปรุง)

หมายเหตุ : นำผลคะแนนที่ได้รวมที่แบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะของผู้นำนักเรียน STAR

แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียน ที่ 2

การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน (Teamwork)

แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนผ่านกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน

โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน

การพัฒนาที่ 2 การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน (Teamwork)

เรื่อง การทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียน

1. ผลการเรียนรู้

- 1) มีการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในการทำงานของสถานักเรียน
- 2) การมีเหตุผลในการทำงานของสถานักเรียน
- 3) มีความสามัคคีในการทำงานในสถานักเรียน
- 4) มีการทำงานเป็นทีมในสถานักเรียน
- 5) มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมในสถานักเรียน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ผู้นำนักเรียนจำเป็นต้องมีการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม การประชุมโดยมีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับแนวทางประชาธิปไตย ที่ต้องมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น โดยใช้เหตุผล ยึดหลักสามัคคีในหมู่คณะ

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ความสามัคคีในการทำงาน
- ความสามารถในการทำงานเป็นทีม
- ความสามารถในการมีส่วนร่วม

4. ภาระงาน

กิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียนและชุมชน

5.การขับเคลื่อน

- ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ผู้นำนักเรียน ครู ผู้อำนวยการ โรงเรียน
- กระบวนการ (Process) ปฏิบัติงานตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน

- ปัจจัยนำออก (Outputs) ผู้นำนักเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จลุล่วง
- ผลย้อนกลับ (Feedback) การประชุมสรุปงาน การบันทึกการปฏิบัติงาน การวัดผล

ประเมินผล

6. กระบวนการการพัฒนาแบบบูรณาการ

ด้านการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยฯที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในการทำงานของสถานักเรียน

- ใช้กฎข้อบังคับ ธรรมนูญของโรงเรียน ครูจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์โดยวิธีแก้ปัญหาตามระบอบประชาธิปไตยที่ต้องยอมความแตกต่างผ่านมติที่ประชุม กระตุ้นให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำอย่างไรให้ได้รับคะแนนเสียง มีความรู้ที่จะมาพัฒนาโรงเรียน

- ให้ประชุมหาข้อสรุปโดยถามความรู้สึกของผู้อื่น ให้เห็นความสำคัญของการร่วม

กิจกรรม

- ให้ทุกสาระวิชาบูรณาการกับประชาธิปไตยให้นักเรียนซึมซับ
- ตัวแทนสายชั้นเข้าประชุมและไปขยายผลที่ห้องเรียน
- มีทีมสถานักเรียนในการตรวจสอบติดตามข้อห้ามต่าง ๆ เช่น การติดตามไม่ให้นักเรียน

อื่น ๆ นำ อาหารออกมาทานนอกโรงอาหาร

ด้านการมีเหตุผลในการทำงานของสถานักเรียน

- อำนวยความสะดวกให้สถานักเรียนได้จัดประชุมสรุปงานโดยใช้ปัญญาธรรม
- ทำกิจกรรมควบคู่น้อง เป็นเสียงตามสาย ให้เขามีความคิดเป็นของตนเอง โดยให้

ปรึกษาครูเสมอ

ด้านความสามัคคีในการทำงานในสถานักเรียน

- ครูกระตุ้นด้วยคำถามที่ต้องให้ผู้นำนักเรียนช่วยกันตอบคำถามเป็นทีม เสริมสามัคคี

ธรรมผ่านกิจกรรม

ด้านการทำงานเป็นทีมในสถานักเรียน

- ให้ผู้นำนักเรียนวางแผนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ
- ครูประเมินและชี้แนะผ่านกิจกรรมทุกกิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงาน
- หลังจากกิจกรรมให้สะท้อนความสำเร็จร่วมกัน เช่นการได้รางวัลต่าง ๆ หรือทำกิจกรรม

ต่างสำเร็จลุล่วง ใช้สามัคคีธรรม โดยแบ่งงานปฏิบัติในแต่ละฝ่ายได้ชัดเจนโดยปฏิบัติงานรวมได้ดี

ด้านการทำงานแบบมีส่วนร่วมในสถานักเรียน

- เน้นให้ทำกิจกรรมตอบคำถาม เพื่อเสริมด้านการมีส่วนร่วม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

- เอากิจกรรมต่างเข้าสู่ภาระหน้าที่ของผู้นำนักเรียน เช่นจัดสถานที่ โดยมีครูให้คำปรึกษาคูดูแล ให้ผู้นำนักเรียนจากทุกชั้นมีส่วนร่วมในกิจกรรม

7. การวัดผลประเมินผล (Rubrics)

การประเมินระหว่างปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีม

รายการประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				
	5 (ดีเยี่ยม)	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. มีการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขใน การทำงานของสภานักเรียน	ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตามธรรมเนียมของโรงเรียน เป็นผู้นำประชุมร่วมกันกิจกรรม นำผู้นำทำหน้าที่ดูแลติดตามข้อห้ามต่างอย่างดีเยี่ยมสม่ำเสมอ	ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตามธรรมเนียมของโรงเรียน ประชุมร่วมกันกิจกรรม ทำหน้าที่ดูแลติดตามข้อห้ามต่าง ๆ คดีและบ่อยครั้ง	ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตามธรรมเนียมของโรงเรียน ประชุมร่วมกันกิจกรรม ทำหน้าที่ดูแลติดตามข้อห้ามต่าง ๆ บางครั้ง	ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตามธรรมเนียมของโรงเรียน ประชุมร่วมกันกิจกรรม ทำหน้าที่ดูแลติดตามข้อห้ามต่าง ๆ นาน ๆ ครั้ง	ผู้นำนักเรียนไม่ปฏิบัติตามธรรมเนียมของโรงเรียน ไม่ประชุมร่วมกันกิจกรรม ไม่ทำหน้าที่ดูแลติดตามข้อห้ามต่าง ๆ
2. การมีเหตุผลในการทำงานของสภานักเรียน	ผู้นำมีการประชุมสรุปงาน มีความสามารถควบคุมแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี	ผู้นำมีการประชุมสรุปงาน มีความสามารถควบคุมงานต่าง ๆ ได้ดี	ผู้นำมีการประชุมสรุปงาน มีความสามารถควบคุมงานต่าง ๆ ได้ บางครั้ง	ผู้นำมีการประชุมสรุปงาน มีความสามารถควบคุมงานต่าง ๆ ได้ นาน ๆ ครั้ง	ผู้นำไม่มีการประชุมสรุปงาน ไม่มีความสามารถควบคุมงานต่าง ๆ
3. มีความสามัคคีในการทำงานในสภานักเรียน	ผู้นำนักเรียนช่วยกันตอบคำถามทุกคนเป็นทีมได้อย่างดีเยี่ยม	ผู้นำนักเรียนช่วยกันตอบคำถามบางคนโดยตอบคำถามได้อย่างดี	ผู้นำนักเรียนไม่ค่อยช่วยกันตอบคำถามแต่ตอบได้เป็นบางคน	ผู้นำนักเรียนไม่ค่อยช่วยกันตอบคำถามแต่ตอบได้ นาน ๆ ครั้ง	ผู้นำนักเรียนตอบคำถามไม่ได้
4. มีการทำงานเป็นทีมในสภานักเรียน	ผู้นำนักเรียนวางแผนปฏิบัติงานทุกกิจกรรมจนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานร่วมกันและได้รับการชมเชยหรือรางวัลดีเด่นต่าง ๆ	ผู้นำนักเรียนวางแผนปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานร่วมกันได้รับการชมเชย	ผู้นำนักเรียนวางแผนปฏิบัติงานในบางครั้งประสบความสำเร็จบ้างในบางกิจกรรม	ผู้นำนักเรียนวางแผนปฏิบัติงานในบางครั้งประสบความสำเร็จบ้าง นาน ๆ ครั้ง	ผู้นำนักเรียนไม่มีการวางแผนปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จร่วมกัน

รายการประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				
	5 (ดีเยี่ยม)	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
5. มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา	ผู้นำนักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอโดยมีปัญญารวมและสามัคคีธรรม	ผู้นำนักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมบ่อยครั้งโดยมีปัญญารวมและสามัคคีธรรม	ผู้นำนักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมบ้างบางครั้ง	ผู้นำนักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมบ้างนาน ๆ ครั้ง	ผู้นำนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม

8. เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

คะแนน	ระดับคะแนน
23-25	5 (ดีเยี่ยม)
20-22	4 (ดีมาก)
16-19	3 (ดี)
12-15	2 (พอใช้)
5-11	1 (ปรับปรุง)

หมายเหตุ : นำผลคะแนนที่ได้รวมที่แบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะของผู้นำนักเรียน STAR

แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนที่ 3 ทัศนคติในการเป็นผู้นำนักเรียน (Attitude)

แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนผ่านกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน

โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน

การพัฒนาที่ 3 เจตคติของผู้นำนักเรียน (Attitude)

เรื่อง ทัศนคติในการเป็นผู้นำนักเรียน

1. ผลการเรียนรู้

- 1) เห็นความสำคัญในวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง
- 2) เห็นความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 3) เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย
- 4) เห็นความสำคัญของการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน
- 5) เห็นความสำคัญของการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การตระหนักและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง เห็นความสำคัญในการเสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่าตนเอง โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เป็นส่วนหนึ่งในการติดตามใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าทั้งตนเองและกับผู้อื่น

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการเรียนรู้
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการสื่อสาร

4. ภาระงาน

- กิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน
- กิจกรรมร่วมกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ

5. การขับเคลื่อน

- ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ผู้นำนักเรียน ครู ผู้อำนวยการ โรงเรียน
- กระบวนการ (Process) ปฏิบัติงานตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน
- ปัจจัยนำออก (Outputs) ผู้นำนักเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จลุล่วง
- ผลย้อนกลับ (Feedback) การประชุมสรุปงาน การบันทึกการปฏิบัติงาน การวัดผล

ประเมินผล

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ด้านเห็นความสำคัญในวัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง

- ครูใช้หลักการ Learning by doing ให้ผู้นำนักเรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ปฏิบัติกิจกรรมทุกกิจกรรมทุกโครงการเพื่อช่วยพัฒนาผู้นำนักเรียน

● สอนเขาเกี่ยวกับการแต่งตัวตามต่างชาติว่าเขาภูมิใจแค่ไหน สบายใจหรือไม่ และควรทำแค่ไหน จะสร้างจิตสำนึกโดยไม่บังคับเขา ถ้าเขามีคุณธรรมเขาจะเกิดความไม่สบายใจขึ้นมาเองต่อตัวเขา

- หลักสูตรอาเซียน จัดกิจกรรมอาเซียน เสื้อผ้า จัดบูธอาเซียน อาหารแต่ละชาติ จัดกิจกรรมให้ความรู้ภาษาเด็กต่างด้าว เช่น พม่า เขมร

● ต้องมีความเสมอภาคเท่าเทียมต้องอยู่ให้ปกติ อิสลามกับพุทธก็สามารถอยู่ด้วยกันได้ให้เขารู้ว่าเพราะอะไร สังคมต้องเน้นการอยู่ร่วมกัน ปรับตัวให้เข้ากับบริบทนั้น ๆ

- พาไปเรียนรู้นอกสถานที่ สื่อสารกับชุมชน เช่นกิจกรรมตลาดนัดสื่อสารกับชุมชนในส่วนนั้น ร่วมโรงการกับหน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่น เช่น ปัญหาจราจรตอนรับส่งนักเรียนเข้าเรียน ให้สถานักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนไปกับชุมชน โดยมีครูดูแลความปลอดภัยอย่างใกล้ชิด

- ให้ไปค้นคว้าเพื่อจัดงานกิจกรรมเสริมสัปดาห์อาเซียน

ด้านเห็นความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม

- สร้างผู้นำให้เป็นบุคคลตัวอย่าง เช่น ได้รางวัลต่าง ๆ มา ให้มีต้นแบบของน้อง ๆ ที่ดี กิจกรรมต้องมีจิตสาธารณะเข้ามาจับโดยไม่หวังผลตอบแทน กระตุ้นเขาว่าอย่าหวังผลประโยชน์ตอบแทน สร้างให้เกิดจิตสำนึก ให้รู้หวังหวังได้จิตใจ ให้เขารู้ว่าช่วยกันเก็บขยะในโรงเรียนก็จะเกิดความสะอาดร่มรื่นขึ้นมา ถามเขาว่าสบายใจไหมเมื่อได้เห็นความสบายใจกลับคืนมา มีจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมซ้ำ ๆ ให้เขารู้ว่าผู้นำรุ่นพี่เป็นอย่างไร

- ให้เขาวางแผนเอง ให้เกิดความเสียสละต้องมาเข้าหาผู้อื่น ต้องพูดไม่แค่เข้าเฝ้า เป็นเวรตรวจเพื่อน ๆ ในกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยโรงเรียนจัดสถานที่สร้างความตระหนักให้เขาว่าเขามีหน้าที่อะไร โดยมีครูมอบหมายเป็นที่ปรึกษา

- ให้การลงมือปฏิบัติจริง ครูพูดกับผู้นำนักเรียนบ่อย ๆ เช่น เมื่อมีกิจกรรมกับชุมชน ไม่ควรหวังสิ่งตอบแทนเช่น ขนม น้ำ เราควรเตรียมของเราไปเอง

- ปลุกฝังในห้องเรียนว่าชีวิตจริง ๆ เป็นอย่างไร ให้เขาลงมือช่วยเหลือจากสถานการณ์จริง ค่อยซึมซับ ครูชี้แนะนักเรียนให้รู้จักแบ่งเวลาให้ได้อย่าให้ผู้ปกครองต้องเป็นห่วงเรื่องการเรียนรู้ ต้องมีกระบวนการชี้แจงผู้ปกครองให้สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำนักเรียน

- ให้ทีมรองที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำงานเป็นฝ่ายตรวจสอบ ให้อิสระในการทำงาน ให้มีตัวกันอำนาจซึ่งกันและกันเหมือนฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายค้าน

ด้านเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

- ครูสอนให้ผู้นำนักเรียนผ่านกิจกรรม การฝึกซ้อมประเภทของการไหว้กับผู้นำนักเรียน ทุกคนว่าการไหว้มีกี่ประเภท ไหว้ผู้ใหญ่ ไหว้พระ

- สวัสดิ์เพื่อนตอนเข้าแถวก่อนขึ้นห้องตอนเช้า การไหว้ให้ถูกต้องต้องทำอะไร การไหว้ให้สวยงามทำอะไร ไหว้ครูเข้าเฝ้า ไหว้ครูเมื่อเดินผ่าน ก้มหัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ กิจกรรมการสวดมนต์

- โดยเน้นที่ผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างก่อน ครูประจำชั้นอบรมนักเรียนในชั้นเรื่องการไหว้ให้ถูกต้องว่าควรทำอะไร มีบทบาทส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันวัฒนธรรมไทย

ด้านความสำคัญของการไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

- โรงเรียนสุจริต โครงการคุณธรรม ปัญญาธรรม จิตสาธารณะ ไม่สอนให้เขาหาเงินด้วยการขโมยของคนอื่น เพื่อประโยชน์ของตนเอง จะให้เขาเก็บขยะมาเพื่อแลก ดินสอ ปากกา เป็นสิ่งตอบแทนมากกว่าเงิน

- ครูพูดเสริมขณะปฏิบัติกิจกรรม เสริมแรงผ่านกิจกรรมจำลองเหตุการณ์ให้คิดตามด้วยเหตุผล

- ไม่ให้สิทธิพิเศษเขามากมายแต่แค่ให้เขาได้รับการยอมรับจากผู้อื่นและมีโอกาสมากกว่าคนอื่นในการทำอะไรต่าง ๆ มีกล่องแสดงความคิดเห็นของนักเรียนทุกคนเวลามีปัญหาหรือมีเรื่องอะไร

- มีรางวัลท้ายปีเพื่อให้กับผู้นำที่ปฏิบัติกิจกรรมดีเด่น บอกเขาว่าเป็นเครื่องการันตีความภูมิใจ ครูกระตุ้นเด็ก ปลุกฝังโดยไม่หวังผลตอบแทนด้วยเงิน

ด้านเห็นความสำคัญของการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า

- สถานักเรียนช่วยในการกำกับติดตาม หัวหน้าห้องคอยติดตาม
- ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาจับทางด้านสิ่งแวดล้อม ครูสังเกตพฤติกรรมต่างว่าส่งผล
 กระทบอย่างไร ใช้สามห่วงสองเงื่อนไข สัมผัสให้เด็กคำนึงถึง ครูปลักดันโรงเรียนปลอดขยะ ให้ผู้นำ
 ทำปฎิหมักจากใบไม้ ให้เขารู้จักแยกทิ้ง ใบไม้ไม่ใช่เศษ จะต้องคัดแยกไป พลาสติคเอามารีไซเคิล ให้
 เป็นโครงการหนึ่งของสถานักเรียน การคัดแยกขยะ แบ่งกลุ่มสิ่งแวดล้อม แยกขยะ กิจกรรมเก็บขวด
 นม ขวดน้ำแยกเหลือใช้ จะแลกเปลี่ยนของตอบแทน เช่น ดินสอ ปากกา หรืออื่น ๆ แทนการตอบแทน
 ด้วยเงิน
- เริ่มต้นจากการวางแผน ให้เขามีความคิดว่าทำไปแล้ว ไม่เสียของ ปลุกฝังให้ผู้นำเดือน
 เพื่อนกันเองเมื่อเห็นเพื่อนใช้ทรัพยากรเปลือง ควบคุมการวางแผนว่าต้องใช้เท่าไร ก็ต้องใช้ตามนั้น
 อาจจะนำกระดาษเก่ามาใช้ใหม่โดยใช้หลัก 3R reduce, reuse, and recycle
- ให้ผู้นำนักเรียนทำวางแผนเสนอโครงการว่าจะทำอะไรบ้างผ่านครูที่ปรึกษามาถึงผอ.
 ให้อิสระในการคิดกับเขา ครูจะเป็นฝ่ายดูแลจัดหาให้ตามที่นักเรียนต้องการ ครูจะเป็นคนควบคุม
 บัญชี คัดปายรณรงค์สติกเกอร์ ให้ครูทุกคนช่วยย้านักเรียน ต้องจีเขาถึงจะทำได้ ห้องน้ำจะมีครู
 รับผิดชอบ เวรนักเรียนก็จะรับผิดชอบมีการทำงานช่วยกัน

7. การวัดผลประเมินผล (Rubric)

การประเมินความก้าวหน้าระหว่างปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีม

รายการ ประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				
	5 (ดีเยี่ยม)	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. เห็น ความสำคัญ ใน วัฒนธรรม ต่างชาติที่ แตกต่าง	เรียนรู้จากการ ปฏิบัติโดยค้นคว้า ข้อมูลเพื่อปฏิบัติ กิจกรรมจัดงาน อาเซียน ปฏิบัติตน อย่างดีงามตามหลัก วัฒนธรรมไทย สมานเสมอ สามารถ อยู่ร่วมกับเพื่อนที่ ต่างได้ดี ให้ความ เสมอภาคกับบุคคล ที่มีวัฒนธรรมที่ แตกต่าง ทำ กิจกรรมขับเคลื่อน	เรียนรู้จากการ ปฏิบัติโดยค้นคว้า ข้อมูลเพื่อปฏิบัติ กิจกรรมจัดงาน อาเซียน ปฏิบัติตน อย่างดีงามตามหลัก วัฒนธรรมไทย สามารถอยู่ร่วมกับ เพื่อนที่ต่างได้ดี ให้ ความเสมอภาคกับ บุคคลที่มี วัฒนธรรมที่ แตกต่าง ทำ กิจกรรมขับเคลื่อน กับชุมชนบ่อยครั้ง	เรียนรู้จากการ ปฏิบัติโดยค้นคว้า ข้อมูลเพื่อปฏิบัติ กิจกรรมจัดงาน อาเซียน ปฏิบัติตน อย่างดีงามตามหลัก วัฒนธรรมไทย สามารถอยู่ร่วมกับ เพื่อนที่ต่างได้ดี ให้ ความเสมอภาคกับ บุคคลที่มี วัฒนธรรมที่ แตกต่าง ทำ กิจกรรมขับเคลื่อน	เรียนรู้จากการ ปฏิบัติโดยค้นคว้า ข้อมูลเพื่อปฏิบัติ กิจกรรมจัดงาน อาเซียน ปฏิบัติ ตนอย่างดีงามตาม หลักวัฒนธรรม ไทยสามารถอยู่ ร่วมกับเพื่อนที่ ต่างได้ดีให้ความ เสมอภาคกับ บุคคลที่มี วัฒนธรรมที่ แตกต่าง ทำ กิจกรรม	ไม่เรียนรู้จากการ ปฏิบัติโดยค้นคว้า ข้อมูลเพื่อปฏิบัติ กิจกรรม ไม่ร่วมจัด งานอาเซียน ไม่ ปฏิบัติตนอย่างดี งามตามหลัก วัฒนธรรมไทย ไม่ สามารถอยู่ร่วมกับ เพื่อนที่ต่างได้ดี ไม่ให้ความเสมอ ภาคกับบุคคลที่มี วัฒนธรรมที่ แตกต่าง ไม่ทำ กิจกรรมขับเคลื่อน

รายการ ประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				
	5 (ดีเยี่ยม)	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
	กับชุมชนอย่าง สม่ำเสมอ		กับชุมชนบ้างใน บางครั้ง	จับเคลื่อนกับ ชุมชนนาน ๆ ครั้ง	กับชุมชนเมื่อมี โอกาส
2. เห็นความ สำคัญของ วัฒนธรรม ไทย	ปฏิบัติอย่าง สม่ำเสมอในการ ไหว้สวยามถูกต้อง เดินผ่านครุกราบ สวัสดี ก้มหลังเมื่อ เดินผ่าน ยืนนิ่งให้ ครูไปก่อน เป็นผู้ นำสอนการไหว้และ การเคารพต่อผู้อื่น ให้กับเพื่อน ๆ น้อง ๆ มีบทบาทในการ จัดกิจกรรม วัฒนธรรมไทย	ปฏิบัติบ่อยครั้งใน การไหว้สวยาม ถูกต้อง เดินผ่านครุ กราบสวัสดี ก้ม หลังเมื่อเดินผ่าน ยืนนิ่งให้ครูไปก่อน เป็นผู้นำสอนการ ไหว้และการเคารพ ต่อผู้อื่นให้กับเพื่อน ๆ น้อง ๆ มีบทบาท ในการจัดกิจกรรม วัฒนธรรมไทย	ปฏิบัติในบางครั้ง ในการไหว้ให้ สวยามถูกต้อง เดิน ผ่านครุกราบสวัสดี ก้มหลังเมื่อเดินผ่าน ยืนนิ่งให้ครูไปก่อน เป็นผู้นำสอนการ ไหว้และการเคารพ ต่อผู้อื่นให้กับเพื่อน ๆ น้อง ๆ มีบทบาท ในการจัดกิจกรรม วัฒนธรรมไทย	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง กับการไหว้ให้ สวยามถูกต้อง เดินผ่านครุกราบ สวัสดี ก้มหลัง เมื่อเดินผ่าน ยืน นิ่งให้ครูไปก่อน เป็นผู้นำสอนการ ไหว้และการ เคารพต่อผู้อื่น ให้กับเพื่อน ๆ น้อง ๆ มีบทบาท ในการจัด กิจกรรม วัฒนธรรมไทย	ไหว้ไม่สวยาม และไม่ถูกต้อง เดิน ผ่านครุไม่กราบ สวัสดี ไม่ก้มหลัง เมื่อเดินผ่าน ไม่ยืน นิ่งให้ครูไปก่อน ไม่สามารถเป็นผู้ นำสอนการไหว้และ การเคารพต่อผู้อื่น ให้กับเพื่อน ๆ น้อง ๆ ไม่มีบทบาทใน การจัดกิจกรรม วัฒนธรรมไทย
3. เห็น ความสำคัญ ของการ เสียสละเพื่อ ส่วนรวม	ปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อน ๆ และ น้อง ๆ นักเรียนโดย แบ่งเวลาได้ดี เสียสละเพื่อ ส่วนรวมเสมอ วางแผนในการ ปฏิบัติกิจกรรม ประจำวันได้ดี ช่วยเหลือไม่เคย หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ขอมรับความ คิดเห็นจากการ ตรวจสอบเพื่อนำไป พัฒนาปรับปรุง อย่างสม่ำเสมอ	ปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีแก่ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ นักเรียน โดยแบ่ง เวลาได้ดี เสียสละ เพื่อส่วนรวมเสมอ วางแผนในการ ปฏิบัติกิจกรรม ประจำวันได้ดี ช่วยเหลือไม่เคย หวังสิ่งตอบแทน ใด ๆ ขอมรับความ คิดเห็นจากการ ตรวจสอบเพื่อนำไป พัฒนาปรับปรุงบ่อยครั้ง	ปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อน ๆ และน้อง ๆ นักเรียนโดยแบ่ง เวลาได้ดี เสียสละ เพื่อส่วนรวมเสมอ วางแผนในการ ปฏิบัติกิจกรรม ประจำวันได้ดี ช่วยเหลือไม่เคย หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ขอมรับความ คิดเห็นจากการ ตรวจสอบเพื่อนำไป พัฒนาปรับปรุงในบาง	ปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีแก่ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ นักเรียนโดย แบ่งเวลาพอใช้ เสียสละเพื่อ ส่วนรวม วางแผน ในการปฏิบัติ กิจกรรม ประจำวันได้ดี ช่วยเหลือไม่ เคย หวังสิ่งตอบแทน ใด ๆ ขอมรับ ความคิดเห็นจาก การตรวจสอบ เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงใน บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีแก่ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ นักเรียน ไม่ สามารถแบ่งเวลา ได้ ไม่เสียสละเพื่อ ส่วนรวม ไม่ วางแผนในการ ปฏิบัติกิจกรรม ประจำวัน ไม่ ช่วยเหลือผู้อื่น หวัง สิ่งตอบแทน ไม่ ขอมรับความ คิดเห็นจากการ ตรวจสอบ

รายการ ประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				
	5 (ดีเยี่ยม)	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
4. เห็นความ สำคัญของ การไม่ แสวงหาผล ประ โยชน์ ส่วนตน	คิดและปฏิบัติตาม ในสิ่งที่ครูสั่งสอน อย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติหน้าที่ดีเด่น ไม่หวังผลตอบแทน	คิดและปฏิบัติตาม ในสิ่งที่ครูสั่งสอน บ่อยครั้ง ปฏิบัติ หน้าที่ดี ไม่หวัง ผลตอบแทน	ไม่มีการขโมยของ จากผู้อื่น คิดและ ปฏิบัติตามในสิ่งที่ ครูสั่งสอน ปฏิบัติ หน้าที่พอใช้ ไม่เคย หวังผลตอบแทน	ไม่มีการขโมย ของจากผู้อื่น คิด และปฏิบัติตามใน สิ่งที่ครูสั่งสอน ปฏิบัติหน้าที่ พอใช้	ขโมยของจากผู้อื่น ไม่คิดและปฏิบัติ ตามในสิ่งที่ครูสั่ง สอน ไม่ปฏิบัติ หน้าที่ หวัง ผลตอบแทน
5. เห็นความ สำคัญของ การใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่าง คุ้มค่า	ใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่า กำกับติดตาม การใช้ทรัพยากร ของเพื่อน ๆ ใน โรงเรียนอย่างดีและ สม่ำเสมอ ร่วม กิจกรรมนำของ เหลือใช้มาทำ ประโยชน์ ดูแลและ ดักเตือนเพื่อนสกา ด้วยกัน ในการ ปฏิบัติหน้าที่ให้ ถูกต้อง สม่ำเสมอ นำเสนอวัสดุ อุปกรณ์ในการ ปฏิบัติกิจกรรมผ่าน โครงการสม่ำเสมอ	ใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่า กำกับติดตาม การใช้ทรัพยากร ของเพื่อน ๆ ใน โรงเรียนบ่อยครั้ง ร่วมกิจกรรมนำ ของเหลือใช้มาทำ ประโยชน์ ดูแลและ ดักเตือนเพื่อนสกา ด้วยกัน ในการ ปฏิบัติหน้าที่ให้ ถูกต้อง บ่อยครั้ง นำเสนอวัสดุ อุปกรณ์ในการ ปฏิบัติกิจกรรมผ่าน โครงการบ่อยครั้ง	ใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่า กำกับติดตาม การใช้ทรัพยากร ของเพื่อน ๆ ในบาง โรงเรียนบางครั้ง ร่วมกิจกรรมนำของ เหลือใช้มาทำ ประโยชน์ ดูแลและ ดักเตือนเพื่อนสกา ด้วยกัน ในการ ปฏิบัติหน้าที่ให้ ถูกต้องในบางครั้ง นำเสนอวัสดุ อุปกรณ์ในการ ปฏิบัติกิจกรรมผ่าน โครงการใน บางครั้ง	ใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่า ต้องกระตุ้น ให้กำกับติดตาม การใช้ทรัพยากร ของเพื่อน ๆ ใน บางโรงเรียน ร่วม กิจกรรมนำของ เหลือใช้มาทำ ประโยชน์ ไม่ ค่อยดูแลและ ดักเตือนเพื่อน สกาด้วยกันใน การปฏิบัติหน้าที่ ให้ถูกต้อง นำเสนอวัสดุ อุปกรณ์ในการ ปฏิบัติกิจกรรม ผ่านโครงการบ้าง	ใช้ทรัพยากร สิ้นเปลือง ไม่กำกับ ติดตามการใช้ ทรัพยากรของ เพื่อน ๆ ใน โรงเรียน ไม่ร่วม กิจกรรมนำของ เหลือใช้มาทำ ประโยชน์ ไม่ดูแล และดักเตือนเพื่อน สกาด้วยกันในการ ปฏิบัติหน้าที่ให้ ถูกต้อง ไม่นำเสนอ วัสดุอุปกรณ์ในการ ปฏิบัติกิจกรรมผ่าน โครงการ

8. เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

คะแนน	ระดับคะแนน
23-25	5 (ดีเยี่ยม)
20-22	4 (ดีมาก)
16-19	3 (ดี)
12-15	2 (พอใช้)
5-11	1 (ปรับปรุง)

หมายเหตุ : นำผลคะแนนที่ได้รวมที่แบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะของผู้นำนักเรียน STAR

แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนที่ 4
ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียนกับเพื่อนสกา (Relationship)

แผนการพัฒนาผู้นำนักเรียนผ่านกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน

โครงการประจำปีใดในโรงเรียน

การพัฒนาที่ 4 ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียน

เรื่อง ความสัมพันธ์ของผู้นำนักเรียน

1. ผลการเรียนรู้

- 1) มีมารยาทต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน
- 2) มีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสกา ครู และนักเรียน
- 3) เคารพต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน
- 4) มีการปรับ ตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล
- 5) เรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสกาณักเรียน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

เรียนรู้ด้วยความเข้าใจเพื่อนสมาชิกสกาณักเรียน ฝึกการมีมารยาท การเคารพผู้อื่น การปรับตัวให้เข้ากับสังคมทั้งในโรงเรียนชุมชนและรวมถึงในระดับสากลโดยปฏิบัติผ่านกิจกรรมประจำวันและตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการเรียนรู้
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการสื่อสาร

4. ภาระงาน

- กิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน
- กิจกรรมร่วมกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ

5. การขับเคลื่อน

- ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ผู้นำนักเรียน ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน
- กระบวนการ (Process) ปฏิบัติงานตามปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน
- ปัจจัยนำออก (Outputs) ผู้นำนักเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จลุล่วง
- ผลย้อนกลับ (Feedback) การประชุมสรุปงาน การบันทึกการปฏิบัติงาน การวัดผล

ประเมินผล

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ด้านมารยาทต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน

- ปลุกฝังให้ยืมใส่ ไหว้สวย กระตุ้นความคิดตระหนัก ว่าเป็นกำลังสำคัญของโรงเรียน ให้มีการระดมธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม
- สอดแทรกความรู้ให้ซึมซับผ่านกิจกรรม ในบทเรียน กิจกรรมหน้าเสาธง ค่าธรรมเนียม ค่าชดเชย
- ครูเป็นตัวอย่าง กิจกรรมสวัสดีเพื่อน พี่ น้อง ในตอนเช้า ปลุกฝังให้ปฏิบัติจริง ให้เป็นค่านิยมที่ดีสืบทอดไปสู่รุ่นต่อไป

ด้านการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสกา ครู และนักเรียน

- กระตุ้นและสร้างความตระหนักในผู้นำนักเรียนทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี โดยสร้างแรงบันดาลใจให้กับน้อง ๆ ได้ผ่านกิจกรรมทักทายสวัสดีตอนเช้า เริ่มปลุกฝังตั้งแต่อนุบาล กิจกรรมสวดมนต์
- สร้างเครือข่ายผู้ปกครองให้ช่วยยืนยันความประพฤติลูกๆระหว่างที่บ้านกับโรงเรียน
- ตระหนักเรื่องรักพ่อแม่ ชาติ ศาสนา กษัตริย์ ให้หลักสามัคคีธรรม ยืมใส่ ไหว้สวย ครูจัดทีมงานทีมเก่งและทีมอ่อนละกัน

ด้านการมีความเคารพต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน

- ครูปลุกฝังเคารพธรรมสามัคคีธรรมให้ผู้นำนักเรียนมีบทบาทในกิจกรรมน้องไหว้พี่ พี่รับไหว้น้อง ให้นักเรียนอายุมากกว่าเคารพน้อง
 - เคารพสิทธิ ใครออกนอกกลุ่มออกทางไหนกระตุ้นไว้ ใครมีความคิดให้เสนอความคิดเห็นให้เขาฟังความคิดเห็นจากคนอื่น ๆ และเอามาหลอมรวมเป็นความคิดเห็นด้วยกันให้ได้
 - กระตุ้นให้พี่ปกครองน้องได้ กระตุ้นเขาว่าทำอย่างไรถึงจะเป็นพี่ที่ดี
- ด้านการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล

- ใช้หลักการวาระธรรม ให้เน้นที่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างปกติสุข ตามหลักสูตรการศึกษา
 - โครงการเพื่อนไทยเรียนรู้เพื่อนต่างคำว
 - ให้ผู้นำนักเรียนไปประชุมกับผู้ใหญ่ในชุมชน พาออกไปเรียนรู้นอกสถานที่ที่มีโอกาสได้พบกับบุคคลต่างเชื้อชาติหรือชาวต่างชาติตามความเหมาะสมของบริบทโรงเรียน
 - ไม่ก้าวล่วงสิทธิของผู้อื่น การยอมรับเพื่อน ๆ น้อง ๆ ต่างชั้นเรียน
 - ใช้หลักพลโลกคือการอยู่ร่วมกันด้วยการให้เกียรติ ให้เชื่อมโยงสื่อสารกับผู้อื่นในระดับประเทศได้ ผลักดันให้ใช้เทคโนโลยีในการเชื่อมต่อกับผู้อื่น ๆ
- ด้านเรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสถานักเรียน
- ครูอำนวยความสะดวกให้ผู้นำนักเรียนประชุมสถานักเรียนเป็นประจำทั้งวาระสามัญและพิเศษและพูดคุยกันในเรื่องที่ดีและไม่ดี และหาข้อสรุปในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา เพื่อเสริมสร้างการเข้าใจผู้อื่น
 - สร้างความภาคภูมิใจให้เขาจากรางวัลที่ไปแข่งขัน โดยให้ยึดหลักสามัคคีธรรมผ่านกิจกรรมการประชุมสภา

7. การวัดผลประเมินผล (Rubrics)

การประเมินความก้าวหน้าระหว่างปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีม

รายการประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				
	5 (ดีเยี่ยม)	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. มีมารยาทต่อเพื่อนสภาคูและนักเรียน	ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการไหว้ กิริยานอบน้อม เคารพผู้ใหญ่ พระ ครู และผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ	ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการไหว้ กิริยานอบน้อม เคารพผู้ใหญ่ พระ ครู และผู้อื่นบ่อยครั้ง	ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการไหว้ กิริยานอบน้อม เคารพผู้ใหญ่ พระสงฆ์ ครู และผู้อื่นในบาง ครั้ง	ผู้นำนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการไหว้ กิริยานอบน้อม เคารพผู้ใหญ่ พระสงฆ์ ครู และผู้อื่นปฏิบัติตนาน ๆ ครั้ง	ผู้นำนักเรียนไม่ค่อยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการไหว้ กิริยานอบน้อม เคารพผู้ใหญ่ พระครู และผู้อื่น
2. มีสัมพันธที่ดีกับเพื่อนสภาคูและนักเรียน	เป็นผู้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนอย่างสม่ำเสมอ	เป็นผู้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนบ่อยครั้ง	เป็นผู้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับทุก ๆ คนในบางครั้ง	เป็นผู้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับทุก ๆ คน ปฏิบัติตนาน ๆ ครั้ง	เป็นผู้ไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับทุก ๆ คน

รายการประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				
	5 (ดีเยี่ยม)	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
3. เคารพ ต่อเพื่อน สภาครู และ นักเรียน	เป็นผู้เคารพ พ่อแม่ ครู เพื่อน ๆ น้อง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	เป็นผู้เคารพ พ่อแม่ ครู เพื่อน ๆ น้อง ๆ บ่อยครั้ง	เป็นผู้เคารพ พ่อแม่ ครู เพื่อน ๆ น้อง ๆ ในบาง ครั้ง	เป็นผู้เคารพ พ่อแม่ ครู เพื่อน ๆ น้อง ๆ ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	เป็นผู้ไม่เคารพพ่อแม่ ครู เพื่อน ๆ น้อง ๆ
4. มีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในระดับสากล	มีส่วนร่วมกับชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ สื่อสารด้วยการให้เกียรติผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ	มีส่วนร่วมกับชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ สื่อสารด้วยการให้เกียรติผู้อื่นบ่อยครั้ง	มีส่วนร่วมกับชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ สื่อสารด้วยการให้เกียรติผู้อื่นในบางครั้ง	มีส่วนร่วมกับชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ สื่อสารด้วยการให้เกียรติผู้อื่นปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	ไม่มีส่วนร่วมกับชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ สื่อสารด้วยการให้เกียรติผู้อื่น
5. เรียนรู้และเข้าใจในสมาชิกสภา นักเรียน	ประชุมทำความเข้าใจกับเพื่อนสภาในการประชุมวาระสามัญและประชุมพิเศษทุก ๆ กิจกรรมทั้งก่อนและหลังอย่างสม่ำเสมอ	ประชุมทำความเข้าใจกับเพื่อนสภาในการประชุมวาระสามัญและประชุมพิเศษทุก ๆ กิจกรรมทั้งก่อนและหลังบ่อยครั้ง	ประชุมทำความเข้าใจกับเพื่อนสภาในการประชุมวาระสามัญและประชุมพิเศษทุก ๆ กิจกรรมทั้งก่อนและหลังในบางครั้ง	ประชุมทำความเข้าใจกับเพื่อนสภาในการประชุมวาระสามัญและประชุมพิเศษทุก ๆ กิจกรรมทั้งก่อนและหลังปฏิบัติในบางครั้ง	ไม่ประชุมทำความเข้าใจกับเพื่อนสภาในการประชุมวาระสามัญและประชุมพิเศษทุก ๆ กิจกรรมทั้งก่อนและหลัง

8. เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

คะแนน	ระดับคะแนน
23-25	5 (ดีเยี่ยม)
20-22	4 (ดีมาก)
16-19	3 (ดี)
12-15	2 (พอใช้)
5-11	1 (ปรับปรุง)

หมายเหตุ : นำผลคะแนนที่ได้รวมที่แบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะของผู้นำนักเรียน STAR

บันทึกหลังปฏิบัติการ(ผู้นำนักเรียน)

กิจกรรม.....

บันทึกผลหลังปฏิบัติการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(ตำแหน่ง.....)

บันทึกหลังการพัฒนา (ครู)

บันทึกผลการพัฒนาผู้นำนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(ครูผู้ดูแลโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน)

ชื่อผู้นำนักเรียน.....ระดับชั้น.....ตำแหน่ง.....

[illegible]

[illegible]

ความก้าวหน้าการปฏิบัติหน้าที่	คุณภาพงานที่ถูกระเมิน
แนวทางปรับปรุงดำเนินงานของกลุ่ม โครงการ	สรุปความคิดเห็นครูประจำโครงการ
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
ลงชื่อ.....	ลงชื่อ.....
ครูที่ปรึกษางานสถานักเรียน	ครูผู้รับผิดชอบโครงการ
(.....)	(.....)

แบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะของผู้นำนักเรียน STAR

ชื่อ..... ตำแหน่ง.....

สรุปผลการประเมินทั้ง 4 ด้านของผู้นำนักเรียน				
คุณลักษณะของผู้นำ นักเรียน STAR	ระดับคะแนนเต็ม	ผลคะแนนที่ได้	ผ่าน (✓) (15 ขึ้นไป)	ไม่ผ่าน(X) (ต่ำกว่า 15)
ด้านการรู้จักตนเอง ของผู้นำนักเรียน	(35)			
ด้านทัศนคติในการ เป็นผู้นำนักเรียน	(25)			
ด้านการทำงานเป็นทีม ของผู้นำนักเรียน	(25)			
ด้านความสัมพันธ์ของ ผู้นำนักเรียนกับเพื่อน สภา	(25)			

ลงชื่อ.....

ครูผู้รับผิดชอบโครงการ

(.....)

สรุปความคิดเห็นครูประจำโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ญ

ตารางสรุป สภา สตาร์ (SAPA STAR)

ตารางกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้หน้านักเรียนระดับประถมศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21 สภา (SAPA)

Stake Holder (S) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ผู้หน้านักเรียน	Attribute (A) คุณลักษณะของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ผู้หน้านักเรียน	Procedure (P) กระบวนการในการพัฒนา ผู้หน้านักเรียน	Activities (A) กิจกรรมการพัฒนาผู้หน้า นักเรียน
1. โรงเรียนส่งเสริมนโยบายสภานักเรียนตามหลักธรรมาภิบาล	1. ครูมีความศรัทธาต่อระบบการบริหารงานแบบหลักธรรมาภิบาล	1. ครูศึกษาและใช้คู่มืออบรมผู้นำในเรื่องธรรมาภิบาล	1. ต้องมีกิจกรรมเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในปฏิทินการปฏิบัติงานกิจกรรมของโรงเรียน
2. ครูส่งเสริมการคัดเลือกผู้นำนักเรียนอย่างถูกต้องต่อเนื่อง	2. ครูมีทัศนคติที่ดีต่อภาวะผู้นำ	2. ครูศึกษาคู่มือเพื่อเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาโครงการให้กับสภานักเรียน	2. ประชุมสภานักเรียนต้องมีการกำหนดช่วงเวลาของการสมัครและคัดเลือกผู้นำในปฏิทินกิจกรรมของโรงเรียน
3. ผู้อำนวยการความสะดวกแก่สภานักเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง	3. ผู้อำนวยการความสะดวกมีความทุ่มเทตั้งใจและงบประมาณเพื่อผลักดันและสนับสนุนการทำงานของสภานักเรียน		3. ต้องมีการกำหนดช่วงระยะเวลาในการยื่นโครงการของสภานักเรียนและวันในการประเมินโครงการในปฏิทิน

ตารางสรุปคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สตาร์ (S T A R)

Self-Awareness (S) การรู้จักตนเองของ ผู้นำนักเรียน	Teamwork (T) การทำงานเป็นทีมของ ผู้นำนักเรียน	Attitude (A) ทัศนคติในการเป็น ผู้นำนักเรียน	Relationship (R) ความสัมพันธ์ของผู้นำ นักเรียนกับเพื่อนสกา
1. การมีสติในการฟังคิดพูดและ ตัดสินใจ	1. มีการเรียนรู้ระบอบ ประชาธิปไตยที่ำในการ ทำงานของสภานักเรียน	1. เห็นความสำคัญของ วัฒนธรรมไทย	1. มีมารยาทต่อเพื่อน สกาครูและนักเรียน
2. มีจิตสาธารณะด้วยการดูแล หลักเลียงความ เสียหาย และ เคารพสิทธิในการใช้ของ ส่วนรวม	2. การมีเหตุผลในการทำงาน ของสภานักเรียน	2. เห็นความสำคัญของการ เสียสละเพื่อส่วนรวม	2. มีสัมพันธ์ที่ดีกับ เพื่อนสกา ครู และ นักเรียน
3. สุขภาพดีมีร่างกายสมบูรณ์	3. มีความสามัคคีในการทำงาน ในสภานักเรียน	3. เห็นความสำคัญใน วัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่าง	3. เคารพต่อเพื่อนสกา ครู และนักเรียน
4. เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	4. มีการทำงานเป็นทีมในสกา นักเรียน	4. เห็นความ สำคัญของการ ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วน ตน	4. มีการปรับ ตัวให้เข้า กับสังคมในระดับ สากล
5. มีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีอื่น ๆ	5. มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม ในสภานักเรียน	5. เห็นความ สำคัญของการใช้ วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า	5. เรียนรู้และเข้าใจใน สมาชิกสภานักเรียน